

MRÁVKA TALMUDU

ČIL. I

ZÁHUBNÉ PŮSOBNÍ ŽIDOVSTVA

ZA

NAŠÍ DOBY.

PŘELOŽENO Z NĚMČINY.

V PRAZE.

NAKLADATEL THEODOR MOUREK.

1876.

I.

Talmudské mravosloví.

Židé v zemích německé říše dělají asi půl procenta obyvatelstva celé této říše — jest to nepatrná, maličká částčka celku co do počtu, kdežto Slované (2,850.000) obnášejí 7 procent obyvatelstva v oněch zemích. I ačkoliv slovanský živel, podle těchto udajů, jest šesteronásobně větší, dá předce každý za pravdu, že židé právě v oboru vlastního veřejného státního života požívají desateronásobně větší moci a váhy, než ku př. Slované. Příčina toho jest na bíledni: Židé jsou za našich dob první velmocí mezi evropskými národy, vládnouce movitým jméním, opanovavše všechny kupecké a obchodnické okolnosti a poměry času. Oni drží a řídí časopisectvo, ba i nelze popírat, že jejich řízení, provozovanému chytře a tajně, podrobeny jsou i nejvyšší vládnoucí kruhové v mnohých státech.

Spolky židovského bursovnictva rozhodují neobmezeně v nejdůležitějších věcech mohutným působením i cizokrajných národovců svých, též zlatem oplývající, jichžto strašlivé moci všechny říše světa se koří. „A padneš-li na kolena i budeš-li se mi klanět,“ tak praví tento pokušitel i tobě slibuje: „dám tobě to všechno!...“ To jest ovšem šibalství, avšak takové lákání jest svůdno i vysvětlí nám nejlépe, čehož bychom jinak nepochopili, jak se stalo, že tato židovská zásada, velezáhubná národům, našla dosti přívrženců i mezi křesťany. To právě jest to nedohledné skoro pásmo, z něhož jest zosnován všeliký klam, mam i šalba, jimiž pořád ještě jest pojata mysl těchto národů.

Chceme však tu jednati o něčem jiném. Každý z našich čtenářů, jenž pamatuje třicet let, uplynulých v politickém životě, chová ještě v dosti živé paměti, jaké výmínky předpokládal slušným právem, když přivoloval ochotně k žádosti židů o vymanění. Židé domáhali se „občanské stejnoprávnosti,“ dokazujíce, že nemohou státi se soudci, úředníky, právními zastupiteli, lékaři, pročež obmezení jsouce jenom na jisté živnosti, musejí se obíratí výhradně kupečtím. Spravedlnost, kterouž byl projat národ, přivedla jej k uznání,

že i židé jsou lidé, jako všickni jiní; pročez dána jim budiž rovnoprávnost. „Chtějí-li živiti se poctivě výrobnou prací, jako my, budiž daleko nás,“ říkali jsme, „abychom jim v tom překáželi. Tak přestanou býti židy a budou pokládati sebe za členy toho národu, mezi kterým žijí; slovem, pozbudou zvláštností svého plemene i náboženství a stanou se pravými občany, jakými jsme my všickni.“

Ukázalo se však patrně, že to předpokládání bylo neblahým omylem. Židé činí nyní jako dříve úzce uzavřené obcenství, dělajíce stát ve státu. Nepomýšlejí na to, aby se pevně sloučili s tím národem, s kterým pospolu žijí, a že to dokonce nemožno jest, toho příčinou jest zvláštní jejich mravouka, pocházející z jejich náboženství. Vylóžíme tu podrobně zásady jejich mravosloví, spravující se důkladnými výskumy doktora Augusta Rohlinga*), který svůj celý život tomu věnoval, aby poznal dokonale jejich talmud. Dokladem jeho hodnověrnosti uvádíme to, že uložil tisíc tolarů za cenu tomu, kdokoli mu dokáže jediný nepravý doklad talmudu. Posléze ještě třeba jest podotknouti, že po židovském učení o víře mají zásady talmudské větší platnost a moc než patero kněh Mojžíšových i bible, jak to dokáží pozdější naši udajové.

Což znamená jméno talmudu? Nynější synagoga pochází z farizejské školy, jsouc pravou dědičkou toho učení, kteréž Fari-zeové za časů Kristových i brzo potom mezi židy rozšiřovali. Jistý rabín, Jidáš nazvaný, chtěje to učení od záhuby zachrániti, sepsal i sestavil je okolo roku 450 po Kristově narození v knize, Mišna řečené. Mišna znamená tolik co opakovaný, druhý zákon, poněvadž první zákon čili zákon paterých kněh Mojžíšových v do-tčené knize jaksi se opakuje; neboť mišna ukládá sobě za účel vylóžiti pravým smyslem nesnadná místa prvního zákonu i domnělé jeho mezery vyplniti.

Za následujících století obohacovala se ve školách židovských Palestiny a Babylonska mišna rozličnými komentáry. Tito výkladové k mišně nazývají se Gemara i slovou obyčejně zároveň s mišnou, často i bez ní talmudem, to jest „knihou učebnou židovské věro-i mravouky. Výklady, okolo r. 230 po Kristově narození sepsané, dělají silný foliant, jenž jmenuje se jerusalemský talmud; babylonská pak gemara s mišnou i bez ní slove babylonským talmudem, jenž dopsán byl okolo r. 500 po Kristovi a obnáší 14 foliantů. Židé

*) Rohling: Židé podle talmudu. 1876. Třetí vydání. Nakladatel Theodor Mourek v Praze.

obírají se ponejvíce babylonským talmudem; ten pak se míní, kdykoli nemluví se výslovně o jerusalemském talmudu.

Máme-li před rukama talmud, vytištěný v posledních 200 letech, díváme se tomu, že nacházíme množství listů, kde celá místa nejsou potištěna aneb jsou kruhem vyplněna. Ve starých benátských vydáních od r. 1520 i amsterodámských výtiscích od r. 1600, kterýchž vydání používáno při spisování této knihy, tištěna jsou na svrchu dotčených listech potupná slova i zlolajné řeči proti pánu Kristu, Marii paně i svatým apoštolům; rovněž tam zřejmě praveno i vyloženo, že když se mluví o lidech, nejsoucích židy, míní se obzvláště křesťané, kde totiž talmud mluví o tak zvaných „Gojim“, o „kacířích“ a podobných lidech. Tato úplně vytištěná vydání nazýváme starým talmudem; vydání amsterodámské od r. 1644 ff. jest novým talmudem; novější výtisky při důležitých místech byly též porovnány se starším vydáním, jak dále uvidíme. Způsob dokládání jest pro všecky vydání tentýž, poněvadž všechna vydání i výtisky, co vyšly v kvartu i oktavu, srovnávají se co do listů i stran. Kde poznámky Ben. a Amst. výslovně není, tam nachází se doklad i v novém i v starém talmudu.

Když křesťané, dověděvše se o takových potupných dorážkách na křesťanství, dávali na jevo nad tím svou spravedlivou nevoli, nařídila synoda polských židův od r. 1631 (srov. akta synodální u des Mousseaux, le Juif etc. V Paříži r. 1869 str. 100), aby taková místa buď prázdným prostorem bílým aneb kolečkem byla vyplněna i aby takovým věcem, jako ku př. tomu, „že křesťané jsou velmi nešlechtní, a že proto nemá se jim prokazovati ani spravedlivosti ani lásky, bližnímu náležitě,“ vyučováno bylo jen ústně ve školách. Advokát Hartv. Radovský pak praví následovně, což i podnes zkušeností jeho bylo potvrzeno: „Ze sta židův zřídka jeden viděl talmud; ale záhubné zásady této knihy bývají rozšiřovány co boží zákony mezi spoluvěrci od těch, kteří je znají a stejnověrci nevěří toliko v ně rádi, nýbrž i přecasto vykonávají je velmi bedlivě.“ (Nové židovské zrcadlo, str. 174, v Kannstadtě u Richtera.) Budem se docela řídit doklady doktora Rohlinga, aby se nám nevytýkalo od našich odpůrců, že všechno to není pravda.

Židé od jak živa, kromě některých různověrců, pokládají vůbec talmud rovněž tak za božskou knihu jako biblí starého zákona. Povšimneme-li si ale toho dokonale, poznáme, že si ho více váží než samé biblí. U Jesaijáše 33, 6, praví talmud (Tr. Schablath f. 31.

c. 1), že prý již jsou popsány jeho rozličné oddíly. Týž talmud píše (Rosch. hasch. 19. 1) o sobě: „Slova ústního učení rovnají se zákonu.“ A jinde (Šoph. 13. 2) dí: „Biblí podobna jest vodě, Mišna vínu, Gemara kořenovonnému vínu. Svět nemůže býti bez vody, vína i kořenovonného vína, a bohatý okusí všech tří; pročez svět nemůže býti bez biblí, mišny a gemary. Dále podoben jest zákon soli, mišna pepři, gemara koření; svět nemůže býti bez soli atd.“ I zase (Tr. Baba m. f. 33, c. 1): „Kdo se učí na biblí, ti dělají něco, což jest ctností aneb což také není ctností; kdož se učí na mišně, ti vykonávají ctnost i nabudou odplaty za to; ti však, což se učí na gemaře, vykonávají největší ctnost.“ Dále (Tr. Erubin f. 21. c. 2): „Kdo pohrdá slovy rabínů, hoden jest smrti.“ Též (Tr. Chagiga f. 10): „Přechází-li člověk od talmudských ustanovení a učení k biblí, nemá žádného štěstí.“ A (Tal. J. Mas. Ber. cp. 1. f. 3): „Lahodnější jsou slova talmudských spisovatelů, než slova zákonu.“ Pročez (Tr. Sanh. f. 88. 2): „jsou hříchové proti talmudu těžší než hříchy proti biblí.“

Se svědectvími samého talmudu shodují se i svědectví ostatních rabínů aneb učitele Jidáše. Tak (Kad. hakk. f. 77. c. 3) pochází od Bechaiho (slavného rabína okolo 1291) výrok. „Kdo biblí a mišnu čte, ale ne talmud, s tím se nemá obcovati.“ A na slovo vzatý Roschi († 1105) praví spolu s talmudem (k Tr. Gittin. f. 57; Eubin 21. 2): „Milý synu, dbej více slov rabínů, než slov zákonu.“ Jinde (Men. hammaor k deut. 8, 5 [okolo 1470]) čteme na místě „člověk nežije jenom chlebem,“ že „chleb“ znamená biblí a průpověď „cokoli z úst božích vychází“ vyznačuje prý halachoth totiž příkazy a agady či povídky a bájky talmudské. V jisté rabínské knize od roku 1500 po Krist. naroz. (Schaare red. f. 9) schvaluje i potvrzuje se talmudská zásada: „Kdož bez mišny a gemary čítá biblí, jest jako někdo, jenž Boha nemá.“ I výslovně vyřknuto (v talmudě Tr. Berach f. 5 a Rab. p. 47 k Schem. f. 131 [okolo 300 po Kr.]), „že na hoře Sinai Bůh dal zákon po pořádku biblí, mišny a gemary spolu s agady; ale talmud chtěl prý Bůh dáti jenom ústně skrze Mojžíše, aby, kdyby národové celého světa podmanili sobě Izrael, pozůstávalo rozdílu mezi Izraelem a modloslužebníky;“ také (Sep h. Juch. f. 160 [1500 po Kr.]) „proto, že kdyby byl chtěl talmud sepsati, byla by míra jeho delší bývala než celá země!“

Dokazující vážnost, které talmud požívá, uváděli jsme i jména těch rabínů, kteří jej nespisovali, činíce to z následujících příčin.

Židé učí výslovně tomu, že rabínové mají až podnes božskou vážnost; cožkoli oni vyřknou, jest božské slovo. Slavný rabín Menachem (v Pent. str. 28. f. 129 c. 3) [† 1200 po Kr.] praví mezi jiným, že sám Hospodin radu bere s rabíny na zemi, kdykoliv v nebi naskytne se těžká otázka strany zákona. Dále ujišťuje talmud (Tr. Sanh. f. 92. c. 1.), že zemřelí rabínové všech časů vyučují v nebi jiné. A židovská kniha od 1590 praví (Kapht. uph. f. 121): „Věř, že slova rabínů jsou lahodnější, než slova proroků.“ Ano i to nalezáme (Mid. mischle f. 1): „Prosté rozprávky rabínů máme si vážit tak jako celého zákona.“ Též praví Bechai (výkl. k Pent. str. 44 f. 201 c. 4): „Slova rabínů jsou slova pravého Boha.“ A Raschi dí (k Dt. 17. 11; rab. Lipmann, Niz. str. 176): „Praví-li tobě rabín, že pravice jest levicí a levice pravicí, nemáš se uchylovati od jeho slov; tím méně, když praví tobě, že pravice jest pravicí, levice levicí.“ Maimonides († 1204), „orel synagogy“, dí (Jad. ch. I. tr. Talm. Tor. 5. 1): „Bázeň před rabíny jest bázeň Boží.“ Talmud sám vyjadřuje se vůbec docela tak, jak i pozdější rabínové učili, říká: „Kdo (Tr. Sanh. f. 10) svému rabínovi aneb mistru odmlouvá, s ním se pře, proti němu reptá, činí právě tak, jakoby to činil proti samému Bohu. Talmud dává obšírnou zprávu o věčných sporech školy hillelské i šamajské. Mínění obou škol i o nejdůležitějších i o nejnepatrnějších věcech jsou sobě docela odporná, a předce praví talmud: „i to, čemu učí Šamai i to, co vykládá Hillel, jest slovem Božím.“ Jinde odporují sobě opět mínění a k otázce, jak poznati jest zákon, odpovídá se (Tr. chagiga f. 3. 2, přijato do Rabboth k Remidbar par 14 f. 210, (výklad to k 4. knize Mojžíšově, kterýž počíná slovy bemidb., okolo 300 po Kr.): „Bůh mluví všecka tato slova, zjednej si tedy uši na způsob nálevky, a srdce, kteréž poslouchá slov i těch, co zapovídají, i těch, co dovolují.“ To jest bez obalu: Poněvadž všecko jest Božím slovem, vykonávej to, čehož se ti zachce, pokudkoli vykonání jest možno. Třebas by tedy některý z rabínů buď za dávných aneb nynějších časů pozdvihl svého šlechtného hlasu pro právo i pravdu, není talmudista zavázán, uposlechnouti jeho, poněvadž i učení rabínů, onomu odporné, jest Božským. Pročež také praví talmud prostě i bez všeho obalu „hřešiti jest dovoleno, hřešme, ale podtaji“ (Tr. chagiga f. 16, 1; Kiddusch. f. 40. 1).

Poněvadž tedy i rabínové talmudští i pozdější rabínové pokládají sebe rovněž i stejnou měrou za božské, ano i týmž způsobem

rouhají se rozumu, pokládajíce největší odpory za slovo Boží, prokážeme všem stejnou vážnost i šetrnost, vyslechše jedny a druhé, a podavše nejhlavnější a nejpodstatnější články jejich učení o víře i jejich mravosloví.

Půjdeme za příkladem doktora Rohlinga i zdělíme nejprvé něco z talmudské věrouky, jelikož tak jenom porozuměti lze mnohým zásadám mravouky. Jakkoli tyto talmudské výmysly a domněnky vypadají pošetilé i skoro směšné, mají předce do sebe valně židovské příchuti i tehdaž, kdy bychom je považovali za pouhé krasomluvné figury, za hyperbole i allegorie.

O Bohu.

Talmud praví (Tr. Aboda sara f. 3., 2): „Den má dvanáct hodin; v prvních ~~dvanácti~~ hodinách sedí Bůh i učí se na zákonu, pak soudí po tři hodiny, v následujících třech hodinách živí celý svět, po tři poslední hodiny sedí a hraje si s Leviathanem, králem ryb. V noci pak, dokládá Menachem, učí se na talmudu. (K pent. f. 97. 3. str. 17; tak i targum k cant. 5. 10.) Vysoká škola, v nížto se učí sám pán Bůh spolu s anděly v nebi, jest přístupna po talmudu (Tr. Gittin. f. 68.) i Ašmodaimu, králi ďáblů, kterýžto každodenně vstupuje na oblohu i tam se učí. Co se týká Leviathana, o tom praví talmud (Tr. Aboda s. f. 3 a Baba b. f. 74, 1 a 2.), že vejde se do jeho tlamy ryba zdělí 300 mil, že však pán Bůh odňal pro tak ohromnou velikost Leviathanovi samici, aby svět nebyl naplněn obrovskými obludami, kteréž by všecko zahladily. Protož prý svrchovaný Bůh, vykleštiv samce, zabil samici a naložil ji do soli, aby byla pochoutným pokrmem pro spravedlivé v ráji.

Hraní s Leviathanem trvalo však jenom do rozboření chrámu jerusalemského. Od té doby nehraje si již pán Bůh, ani již netancuje nyní, jako si před dávnými časy zatančil ponejprvé s Evou, vystrojiv ji a vlasy jí zavinuv (Tr. Berach f. 61.). Od rozboření chrámu pláče raději Bůh, proviniv tím velice. (Tr. Chagiga f. 5. 2.) Ten hřích tak hrubě tíží Božímu svědomí, že podle talmudu (Tr. Berach f. 3. 1.) sedí Bůh po všechny tři části noci a řve jako lev, křiče: „Běda mně, že jsem dopustil, aby můj dům zpustošen, aby chrám byl spálen, aby moje děti byli odvečeni;“ nemá od té doby ve světě, kterýž jindy naplňoval, více místa, než asi zvící čtyř loket (tamtéž f. 11. 1) a (Tr. Ber. 1. c.) a když jej lidé chválí, musí Bůh zavrtěti hlavou řka: „Blahoslaven jest ten král, jenž chválen bývá

ve svém domě; což ale sluší otci, jenž dopouští, aby děti jeho šly do vyhnanství?“ Abychom ale velikou žalost Boží náležitě pochopili, vezmež, že onen lev, jehož způsobem pán Bůh řve, jest lev z elaiského lesa. Toho lva chtěl jednou římský císař viděti; pročez posláno pro něj, a lev, jsa ještě vzdálen od císaře 400 mil, zařval, že všecky těhotné ženy potratily a všecky hradební zdi města Říma se sbořily. Když pak lev byl zdálí 300 mil, zařval opět, i vypadly lidem špičáky a stoličky, císař spadl s trůnu na zem i žádal, aby lev byl veden zpátky (Tr. Collin f. 59. 2).

Vyhnanství židůželi Bůh svatý podle talmudu zvláštním způsobem, roně každodenně dvě veliké slzy do moře s takovým hřmotem, že ten hluk slyšeti lze od kraje světa ke druhému kraji; ba i země-třesení povstává padáním těchto slzí (Tr. Berach. f. 59. 1; Chagig. f. 5. 2). — I prchlivosti není Svrchovaný prost; uchvátí-li ho hněv, jedná prchlivě (Tr. Aboda s. f. 2. 2.). — Přísahy samé zneužil nejsvětější Bůh, potvrdiv přísahou velikou křivdu; přísahalť, že Israělité, putující pouští, nebudou účastni věčného života; pak lituje této přísahy, nedostál slovu (Tr. Sanh. f. 110, 2.). Na jiném místě talmudu praveno, že Bůh se zapřisáhnuv, může od jiného zproštěn býti přísahy. Neboť jistý israělský mudrc uslyšel jednou, an Bůh zvolal: „Běda mně, kdo mne zprostí mé přísahy (Tr. Baba b. f. 74. 1)?“ A když to onen rabín svým spolumistrům vypravoval, spílali mu oslů, že on sám Boha nezprostil přísahy (tamtéž). Avšak stojí mocný anděl mezi nebem i zemí, Mi nazvaný, jenž nejsvětějšího Boha všech přísah i slibů zprostiti může. (Meg. amuk. f. 1, 4.) — Podle talmudu Bůh netoliko křivě přísahal, nýbrž i lhal, aby smřil Abrahama se Sarou, pročez pro smření smíme lháti, jak talmud dokládá. (Tr. Baba m. f. 87. 1.)

Ano nejsvětější Bůh jest i příčinou hříchův na zemi, stvořiv zlou povahu člověčí (Tr. Berach. f. 32. 1. a 61. 1.), určiv osudem člověka ku hříchu a přinutiv židy, aby přijali zákon. (Tr. Aboda s. f. 2; Schabb. f. 88.) Tak pochopíme, že Davidovo cizoložnictví (Tr. Schabb. f. 56. 1.) a výtržnosti synův Eliových (tamtéž f. 55. 2), podle talmudu nejsou hříchy.

O andělich.

Někteří andělé jsou věčni, a tito stvoření byli druhého dne; jiní pomínou, ti pak stvoření byli 5. dne (Bechai I. c. par 7. f. 37. 4. Piske. El. cp. 4). I podnes ještě bývají tvoření neustále noví

šborové andělů z ohnivého proudu; ti pějí ku počtě Boží jistou píseň, pak umírají, jak talmud vypravuje (Tr. Chagiga f. 14. 1.); celý zástup andělů spálen byl malíkem Božím (Pesikt. rab. f. 35. 22 ff). Každým slovem, od Boha pronešeným, povstává nový anděl (Chag. a na jiných místech). 21.000 andělů jsou představení bylin, jelikož jest 21.000 bylin na zemi (M. amukk. f. 32. cf. 107). Jorkemo sluje anděl krupobití, Michael jest knížetem vod, Gabriel pánem ohně i zraní ovoce (Tr. pesach. f. 49.). Též dobrá i špatná láska, přízeň i milost, bázeň i pokoj, ptactvo i ryby, větry, zvěř, léky, slunce, měsíc i hvězdy mají své zvláštní anděly, a každého anděla jméno vědí rabínové (Berith. men. f. 37. 1.). Dobrými anděly jsou podle „orla synagogy“ duše nebeských těles, pročez nebeská koule má rozum, kterýmžto pochopuje i poznává věci (Maim. More 2, 5. f. 61. A, také Bechai k pent. f. 9. str. 1.). Hlavním zaměstnáním andělů v noci jest zjednati lidem spaní (Jalk. chad. f. 118). Jinak modlí se andělé za lidi, člověk pak musí je vzývati; andělé však nerozumějí podle talmudu ani syrsky ani chaldejsky, pročez nesmí žid své prosby na ně vzkládati ani syrským ani chaldejským jazykem (Tr. schabb. f. 12, 2. a Jos.); tato nevědomost andělů má předce nějakou výhodu; neboť židé mají převýbornou modlitbu, kterouž se modlí chaldejsky, jak talmud praví, aby výtečnost této modlitby nepovzbudila závisti andělů (Tr. Berach. f. 3. 1. Tos.). Podle jiných rozumějí andělé všem řečím, majíce však v ošklivosti syrštinu a chaldejštinu, pročez takových proseb nedbají (Jalk. chad. f. 117. 3).

O ďáblich.

V pátek na večer za soumraku stvořil Bůh ďábly. Když v brzce šábes nastal, nedospěl k tomu, aby jim utvořil roucho, totiž tělo (tamtéž f. 107. n. 27.). Podle jiných nedostali ďáblové těla trestem, poněvadž nechtěli, aby lidé měli těla (tamtéž f. 115. 116). Podstata tělesná ďáblů záleží v ohni a vodě (Nischm. chajim f. 117. 2.); někteří jsou také ze vzduchu, jiní ze země, a duše ďábelské utvořeny z látky, kteráž ležíc pod měsícem, k ničemu jinému se nehodí (Tub. haar. f. 9. 2).

Někteří ďáblové pocházejí od Adama, jenž dán byv od Boha do klatby, zdráhal se obcovati s Evou, aby neplodil děti, bídníky; tu naskytly se mu dvě ďáblice a porodily mu nové ďábly (Jalk. rub. n. 3. a talm. Leda). Podle talmudu zplodil Adam po 130

let s Lilithou, vznešenou ďáblicí, jen duchy, čerty a strašidla (Tr. Erubin f. 18. 2). Ostatně rodila i Eva po 130 let toliko ďábly, jsouc přinucena býti ženou ďáblův (Bechai par. 1. f. 16, 1; Nischm. ch. f. 114. 2). — Podle talmudu jsou i čerti mezi sebou plodni, rozmnožujíce se jako lidé, oni jedí a pijí jako lidé (Tr. Chagiga f. 16. 1).

Čtvero žen proslulo mateřstvím ďáblů; Šalomoun měl prý moc nad nimi, nazýváje je svými děvečkami a užíváje jich ke své službě (Menachem 1. c. f. 33. 3 a mnoho rabínů). Jedna z těchto žen vychází v noci čtvrtků i šábesů se 180.000 ďábly, kteřížto moc mají hubiti; tato žena i její dcera jsou zvláště manželkami čerta Sammaela (Tr. pesach. f. 112. 2). Lilitha, též jedna ze svrchu dotčených žen, jsouc neposlušna Adama, svého manžela, pokutována byla tím trestem, že každodenně 600 jejích dětí umíralo (Seph. b. Sira. f. 9. 1. a 2; emek hammel. f. 84. 2). Lilitha nařiká i běduje neustále, jsouc provázena od 480 andělů, zhoubců; zas jiná z onoho čtvera tancuje bez přítrže, vodíc s sebou 479 zlých duchů (Jalk. chad. f. 108. 3). Rovněž jako od Adama povstávají pořád ještě noví ďáblové; vypravování o tom jest však příliš nekalé i šeredné. Ostatně může člověk takové ďábly zabíjeti, peka ku př. velikonoční mazance i velmi se při tom namáháje (Han hag. f. 16). Některé ze smrtelných ďáblů vzal s sebou Noe do své archy, aby je zachoval na živu (Nischm. ch. f. 115. 3).

O přebývání ďáblů vypravuje se: jedni zůstávají ve vzduchu, způsobujíce sny lidem; druzí jsou v propastech mořských, a zahubili by svět, byvše vypuštěni; někteří pak přebývajíce v židech působí hříchy jejich (Bechai 1. c. p. 17. f. 90. 1). Podle talmudu (Tr. pes. f. 112. 2.) tancují ďáblové i mezi rohy volů, vystupujících z vody, a (Jore deah. n. 348 ff.) mezi ženami, jdoucími z pohřbu. Ďáblové, dí talmud, bývají rádi, poněvadž vyschlé pole po dešti práhne (Tr. Berach. f. 6. 1.); též na ořechových stromích, pod nimiž spáti jest nebezpečno, jelikož na každém listu čert přebývá (Jalk. chad. f. 108. 2).

Z ohledu na ďábly nemá nikdo po samotách aneb za ubývání i přibývání měsíce samotén choditi; v noci, jak praví talmud, nepozdravujmež nikoho, poněvadž pozdravený mohl by býti čertem; časné ráno máme sobě ruce umývati, poněvadž zlý duch sedí na nečisté ruce — a mnohých jiných ještě podobných nesmyslů a bláznovských pošetilostí lze se tam dočísti. Celé knihy sepsány o židovských po-

věrách i čarodějství. „Talmud“, dí Eliphas Levi, žid francouzský a profesor magie, „jest základem všelikého kouzelnictví (Eliphas, hist. de la magie str. 46. V Paříži 1860).“ Uvedeme toliko něco málo o některých čarodějnicích talmudských.

Jeden z původců talmudství dovedl podle vypravování talmudu člověka nového utvořiti, zabiv někoho. (Tr. Sanh. f. 65. 2. Tr. Megilla f. 7. 2.) Týž spolu s jiným rabínem tvořival každého večera tříleté tele i snědl je (Sanh. tomtéž). Také uměl dělati z tykví a dýní jeleny a srny (T. Jer. Sanh. cp. 7.). Rabín Elieser uříkal pole, aby na něm narostlo plno tykví. (Tr. Sanh. f. 68. 1.) Rabín Jannai proměňoval vodu do štírů i ženu proměnil v osla, na němž jel na trh (tamže f. 67. 2. a tr. Soph. f. 13.). Sám praotec Abraham čaroval i vyučoval jiné čárům (Tr. Sanh. f. 91. 1.), na krku nosil drahokam, jímžto uzdravoval všechny nemocné (Tr. Baba b. f. 16. 2.). I talmudští rabínové měli drahý kámen, kterýmž mrtvé obživovali. Jistý rabín, praví talmud, ukousl hadu hlavu, a když se ho dotkl kamenem, obživl plaz; ano dotýkal se kamenem i ptáků, naložených do soli, a ptáci obživše ulétali (Baba b. f. 74. 2.).

Rabín Fabius Lyonský vyslovil se ve své řeči, držené k slavnosti židovského nového roku 1842 (*Offrande au Dieu de l'univers par Fabius, Lyon 1842*): „Židovské náboženství má před křesťanstvím mezi jiným tu přednost, že jest bez tajemností; všecko zakládá se prý v něm na čistém rozumu, na osvětě; křesťanství však hlásá prý: „Rozum mlčíž, bláznovství mluviž!“

Talmud vykládá mezi jinými následující, k čemuž i přidati sluší věci dříve vypravované. Bůh sebrav prach s celého světa, učinil z něho hrudu, z kteréžto povstal člověk, s počátku dvoják, s dvojítm obličejem, ježž Bůh na dvě rozdělil, aby měl Adama a Evu (Tr. Sanh. f. 38. 1 a 2; Berach. f. 61. 1; Erubin f. 18. 1.). Adam byl tak velik, že jeho hlava dotýkala se oblohy; a když si lehl, byly nohy jeho na nejzazším západu i hlava jeho na nejzazším východu. (Tr. Sanh. f. 38. 2.) Též učinil Bůh pro Adama světílek, aby jím viděl ode kraje světa ku druhému konci. (Tr. Chagiga f. 12. 1.) Když pak Adam hřešil, učinil ho pán Bůh malým, jako jiné lidi (tamtéž).

Og, král basanský, o němž biblí vypravuje, nabył svého jména od toho, že našel Abrahama, an pekł velkonoční mazance (hebrejsky slovou ugga). [Tr. Nidda f. 61. 1. Tos.] Za potopy světa zachoval se Og spolu s jednorožcem tím, že šel vedle archy; voda okolo

archy byla studená, ostatní však voda byla vřelá. (Tr. Seb. f. 113. 2.) Og jídal každodenně dva tisíce volů i tolikéž zvěře, píval tisíc mázů. (Tr. Soph. f. 14. 4.) Když Israëlité přišli do Basanu, uslyšel Og, že tábor jejich jest tři míle veliký. Tu vyrvav ze země horu velikosti tří mil, vzal ji na hlavu; ale Bůh dopustil, aby mravenci přišli na horu a vyžrali v ní díru, aby hora spadla okolo krku Ogova. A zuby Ogovy vrostly do hory, že Og nemohl z ní vytáhnout krk. Tu přišel k tomu Mojžíš, popadl širočinu zdělí desíti loket, vyskočil deset loket vzhůru, uhodil Oga do kotníků nohou, i zabil jej. (Tr. Berach. f. 54. 2.) Předce Og po vypravování talmudu přišel živý do ráje. (Tr. Derech. erez. f. 20. 3.) I přes všechno to povídá talmud, že rabín Jochanan našel jednou holeň (hnátovou kost) mrtvého, běžel za ní tři míle, nedohoniv ji; ten hnát ale náležel Ogovi basanskému. (Tr. Nidda f. 24. 2.)

Abraham podle talmudu jedl i pil tolik, co spožijí sedmdesát čtyři lidé dohromady. (Tr. Soph. f. 14. 4.) Předce ale byl skrovný proti Ogovi; neboť, když jednou vypadl Ogovi zub, udělal sobě Abraham z toho zubu truhlu na postel; a však rabínové prou se o to, zda z toho zubu byla udělána truhla na postel čili sesle (tamž). — Takových tajemností nemají ovšem křesťané, ani ve skutečnosti ani v obraze, ač i oni pocházejí od východu.

O duších.

Všecky duše lidské, kterékoli budou až do konce světa, stvořeny byly v těch šesti dnech, co svět stvořen byl (Nischm. ch. f. 70. 2.); pak (Baschi k tr. Chag. f. 5. 1.) dal je Bůh do pokladnice nebeské, odkudž „podle učení všech israëlských rabínův“ vypuštěny bývají od Boha, dříve než porodí některá matka na světě (Nischm. f. 72. 1.).

Podle učení všech židovských mistrův stvořil Bůh 600.000 židovských duší (Jalk. chad. f. 155, 1.), poněvadž každý verš v bibli 600.000 výkladů připouští a každý výklad týká se jedné duše. Židovské duše mají tu přednost, že jsou částí Boha, jsouce božské podstaty, jako jest syn téže bytnosti, jaké jest otec jeho (Schefatal. f. 4; scheue luch. hab. f. 262. 3 a mnozí rabínové); proto jest židovská duše Bohu milejší a příjemnější než všecky duše jiných národů světa, kterýchžto duše pocházejíce od ďábla (Schefat. t. f. 4. 2; Menachem str. 53. f. 221. 4.) jsou duše takové, jaké má dobytek i zvířata (Jalk. chad. f. 154. c. 2. n. 7. J. nesch.); pročez

i talmud praví, že semeno cizince, jenž není žid, jest dobytčím semenem. (Tr. Jebam. f. 94. 2 Tos.) O šábesu, dí talmud, dostává žid druhou duši k první (Tr. Taanith. f. 27. 2); druhou duší, jak praví Raschi, přibývá člověku chuť k jídlu i pití (k Taanith 1. c.).

Po smrti přechází židovská duše do jiného těla, an duše umírajících předků oživují tělo dítěte, kteréž matka mladšího plemena pod srdcem nosí (Nischm. ch. f. 159. 2; 160. 12. 4. maam.). Kain měl tři duše: jedna vstoupila do Jethra, druhá do Korého, třetí do Egyptana, kteréhož Mojžíš zabil (Jalk. rub. n. 9. fit. Gilg.). Japhetova duše přešla do Samsona, Tareova duše vstoupila do Joba, Evina duše do Isaaka, duše frejírky Rahaby putovala do Hebera, duše Jaělova do Eliho (tam. n. 18. 24. 61. 1; Jalk, chad. f. 127. 3. f. 3. 2. n. 8. T. adam; Abarb k Js. f. 54. 3.), a Esauova duše, kteréhož talmud (Tr. Baba b. f. 16. 2.) praví býti vrahem i cizoložníkem, přestěhovala se do Ježíše podle tvrzení slovutného Abarbanela. Bezbožní židé, kteří k. př. Israělitu zabili aneb od židovské víry odpadli, přešedše po smrti do rostlin a živočichů, bývají pak trestáni po dvanácte měsícův v pekle, potom, byvše znova stvořeny, vstupují k napravení prvé do neživotných předmětův, pak do zvířat, pohanů i konečně zase do Israělitů (Emek. ham. f. 16. 2 c p. 3. T. schaar tik. hat). Toto však putování zřízeno jest milosrdenstvím Božím k tomu, aby Israěl stal se účasten věčného života (Abodath hak. II. f. 48. 2. Nischm. ch. f. 163. 2 4. maam.).

O ráji a pekle.

Ráj, praví talmud, naplněn jest přelíbeznou vůní; neboť Eliáš posypal jednou plášť talmudského rabína listím nebeských stromů; a když rabín plášť opět na sebe vzal, zůstala na něm vůně, pročež prodal ten plášť za 150 říšských tolarů (Tr. Baba m. f. 144. 2). V nebi, jak jsme již slyšeli, jedí spravedliví maso naložené v soli Leviathanovy manželky; též maso jistého divokého vola, jenž každodenně tisíc vrchů spásá, jí se tam podle vypravování talmudu (Tr. Baba b. f. 74. 2.); pak připravuje se tam veliký chutný pták a čtvrtým pokrmem jsou náramné tučné husy (tamtéž f. 73. 2.). Za nápoj podává se podle talmudu velmi dobré, staré víno, kteréž jest uschováno od šesti dnů, co svět byl stvořen (Tr. Sanh. f. 99. 1).

Ale toliko spravedliví, to jest židé, praví talmud, dostanou se do ráje, bezbožníci přijdou do pekla. (Tr. Chagiga f. 15, 1; Erub.

19. 1.) Tam jest hniloba i nešvara, pláč i tma, v každém příbytku jest 6000 beden i v každé bedně jest 6000 sudů se žlučí (Reschit chokm. f. 37. 2.). Peklo jest šestnáctekrát větší ráje. (Tr. Taan. f. 10. 1.) Neboť všickni neobřezaní, obzvláště křesťané, kteří hýbají prsty semo tamo (dělajíce kříž), i také Turci, kteří jen ruce i nohy, nikoli ale nemýjí srdce, musejí do pekla (Zerorh. par Told. Jizch. f. 27. 2 Bechai. c. p. 6. f. 34. 4 a p. 51. f. 220; Abarbanel, masch, Jesch. f. 19. 4.) a zůstanou věčně v něm (Talm. Tr. rosch. hasch. 17. 1; Bechai. c. f. 171. 3 p. 28.).

O Mesiáši.

Až Mesiáš přijde, praví talmud, ploditi bude země koláče i vlněné šaty, též pšenici, kteréžto zrna tak tlustá budou jako dvě ledviny největších volů. (Tr. Kethub. f. 111. 2; schabb. f. 30. 2). Mesiáš navrátí židům království, všechny národy budou jich poslušny (Tr. Schabb. f. 120. 1; Tr. Sanh. f. 88. 2; 99. 1.). Pak bude míti každý žid 2800 pacholků (Jalk. Schim. k Isaiáši f. 56. 4. n. 359; Bechai l. c. f. 168 str. 37. a j.) a 310 světů (Tr. Sanh. f. 101. 1.). Avšak veliká vojna bude před tím, kteroužto dvě třetiny národů zahynou tak, že židé budou museti páliťi dobytou zbraň po sedm let (Majene jesch, f. 74. 4; 76. 1; Abarb. maschm. J. f. 49. 1—3). I „orel synagogy,“ Maimonides (k Tr. Schabb. 1. c.), věří v židovské panování světa. Starým nepřátelům Israële vyrostati budou tehdáž z úst zuby zdělí 22 loket (Oth. Akib. a Schin).

Ode všech národův dostane Mesiáš dary, jenom ne od křesťanů (Tr. pes. f. 118. 2 a mnozí rabínové). Tehdáž budou židé nesmírně bohati; neboť všechny poklady národů přijdou do jejich rukou; nabudou, dí talmud, tak veliké pokladnice, že bude potřebí 300 oslic, aby unesly klíče vrat i zámků (Tr. pes. f. 119; tr. San. f. 110; Bechai 1. c. str. 16. f. 62. 4.). — (To zdá se již nyní vyplňovati!) — Všecky národy přijmou tehdáž židovskou víru, ale křesťané nebudou účastni této milosti, nébrž dokona vyhlazení budou (Tr. Jebam. f. 24. 2; tr. aboda s. 3. 2; Abarb. maschm. J. f. 65; Bechai 1. c. 85. 3 a mnozí jiní), pocházejíce od dábla (Zerorham. f. 125. 2).

An druhé mesiášovo království zohyzduje se i zpotvořuje svět-skými třeštivými výmysly právě tak, jako se to dělo s panstvím pravého spasitele za jeho vystoupení v Palestině, zakouší za našeho času náš vykupitel takového s ním nakládání, že by toho křesťan ani nebyl se nadál. Nelze aspoň tomu dosti se vynadiviti, že by směl

žid ve křesťanské zemi veřejně spasitele tak hanebně potupiti, jakož to učinil francouzský rabín Fabius Lyonský, jenž nazývá Ježíše bůžkem, modlou, právě o něm, že zrodil se v smilství a cizoložství (Fabius, offrande 1. c. podle talmudu (Am. Ven.) tr. Sanh. f. 67 a f. 107; tr. Kalla f. 18; Raschi k Schabb. 104. 2 a j.) Podle talmudu (V. A.) provozoval Kristus čarodějství a modlářství (Tr. Sota f. 47 a schab. f. 104). Srovnej dotčená místa v Renanově životu Ježíše (od židovského učence doktora Neubauera).

Přejdeme nyní k vlastní mravouce:

O blížním praví talmud (Tr. Chollin. f. 91. 2): Israělité jsou Bohu příjemnější než andělé. Kdo Israělitovi dá políček, tak hřeší, jako by dal políček božské velebnosti, praví talmud (Tr. Sanh. f. 58. 2) opět, a ostatní rabínové opakují to, jak svrchu ukázáno, slovy, že žid božské podstaty jest, jako syn tétěž jest bytnosti, jaké jest otec jeho. Protož zasluhuje Goi, jenž uhodí žida, podle talmudu, smrt (tam.). Kdyby nebylo židův, nebylo by žádného požehnání na zemi (Tr. Jebam. f. 63. 1), ani slunce ani deště (Bechai k pent. str. 34. f. 153. 3), pročež nebylo by národův na světě, kdyby nebylo židův (Zeror. h. f. 107. 2). Jakož jsou lidé nad zvířaty, tak jsou židé nade všemi národy světa (tam. f. 101. 2). Ano, praví talmud (Tr. Jebam. f. 94. 2. Tos.), dobytčím semenem jest semeno cizince, jenž není židem. Cizinci (Nochrim) a ti, kdo nejsou židé jsou podle rabína Kronera totéž. Cizincem, praví talmud, jest, kdo není obřezán, a cizinec i pohan jsou totéž (Tr. Berach. f. 47. 2; tr. Gittin. 70. 1. a tr. Aboda S. f. 26. 2. Tos. jsou goi a nochri totožnými jmény). A talmud vykládá opět, že hroby nevěřících (gojim) neznečistují Israělitů, poněvadž židé jediné jsou lidmi, ostatní pak národové že mají povahu zvířecí (Tr. Baba m. f. 114. 2). A talmud pokládá ty, co nejsou židé, za psy, praví, jednaje (k Ex. 12, 16) o svátcích, že ty slavnosti jsou jenom pro Israělity, ne pro cizince, nikoli pro psy (Tr. Megilla 7. 2). Rabín Mojžíš u Nachmana opakuje to s nějakou proměnou: „Pro vás, ne pro gojim; pro vás, ne pro psy jsou svátky (f. 50. 4. par. Bo.)“ Tak i Raschi dí v benátském vydání, v amsterodámském však pentateuchu vypouští Raschiův výklad slova „ne pro psy.“ Ti, co židé nejsou, jsou nejenom psi, nébrž i osli (Tr. Berach 25. 2.), a Abarbanel praví: „Vyvolený národ jest hoden věčného života, ostatní národové jsou podobni oslům (k Hos. 4. f. 230. 4.). Domové nevěřících (gojim) jsou přibytky zvířat (Leb. tob. f. 46. 1.): a Ben Sira odpověděl, když mu Nabuchodonosor

svou dceru k manželství nabízel: „Já jsem člověk a ne dobytče“ (Sira f. 8. 2.). Slovník Menachem (L. c. f. 14, 1. par. 1.) praví: „Vy Israélite jste lidé, ostatní národové ale nejsou lidé, poněvadž duše jejich pocházejí od nečistých duchův.“ Jalkut (Jalk. rub. f. 10. 2.) píše v též smysl: „Israélite nazývají se lidmi, modláři ale (k nimžto náležejí ovšem i křesťané, poněvadž se „modle“ klanějí) pocházejí od nečistého ducha a slovou prasata. Manželka cizince, nejsouc dcerou israelskou, jest podle Abarbanela dobytče (Matk. h. in p. tavo).

Podle těch zásad musejí lidé, kteří nejsou židé, především ale židovští odpadlíci, takovým byl podle talmudu i Ježíš, jenž k modlářství odpadl i mnoho jich svedl (Aboda s. 26. 2. V. a B. 7.), všickni ti musejí se toho odříci, aby je žid uznával za svého bližního. Zvířeti neproказuje se láska, náležitá bližnímu. Ano zatvrzelý hříšník jest trestu hoden. I pohan, kterýž nestane se židem i křesťan, jenž Kristu věrně jest oddán, jsou židovi podle jeho náhledu božími nepřáteli a nepřáteli židů. Pročež praví talmud: průpověď v bibli obsažená, „Bůh nezná hněvu“ týká se židů, a jiná průpověď: „Bůh se hněvá“ (Na h. 1, 2) vztahuje se na národy světa (Tr. Aboda s. f. 89. 1.). Jméno hory Sinai, praví talmud (Tr. schab. f. 89. 1.), znamená, že nenávisť na národy světa sestoupila. Protož dí talmud (Tr. Jebam. f. 123, 1.; pisk. Tos. 23): „O všech národech vyřknuto: „Nemáš jim milost prokazovati.“ A na jiném místě stojí (Tr. Sanh. f. 92, 1.): „Jest zapovězeno, smilovati se nad bližním, jenž nerozumný jest.“ Tak i spravedlivým, přátelům i příbuzným Božím podle talmudu jest dovoleno podváděti bezbožné, poněvadž jest psáno: K čistým osvědčíš se čistým, a ku převrhlým budeš převrhlý. (Tr. Baba b. f. 123. 1; tr. Megilla f. 13. 2.) Nad to ještě praví rabín Elieser (Piske cp. 53): „Jako se rozeznává mouřenín ode všech tvorů tak i líší se Israel od národů světa svými dobrými skutky. Proto,“ praví talmud (Tr. Gittin f. 62. 1.), „zapovězeno jest pozdravovati bezbožné.“ Avšak perlou jest ten výrok, že člověk má vždycky býti chytrý v bázni boží (Tr. Berach. f. 17. 1.), pročež má se pozdravovati cizinec, jenž není žid, pro pokoj, proto, abychom se zavděčili a neměli nesnáze (tam. a tr. Gittin. f. 61. 1.). „Licoměrnictví a pokrytectví,“ praví Bechai (Kad. hac. f. 30. 1.), „jest dovoleno, když člověk, to jest žid, chová se zdvořile k bezbožnému, to jest k tomu, kdo není židem, když jej ctí a jemu říká, že ho miluje; to jest dovoleno,“ praví Bechai. „když člověk. totiž žid. toho má zanožehí a

se bojí (jinak jest to hřích); neboť talmud (Tr. Sota f. 41. 2.) vykládá: „dovoleno jest přetvařovati se k bezbožným toho světa. Národové ale světa, nejsouce židé, jsou bezbožní; nebo všecko dobré, cokoli dělají, všechna almužna, kterou udělují, všecko milosrdenství, cokoli konají, jest jim podle talmudu hříchem, poněvadž to jenom činí, aby se vychloukali. To se samo sebou rozumí, neboť všickni neobřezaní jsou podle talmudu pohané, bezbožníci, zlosynové (Tr. Nedarim f. 31. 2; pes. f. 92. 1.), a obřezání Turků není podle talmudu pravé (Tr. Aboda s. f. 27. 1. Tos.). Proto třebaš prokazuj žid bezbožným dobrodiní, navštěvujš nemocné, aneb pochovávej mrtvé, jak praví talmud, ale činiž to jedině proto, aby měl pokoj i aby neubližovalo se jemu (Tr. Gittin f. 61. 1.).

Přikročíme nyní k pojmu vlastnictví? Poněvadž Israěl i božská velebnost jest totéž podle talmudu, náleží celý svět židům. Protož praví výslovně talmud: „Trkne-li židův vůl cizincova vola, jest žid prost viny; trkne-li ale cizincův vůl židova vola, musí jemu cizinec učiniti úplnou náhradu.“ Neboť písmo praví: „Bůh stál a měřil zemi a odevzdal Israěli nevěřící (gojim); on viděl sedmero přikázání Noémových dětí, a poněvadž jich nezachovávali povstal i odevzdal jejich statek Israělitům (Tr. Bab. k. f. 37. 2. f.).“ Noémovy děti jsou podle talmudu a rabínů všickni národové světa proti Abrahamovým dětem (Tr. Megila f. 13. 2; Schek. f. 7. 1; Sota f. 36. 2; Kad. hak. f. 56. 4; Bechai k gens. 46. 27. f. 56. 1.). Proto praví také rabín Albo i jiní, že Bůh dal židům moc nad statkem i krví všech národův (Seph. Jalk. 3. cp. 25; it. Jalk. Schim. k. Hab. f. 83, 3. n. 563.). A talmud vykládá (Tr. Jebam. f. 47. 2.): „Dítě Noémovo, kteréž ukradne méně halře, musí býti zabito;“ a opět: „Noémovu synovi loupení jest zakázáno, třebaš by byl i synem nejvyššího kněze; Noémovo dítě, byť by i učilo se na sedmerých noachových přikázáních (Sanh. f. 59. 1; Aboda s. f. 3. 1, Tos.), nedostane lepší výstrahy před krádeží, než když bude zabito. (Tr. Aboda s. f. 71. 2. Tos.) Naopak Israělitovi, dí talmud (Tr. Sanh. f. 57. 1. Tos.), jest dovoleno činiti křivdu nevěřícímu (goi), když není psáno: nevěřícímu nemáš křivdu činiti. Oloupení nevěřících, dí talmud opět, dovoleno jest (Baba m. f. 111. 2.). A: „Nemáš utlačovati naděnníka svých bratří; jiní jsou vyjmuti (tam).“ Rabín Aschi, dí talmud, spatřiv révu s hrozny řekl svému služebníkovi: Náleží-li nevěřícímu, přines mi ji; náleží-li židovi, nepřines mi ji. (Tr. Baba k. f. 113. 2.) Přikázání: „Nepokradeš,“ vykládá „orel“ Maiz-

monides v ten smysl, že nesmí člověk, žid totiž, okraden býti (Seph. miz. f. 105, 2.); a na jiném místě: (Jad. chas. 4. 9. 1; a Raschi k Lev. 19. 11.) dokládá, že smí se okrádati, kdo není žid. To se srovnává docela se zásadou, že celý svět náleží židům; neboť tehdaž není krádež již krádeží; i ač jistý talmudský rabín praví, že krádež jest hřích, musí on předce vždycky mysliti sobě: Žid nemůže krásti, on jenom bere to, co jeho jest — ovšem, pokud jemu to možno jest, pokud moc jeho sahá. Kdyby i rabín pravil: okrádati nevěřícího i žida jest stejně nedovolené, musí on přece mysliti sobě: může-li kdy mluviti se o okrádání nevěřícího. Pfefferkorn nepraví tedy nic nepravdivého, řka: „Majetek křesťanů pokládá se podle talmudu za opuštěný statek, jako jest tím písek mořský; kdo si jej osvojí, jest pravý vlastník.“ (Dissert. philol. str. 11.)

O podvodu vykládá talmud: „Nevěřícího smíš okrádati a lichvu s něho bráti; prodáš-li ale něco svému bližnímu, aneb koupíš-li něco od něho, nemáš svého bratra podváděti“ (Tr. Baba m. f. 61. 1. Tos.; tr. Megilla 13. 2.). „Vede-li žid při s někým, kdo není žid,“ praví talmud, „nechej vyhráti svého bratra i řekni cizinci: tak tomu chce náš zákon (zde mluví se o obci, kde panují židé); jsou-li zákony národů příznivy židům, necháš zase svého bratra vyhrati a řekneš cizinci: tak chce tomu váš vlastní zákon; není-li ale ani jedné, ani druhé případnosti, že by totiž buď židé v zemi panovali aneb zákon jim nadřezoval, náleží soužití cizince úklady, až výhra židovi se dostane;“ pak následují „slova r. Ismaëla,“ kterýmiž prý Akiba učil, že musí se hleděti, aby ty pletichy nevyšly na jevo, aby židovstvo i židovské náboženství nepřišlo v zlou pověst. (Tr. Baba k. f. 113. 1.) A o rabínovi Samuelovi vypravuje talmud, že slovutný učenec dovoluje podvádění nevěřícího: on prý sám koupil od nevěřícího zlatou lahvičku za 4 drachmy, jelikož nevěřící měl ji za mosaznou, i že mu ještě strhl drachmu (asi 50 kr. našich peněz). Rabín Kohana koupil prý od jistého nevěřícího 120 sudů — místo 100; jiný zase rabín, prodáv nevěřícímu palmový k rozštípání, přikázal svému pacholkovi: Jdi, odejmi trochu kmenový, nevěřící ví sice, kolik jest kmenů, neví ale, jak jsou tlusty (tam.). Rabín Mojžíš (Seph. miz. g. f. 132. 3.) praví ze svaté opatrnosti: „Dělá-li nevěřící účet a mýlí-li se, řekne Israëlita, že to neví, to však nelze nevěřícímu, leč by se vědomě mýlil, aby žida zkoušel.“ Starý rabín Brentz píše ve svém „Židáku“ (str. 21.): „Naběhali-li se židé po celý týden a napodváděli-li se křesťanů, scházejí se o šábesu a vy-

chlubují se svým šibalstvím, řkouce: „má se vyrvati nevěřícím srdce z těla i má se zabíjeti nejlepší z křesťanů,“ — ovšem pokud to možno.

O nalezených věcech praví talmud (Tr. Sanh. f. 76. 2; Tr. Baba k. f. 113. 2.): „Kdo nevěřícímu ztracené vrátí, tomu Bůh neodpustí.“ A (Tr. Joma f. 88. 4. pisk. Tos. 62.): „Zapovězeno jest vracovati něco ztraceného nevěřícímu.“ Proto též učí r. Mojžíš (1. c. f. 132. 3.), že zapovězeno jest vracovati něco ztraceného kačírům i modlářům i všem, kteří šábesu znesvěcují. A slavný Raschi (k Tr. Sanh. 1. c.) prohlásil se: „Kdo nevěřícímu nějakou věc, kterou ten ztratil, vrátí, ten činí jej rovna Israělitovi.“ A „orel“ Maimonides (Jad. ch. 4. 11. 3. f. 31. 1.) praví: „Kdo bližnímu něco ztraceného vrátí, dopouští se hříchu, upevňuje moc bezbožných.“ A rabín Jerucham (Seph. mesch. 51. 4) dí: „Má-li v ruce nevěřící zástavek židův, na kterýž mu nevěřící peníze půjčil, a ztratí-li jej nevěřící a najde-li jej žid, nesmí ho ten nevěřícímu dostaviti; neboť zavázanost přestala, poněvadž žid zástavek našel. Když by ale řekl nálezce: Vrátím to cizinci pro svaté jméno Boží, má se jemu říci: Chceš-li osvětit Boží jméno, učin to tím, co tobě náleží.“

Učení o lichvě zní: „Mojžíš dovolil, za používání bráti slušné úroky od těch, co nejsou židé, řka: „Od cizinců smíš bráti úroky. (Dt. 23. 20.) Naproti tomu učí celá řada „neomylných“ rabínů, že pravil Mojžíš: „Máš bráti úroky od cizinců.“ Maimonides píše: „Bůh nám přikázal, abychom brali lichvu od nevěřícího i půjčili jemu teprva tehdy, když chce dávat úroky, tak že mu nemáme pomáhati, nýbrž škoditi, i v takové případnosti, ve které nám prospívá, an tak se chovati nemáme k Israělitovi.“ (Seph. mizv. f. 73. 4.) „Mojžíšovo slovo Dt. 23,“ praví jiný rabín, „jest velitelské slovo.“ (Psikta rab. f. 80. 3. Teze.) Též praví talmud: „Zapovězeno jest nevěřícím (gojim) půjčovati bez lichvy: ale půjčovati s lichvou jest dovoleno.“ (Tr. Aboda s. f. 77. 1. pisk. Tos. 1). Levi u Gersona (k Pent. f. 234. 1. Teze.); a j. to opětuji. Tímto kličkováním a skrucováním svatého písma zákonitá byla každá lichva v židovské mravouce. Slavný Bechai jeví jistým vyjádřením se, že židé sobě byli povědomi, že Mojžíš zapovídal neslušných úroků, neboť Bechai píše: „Rabínové slavné paměti pravili, že smí se bráti jen tolik úroků od nevěřícího, co nutně požaduje obživa žida.“ (K Pent. f. 213. 4. Teze.) Ale týž Bechai, posedlý duchem odpíravosti a jsa sobě povědom své vlastní neomylnosti, prohlásil se o odpadlém židovi, tedy o všech vůbec, co nejsou židé, ku kterýmž odpadlíci se přidružují: „Život jeho jest

ve tvé moci, o žide, tím spíše i jeho peníze“ (tam. 214. 1.) — což patrně oprávnjuje na prosto netoliko neobmezenost úroků, nýbrž i krádež a loupež, i dává v šanc statek i život. Talmud dí: „Samuel pravil, že mudrcové (učení rabínové) smějí sobě půjčovati vespolek na lichvářské úroky. Jakž to možno, když předce vědí, že lichva jest zapovězena? Úroky jsou ale dar, kterýžto jeden druhému dává poděkováním za půjčku. Samuel pravil jistému člověku: „Půjč mi 100 liber pepře za 120 liber, neb jest to slušné, co dar ku vyslovení vděčnosti.“ Rab Jehuda praví, že Rab pravil, že „jest dovoleno člověku (totiž židovi) půjčovati lichvářsky svým dětem i domácím, aby okusili chuti lichvy.“ (Tr. Baba m. f. 75. 1.) To místo nejedná o dovolených úrocích, jednajíc o záповědi lichvy, kterýž zákaz vydal Mojžíš pro všecky, i pro rabíny; ten doklad jedná tedy o neslušných, nespravedlivých úrocích a sice braných za spotřebu, jakož toho jest důkazem příklad, uvedený o pepři; pak o úrocích bezprávně požadovaných, čehož jest důkazem 20 procent; ten citát obsahuje i jiné ještě provinění, které se zakrývá jménem daru, poněvadž Mojžíš dokonce zapověděl mezi Židy úroky za pouhou spotřebu, tedy i úroky, brané pod zámínkami, slovem poněvadž zakázal i skrytou lichvu. To místo jest tak chytrácky uspůsobeno, že navádí ku lichvářství; neboť když rabín nabízí rabínovi nedovolené úroky a sice dvacet ze sta, veliký to poplatek pro tehdejší časy, a to proto, že „prý jest to slušno i spravedливо,“ jakž pak zachce se teprva jiným bráti nenáležitě úroky od „cizinců.“ Pročež lze pochopiti, že Juda přeložil takto místo, jednající o vysokých úrocích, braných dle libosti, vzaté z Dt. 23. do talmudu (Baba m. 70. 2.): „Můžeš (máš) lichvařiti“ (a ne úroky bráti). To však vniklo do rabínství tak, že mnohem pozdější Abarbanel ani nehleděl takové dříčství omluviti, řka: „Vždyť thora dovoluje bráti úroky.“ Neboť Abarbanel nezatajuje, že židé rozumějí svému zákonu o vysokých úrocích, omlouvá je ale podotýkáje: „Jménem cizinců, od nichž lichvu bráti smíme, nevyznačují se křesťané, kteřížto nejsou cizincové nebeskému otci“ a — později dokládá týž slovutný Abarbanel, někdejší finanční ministr španělský, „že tak se prohlásil jen „pro zachování pokoje,“ aby židé tiše i klidně žíti mohli mezi křesťany (Mark. hammisch f. 77. 4 Teze). Věru naučil se převýborně přetvařovati. Jiný rabín píše bez obalu: „Naši mudrcové poznali pravdu, dovolivše Israělitovi bráti lichvu od nevěřících křesťanů.“ (Maggen. Abraham. cp. 72.). Pravdu má tedy rabín Schvabe, na víru křesťanskou obrácený, jenž

praví ve spisu: „Židovský pláštíček“ řečeném na str. 171: „Potřebuje-li křesťan peněz, umí žid ošiditi jej mistrovsky: připočítává náramné úroky k úrokům tak, až summu tak zvětší, že jí křesťan zaplatiti nemůže, neprodav svého statku; anebo až summa peněz obnáší několik 100 neb tisíc a žid k soudu přikročiv, požádá vrchnost o to, aby uveden byl ve statek křesťana.“ Porozumíme tedy i slovům žida, Bédarride jmenovaného, jenž prohlásil se r. 1861: „Israélite nemohou lichvařiti, poněvadž pojem „lichvy“ není jim znám co nespravedlivý skutek.“ I jak by to nás i překvapilo? Vždyť trvalé působení židovského tisku nesčíslnými a přerozmanitými spisy toho dovedlo, že i v paragrafích veřejného práva zločin lichvy byl zrušen. — Veřejné toliko mínění křesťanské společnosti pokládá tento skutek za potupný a trestu hodný, stavějíc jej na roveň s mrzkým podvodem.

Proč ale židé ustanovili sobě zásadou, aby neustále i výhradně obírali se obchodem i kupectvím, pokládajíce tuto živnost v jakékoli způsobě za poctivou i zákonitou, to vykládá i vysvětluje talmud dostatečně. Vyvolený národ cítí se svým náboženstvím povolán k tomu, aby živil se obchody, nadanými zvláštními právy a svobodami, pročez praví talmud následovně: „Není horšího řemesla nad orbu. Má-li někdo 100 stříbrných v nějakém kupectví, může každý den požívatí maso a víno; vynakládá-li ale 100 stříbrných na vzdělávání rolí, může jisti toliko sůl i zeliny.“ (Tr. Jebam f. 63. 1.) Nelze tedy předpokládati, že by židé nevěděli, proč dávají přednost kupectví a lichvě přede vším jiným zaměstnáním, i že nezůstávají jediné při kupectví proto, že jim jiné zaměstnání jest nepřístupno.

Talmud praví z ohledu na život blížního (Tr. Aboda. s. f. 26. 2. Tos. a Ven. Soph. 13. 3.): „Nejpoctivějšího z modlářů připraví o život“ — rozumí se samo sebou, když jest možno. A několik listů před tím stojí (Tr. Aboda s. f. 20. 1 Tos.): „Vytáhneš-li nevěřícího, padlého do jámy, zachováš člověka pro modlářství.“ A „orel“ Maimonides dí (Jad. chas. 1. 10. 1. f. 40. 1.) takto: „Zapovězeno jest slitovati se nad modláři; protož nemáš jej zachovati, vida, an hyne, an se topí, aneb an jest blížek smrti.“ A Abarbanel spolu s Maimonidem praví: „Kdo nějaký článek víry zapírá, jest kacír a Epikurista, i povinen jsi nenáviděti jej, pohrdati jím a zahubiti jej, poněvadž jest praveno: „Nemám-li, pane, nenáviděti ty, kteří tebe nenávidí?“ (Abarb. rosch. am. f. 9. 1., Maim. k Sanh. 121. 2.) „Kdo zvíře chce zabít,“ dí talmud (Tr. Sanh.

f. 78. 3.), „a zabije (nedopatřením) člověka, kdo pohana (podle jiného čtení „cizince“) chce zabiti a zabije omylem Israělitu, ten jest prost trestu.“ „Dovoleno jest,“ píše talmud (Tr. pes. f. 122. 2. Tos.), „zabiti zapíratele víry. Padne-li kacír a zrádce do jámy, nevytáhneš ho; stojí-li schůdky v jámě, vytáhneš je, řka: činím to, aby můj dobytek nešel dolů; byl-li kámen na této dřě, položíš jej zase tam i řekneš: činím to, aby můj dobytek mohl přecházeti a t. d.“ „Dobře jest,“ dokládá talmud (tam. f. 4. 2. Tos.), „kacíře vlastní rukou zabiti.“ Kdo krev bezbožných (to jest těch, co nejsou židé) prolévá, pravili rabínové (Jalk. Schim. f. 245. 3. k pent.; Bemidb. r. p. 21. f. 229. 3.), přináší tím oběť Bohu.*) Prikázání, „nezabiješ,“ vykládá Maimonides (Jad. ch. 4. 1. f. 47. 1) v ten smysl, že nemá se zabíjeti Israělita: — nevěřící ale, Noěmovi děti nejsou Israělité. „Kdo ale israělskou duši zahubí,“ dí talmud (Tr. Sanh. f. 37. 1.), „tomu se to tak přičítá, jakoby byl zahubil celý svět; a kdo israělitickou duši zachová, tomu se to přičítá, jakoby byl zachoval celý svět.“ Protož píše opět talmud i Maimonides to opakuje: „Noěmův potomek, jenž proklíná, aneb dopouští se modlářství aneb zabijí svého společníka (Noěmovce) áneb obcoval s jeho manželkou, jest prost viny, když potom přijme židovskou víru; zabil-li ale žida, jest vinen i bude zabit pro Israělitu (Tr. Sanh. f. 71. 2.; Jad. ch. 4. 10. f. 295. 2.).

Poznejmež talmudské učení o ženě.

Mojžíš prikázal: „Nepožádáš ženy svého blížního,“ i „kdo zcizoloží, hoden jest smrti.“ Talmud učí tomu (Tr. Sanh. f. 52. 2), „že Mojžíš zapovídá cizoložiti židovi se ženou blížního, to jest s manželkou žida, že však žena jiných, co nejsou židé, jest vyjmuta. Tosephot talmudský i na slovo vzatý Raschi (výkl. k Pent. Lev. 20. 10.) zmiňují se o tom, že z toho patrno, že kdo není židem, nemá manželství (!). Tato hanebná zásada jest přirozeným výsledkem oněch zásad, které každému jinému, kdo není

*) Tu praví Dr. Rohling velmi důležitě o sobě samém: „Poněvadž samo sebou se rozumí, že domnělý útok na židovstvo činí útočníka zvláštním bezbožníkem, lze snadno pochopiti, že zadal jsem svůj život. Pod pečeti Hammské pošty posláno mi židovské bezejmenné psaní, v němž mi psáno, abych posel šibenicí jako Haman, a z Kreuzthalu poslána mi psaná výhrůžka od žida: „Pokládáme to za bohubilý skutek sprovoditi tebe se světa; našimi rukami máš býti sprovoden s toho světa.“ — Ostatně zmizel p. doktor Rohling, šel prý do Ameriky. Nejspíše ušel pronásledování.

žid, upírají lidskou důstojnost; neboť manželství jest mravním ustanovením i pozůstává jenom mezi lidmi, mezi zvířaty jest toliko pojímání. Rabínové Bechai, Levi, Gerson a jiní praví totéž, tak že z výroků mnoha „učených“ víme, že žid nedomnívá se dopouštěti se cizoložství, sprzniv křesťanskou manželku. I Maimonides, ač mudrc, podotýká: „Dovoleno jest zneužívat ženu, jsoucí ve stavu nevěry (totiž nejsoucí židovkou)“ (J a d. c h a s. 2. 2. o králích num. 2. 3.); v některých vydáních jest prý to vypuštěno. „Kdo ve snách,“ dí talmud, „svou matku przní, má podle přísloví Šalomounových 2. 3. („Matkou máš nazývati moudrost“) naději k moudrosti, naději ku známosti se zákonem, kdo zmrhá zasnoubenou (Dt. 33, 4); ku poznání, kdo svou sestru (Přísl. 7. 4.) a k věčnému životu, kdo zlíhá ženu bližního (Ber a c h. 57. 1.). Ač dokládá se při poslední případnosti, že před spaním nemá se požadovati ženy bližního, předce jest na bledni, že celé to svrchu dotčené místo navádí ku smilství. Neboť docházejí-li tak ohavné hanebnosti odplaty takové, jak svrchu vyřknuto, smí aspoň člověk po takových snech práhnouti, což rozumu odporuje i snadno člověku napadne, poskytuje-li sen takové naděje, poskytne skutečnost ještě více a mudruje podle talmudu, usoudí za dobré: nesmím-li na večer toho požadovati, smím ovšem to vykonati, aneb nesmím-li to činiti na večer, učiním to jindy. (Nacházejí se tam návody k ještě většímu smilství, kterýchž ani sděliti nemůžeme.) Pak vypravuje talmud (Tr. Joma 18. 2.), že někteří jeho první mistři, rabín Rab a Nachman, přišedše do cizího města, dali veřejně prohlásiti, nechtěla-li by některá žena býti po několik dní manželkou jejich. Rabín Eliáš, praví v talmudu, že chce, ač jest svátek smření, panny przniti, an zůstává hřích venku přede dveřmi srdce, vnitřek ale duše nedotknut bývá lidskými hříchy (Tr. Joma f. 19. 2.). O rabínovi Elieserovi vypravuje talmud, že nebylo smilstva, kteréhožkoli nebyl by se dopustil. Uslyšev o jisté ženské, kteráž žádá bedničku zlata, i vzav s sebou bedničku, putoval za příčinou té smilnice přes sedm řek. (Ostatní jest tak mrzké i ohavné, že to nelze pověditi.) [Tr. Aboda s. f. 17. 1.] To místo vzbuzuje tím větší ošklivost, poněvadž praví se na konci, že Bůh při smrti Elieserově zavolal s nebes; „Elieser vešel do věčného života.“ Poněvadž hned před tím se povídá, že kacíři, i když se obrátí, nenajdou cesty života, patrné jest ze všeho to naučení; „Vytrváš-li zarputile při židovství, bude ti odpuštěno všecko!“ O Akibovi, jenž v oboru rabínství nazývá se „druhým Mojžíšem,“ vypravuje talmud následovně: Akiba

spatřiv jednou ženštinu na palmě i chytiv se stromu, vylezl k ní nahoru; byl to však satan ve způsobě ženštiny, a satan vece: Kdyby se nepovídalo v nebi, že má se opatrně jednati s Akibou i jeho zákonem, nevážil bych si tvého života ani za dva haléře. (Tr. Kid-
duchin. f. 81. 1) Totéž vypravuje talmud o rabínech Meirovi a
Tarponovi. Při čemž podotknouti náleží, že podle talmudu (Tr.
Berach. f. 62. 1.; Chagiga f. 5. 2.) skutkové rabínův pokládají se za zachovávání zákona.

Lze tudíž pochopiti, že talmud obsahuje i mnohé věci, kteréž
slovou křesťanům necudnými kudrlinkami, oplzlými řečmi a nestyda-
tými žertíky (k. pr. Tr. Sanh. f. 22.; schabbath f. 149. 2.;
nasir f. 23.; sota f. 10; moëd. k f. 18. a. t. d.) ty však nelze
uváděti.

Což pak k tomu řekne židovská manželka, když její manžel
pod vlastní střechou obcuje tělesně s jinou? Nemáť podle talmudu
právo, aby něco říkala. Když Jochanan prohlašoval jisté, nevyslo-
vitelné věci za mrzké, ohavné i velmi nestoudné a nemravné, reptali
proti němu, křičíce: Zákon není takový, neboť mudrcové pravili:
Cokoli muž se svou manželkou chce činiti, to činiti smí, jako s kusem
masa, pocházejícím od řezníka, kteréž může se jísti pečené, vařené,
smažené aneb jako s rybou, přicházející od rybáře. Za příklad uvádí
se případnost, že jistá manželka stěžovala si rabínovi, že její muž
po sodomsku s ní obcuje, načež jí soudce odpověděl: Dcero milá,
nemohu ti pomoci, zákon (vyrozumívá se talmudský) vydal tebe
v šanc. Toto hanebné učení nenachází se toliko ve starém, nébrž
i v novém talmudu, vyšlém v Amst. 1644 ff., v Sulzbachu 1769,
ve Varšavě 1864 v tr. Nedarim f. 20. 2. A v Sanh. 58. 2.
opakuje se totéž krátce v týchž vydáních s dodatkem rovněž ha-
nebným, zakládajícím se na nepravém výkladu biblickém, že smí žid
ve svrchu dotčeném způsobu činiti, cokoli chce, Noëmovce ale, to
jest kdo není žid, že smí jenom sodomsky obcovati se ženou jiného
Noëmovce. Veřejné modlitby v synagoze požadují přítomnosti 10
mužů; 9 mužů a milion ženských nečiní shromáždění úplným, pří-
tomnost Boha schází, neboť ženštinu není ničím (Drach. harmonie
2, 335., v Paříži 1844). Protož nemá židovská manželka práva, žalo-
vati, když její manžel chodí k ženě nevěřící, poněvadž prznění ne-
židovky nemůže nikdá pokládáno býti židovi za cizoložství. Nemá tedy
církev, zakládajíc se jedině na učení židovských spisů, úplného práva,
aby křesťanským dívkám zapovídala sloužiti u židů?

Pojednáme nyní o přísaze. Israélité často si stěžovali (A r c h. isr. 15. D e e. 1866), že se nedůvěřuje jejich přísaze, složené proti těm, co nejsou židé, a někteří křesťanští učenci smýšlejí vskutku méně přísně o této věci. My bychom rádi přistoupili k jejich mínění, kdyby nám neodporovalo v tom naše přesvědčení.

Uvážíme-li tu věc podle zásady, nemá dokonce místa v rabínství jistá i spolehlivá přísaha. Neboť jaké platnosti má přísaha proti „zvířeti?“ Ona není nic, poněvadž přísaha jest posledním prostředkem k urovnání rozepře mezi lidmi. Musí-li tedy talmudista složit přísahu pro křesťana aneb proti němu, nutí se k něčemu nesmyslnému, čeho by se nikdá nebyl dopustil sám od sebe, nutí se, aby pronesl slovo, kteréž pokládá právem za jalové i prázdné, za pouhý pronesený zvuk, kteréž nemá žádných výsledkův pro jeho vlastní svědomí. Když talmud prohlašuje statek i život každého, kdo není žid, za majetek židů, jakž pak může jinověrec souditi se o jmění se židem. Židovi podle rabínského učení náleží právo bráti, čehokoli může dosáhnouti: ono jest již vlastnictvím jeho. Moc zevnitřních okolností odporuje tomu, an jinověrci jsou v držení vlastnictví a je hájí. Avšak oni podle talmudského učení nemají žádného titulu na právo vlastnictví. Kdo jest židem z poctivého přesvědčení a nechce lháti, ten neměl by podle svého svědomí ani přísahati. Složí-li ale talmudista žádanou přísahu buď ze slabosti aneb stavěje strach škody nad pravdu, pomyslí sobě: peníze jsou předce moje, vezmu si je zase, kdekoli budu moci, quia res clamat domino (voláf to k pánu Bohu). Následovně jest marna dotčená přísaha.

Pak činí se zmínka v talmudu o několika slovutných rabínech, kteří dopustivše se křivopřísežnictví, budou židům vítanými příklady, aby činili též tak. Rabín Akiba učinil přísahu, mysle sobě, vždyť jest neplatna (Tr. Kalla 18. 2.). Rabín Jochanan přísahal vznešené paní strany jistého tajemství, dokládaje se Bohem israelským a řekl: Nevyzradím toho; pomyslí ale sobě: nevyzradím toho lidu israelskému (Tr. A b o d a s. f. 28. 1; J o m a f. 84. 1). O tom, že přísahající zrušiti může vynucenou přísahu ve své mysli, učí rabínové, že to jest dovoleno, kdykoli někdo nucen byl k přísaze (Schulch. a jore d. n. 232 §. 12. 14.). Nutí-li tedy křesťanská vrchnost talmudistu k přísaze, z ohledu na svrchu uvedené zásady jest se obávati, že žid za příčinou nucení nebude pokládati sebe zavázaným, aby pravdu řekl. „Jest-li král,“ praví kniha, uvedená ku posledku, „rozkáže, aby se přísahou potvrdilo o židovi, že týž provinil se. zmrhav ne-

židovku, i aby byl trestán na hrdle, slove taková přísaha nucená i musí se zrušiti v mysli (tam).“ Jiný rabín dí (Scheel uteschuvot h. f. 25. 2): „Dá-li panovník židovi přísahati, že týž nepůjde z jeho země, má sobě žid pomysli: dnes nepůjdu; požádá-li ale zřejmě panovník, aby nikdá nechodil, má sobě žid pomysli: pod tou aneb onou výminkou.“ — Výslovně praví se dále (Sch. ar. jore 1. c.): „To všecko platí jenom, kdykoli lze přísahu zrušiti, aniž by se dověděl o tom modlář; kdyby však modlář mohl se dovědět o tom, jest to zapovězeno pro zneuctění jména Božího; proto byl potrestán i Zedekias, že porušil přísahu, učiněnou Nebukadnezarovi, ačkoli přísaha byla vynucena.“ Zakládají-li sobě židé někdy na přísaze, kterouž byli co vojáci složili, může se jim uvésti v pamět, že modláři velmi snadno dovědí se o porušení takové přísahy. Vždyť i rabínové učí, že tajně hřešiti jest dovoleno, že ale jest se varovati, abys nebyl prozrazen, aby židovské náboženství, aby židovstvo tím nebylo potupeno (Chagiga 16; Kidd. 40; Maim. Jad. ch. 4, 11 f. 31, 1; Mose, Mikk. seph. miz. gad. f. 132 a srov. Baba K. 113). Dále učí množství židovských spisů tomu, že žid pevně věří, že o svátku smíření odpustí se mu všechny hříchy, i nejtěžší, a mezi těmi také křivé přísahy, aniž by jemu ukládalo se za povinnost, učiniti nějakou náhradu (Midr. tephill. k žalm. 15. f. 132; Jalk. Schim. (žalmy) f. 94. 4 n. 665; Jalk. chad. f. 121. 1; 3. n. 1. 11; Kad. hakk. f. 43 4; 4; Seph. Chas. f. 4. n. 20 aj.) I křesťan věří v odpuštění hříchů, ví ale, že nutnou jest podmínkou navrácení majetku i zadostučinění bližnímu za urážku na cti.

Tyto úvahy nezbavily křesťanské učence s strany židovské přísahy důležitých obav; pročež ponavrhli, aby židé skládali přísahu, kterouž činívají v synagogách, strašlivě se proklínajíce, že by tak aspoň jemnocitnější a svědomitější sdržováni byli od křivopřísežnictví. To má do sebe něco pravdy. A však důslednost vnuká mi toto rozumování: pokládaje soustavu rabínského učení skutečně za božskou, domníval bych se, že jednáám důsledně, ano pokládal bych sobě za povinnost, abych zrušil v mysli své vnucenou sobě přísahu. Neboť kdo má právo, aby žádal na mně přísahu, že můj dům není mým domem? Urazil bych Boha lží, kdybych to připustil; a poněvadž směl bych co přívrženec rabínského učení činiti sobě nejrozsáhlejší výhradu v mysli své, jda za příkladem Akiby, „druhého Mojžíše,“ přísahal bych tedy, nač bych-koli přísahati musil a myslil bych sobě opak toho. Aneb kdyby běželo o nejsvrchovanější statek,

o život, kdybych nařčen byl co talmudista ze vraždy některého jinověrce, směl bych, přísahaje, že nebyl zabít člověk, mysliti sobě: že z v í ř e zabito bylo. Nechť takové přísahy konají se slavně i veřejně aneb jenom soukromně, to jest vše jedno pro soudného i důsledného člověka.

Židé modlí se o svátku smíření modlitbu, ve kteréžto se praví: „Všecky sliby a závazky, tresty a přísahy, kteréž do budoucího svátku učiníme, mají býti odpuštěny, prominuty, zrušeny, neplatny a bezmocny. Naše sliby nemají býti sliby a naše přísahy nebudtež přísahami.“ Ten úkon děje se slavným způsobem na večer svátku; představený, jemuž přísluhují dva nejpřednější rabínové, odříkává svrchu dotčenou modlitbu, dříve však přednesli všickni tři úvod slavnostní ve jménu Božím (*Machsor. Prag. II. f. 91. a*). Kromě toho Israélita, lituje-li učiněné přísahy, může požádati rabína aneb tři obyčejné muže, aby ho zprostili přísahy. (*Seph. mizv. gad. f. 70. 1*). Mnohé židovské spisy podotýkají sice, že cokoli výše praveno o slibech i přísahách i o zrušení jich, týká se jenom slibů i přísah náhle i prchle učiněných, a těch, kteří přípovědi učinili, nikoliv ale jiných osob. Rádi bychom tomu věřili. Ale velebnost způsobu, kterýmž se všecko to děje o slavnosti smíření, nutí nás k tomu, abychom pochybovali o pravdě výroků oněch židovských spisů. Mimo to ujišťují židovští učenci, na křesťanství obrácení, že to omlouvání jest jalovou vytáčkou. Obrácení oněch mužů nemůže předce býti toho příčinou, abychom jim nevěřili. Na opak tito obrázcenci uznali to za svou povinnost, aby vyzradili zásady, kteréž pokládali za škodlivé i záhubné lidské společnosti. Jan Schmidt náležeje k takovým obrázcencům, připomíná, že talmudští rabínové domnívají se, že mohou i samého Boha zprostiti přísah, kteréž svrchovaný učinil. Také Brenz i vyhlášený S. Rosenthal totéž vypravují (*Lettre 2e d'un rabin cet. str. 82 sq. Paris 1827*).

Poslyšme, což praví talmud o křesťanech, při čemž připomínáme, že cokoli bylo pověděno dříve o „blízním“ platí také o křesťanech, kteří též nejsou židé.

Poněvadž Ježíš nazaretský, podle židovského učení, nebyl Bohem, nébrž tvorem, pouhým člověkem, jsou tedy nutně křesťané v židovských očích pohany aneb modláři. Neboť modlářství záleží v tom, že prokazuje se nějakému tvorů božská pocta. Ač rozličné tvary modlářství jsou rozličny i stupněmi mravnosti, kterouž do sebe mají, an některá modloslužba jest čistší, jako ku příkladu

perské modlářství jest méně šeredné než kananejské; jest předce docela nemožno, abychom nenazývali pohanstvím a modlářstvím náboženství, kteréž nějakému tvorů prokazuje božskou poctu. Pochopí každý, kdo hledí s toho stanovíště, že křesťané nejsou vyňati z pohanů, kdykoli řeč bývá o gojim v židovských spisech vůbec i zvlášt na místech, uvedených posud z oněch knih. Tak se i vypravuje o starém rabínovi „Zevi“ řečeném, že popírav bez prospěchu to, že přezdíváno křesťanům od starodávna i neustále gojim, snažil se namluviti křesťanům, že gojim není dokonce hanlivým slovem. Brzo však dokázalo se to nepravdivým býti, když Israëlité, tak oslovováni byvše, zapovídali s největší nevolí, aby se jim tak nepřezdívalo. Náleží toho si též povšimnouti, že nejnovější vydání talmudu, ve Varšavě r. 1863 vyšlé, varuje se všemožně užívati slova g o j, nacházejícího se ve starém vydání, a že je všelijak opisuje.

Ač talmud, jak výše praveno, mluvě o perských i kananejských modlářích, jednou aspoň dělí a rozeznává pochvalněji křesťany od ostatních pohanů, i to opětuje ještě ve 12. století (Tr. Choll. f. 13. 2 a Tos. h. l. f. 2. 1; Aboda s. 1. 1. Tos.), pokládá je předce za pravé i skutečné gojim, za pohany, za modláře. Tak dí talmud (Tr. Aboda s. f. 2. 1. a f. 6. 1; f. 7. 2.), že náleží ku modlářským svátkům i první den Nazaretského, neděle totiž křesťanská. Že Nazaretský slove v talmudu „synem truhlářovým“ (tam. f. 50. 2.), to srovnává se s pojmenováním, kteréž bylo dáváno od židů pánu Ježíši (podle Matouše 13, 55) za jeho života. Že jméno jeho v talmudu (Tr. Aboda s. f. 17. 1.), bylo zohaveno i zhanobeno v přezdév, vyznamenávající: „Jméno jeho i památka budiž zahlazena,“ to srovnává se s talmudským učením, dříve uvedeným, že židé mají zahlazovati dle možnosti kacíře, kteří židovské jméno opouštějí. Ježíšovo jméno i památka však nemůže vyhlazena býti bez vyhlazení křesťanů. Že talmud Krista nazývá bůžkem i modlou (Tr. Aboda s. f. 27. 2.), to má též následkem, že křesťané jsou modláři. Raschi (k Exod. 14. vyd. amst. 7 a) praví: „Nejlepší mezi křesťany má býti uškrcen.“ I aby talmud vstúpil svým hluboce, že míní křesťany, praví jinde opět: „Goi, jenž učí se na zákonu, jest hoden smrti (Tr. Sanh. f. 59. 1). Neboť zákon může goimu jen tehdaž dovolen býti, když goi obřízkou stane se židem. Každý ale ví, že křesťané od prvo-počátku učí se na Mojžíšově zákonu. Ačkoli někteří rabínové namítají, že talmud také praví, že goi, jenž na zákonu se učí, roven jest nejvyššímu knězi, vykládá předce talmud sám (Tr. Aboda s.

f. 3. 1.), že vyrozumívá se tu zákon sedmerých přikázání noěmových. I výslovně praví se opět v talmudu (Tr. Aboda. s. f. 2. 1.); „Křesťané jsou modláři: předce však se dovoluje o svátku jejich, prvního totiž dne v týdnu, provozovati obchod s nimi.“ Několik listů dále (tam. f. 15. 2) činí se zmínka o křesťanských službách Božích, o kněžích, o svíčkách, o kalichách a všecko nazývá se modlářským. Dále (tamž 21. 1) táže se, smí-li žid v nájem dávat domy pohanům, mezi kterýmiž právě žije, načež se odpovídá: „Že smí, neboť pohané nepřinášejí svého bůžka do domu, aby tam stále přebýval, nébrž jenom tehdaž, když někdo má zemřítí,“ aneb „když někdo stůně (tam. f. 83. 4).“ a výslovně praví se při tom: „všickni národové bez rozdílu jsou modláři (Tr. Aboda. s. f. 26. 2).“

Pozdější rabínové nesmýšlejí jinak. Raschi (k Tr. Aboda s. f. 6. 1.) dí: „Nazaretským jest, kdo přijme bludařství onoho člověka, jenž svým nařizoval, aby světili první den v týdnu.“ Maimonides (k Aboda misch. 3. f. 78. 3.) píše: „Křesťané, kteří bloudí po Kristovi, ač mají rozmanitost v učení, jsou všickni vesměs modláři a podle výkladu talmudu samého musí se nakládati s nimi tak, jako s modloslužebníky.“ Maimonides tedy pověděl upřímně, co stojí opravdu v talmudě. A na jiném místě praví (Jad. ch. hilch. abod. s. 9, 4. vyd. benátské 1550): „Edomité (křesťané) jsou modloslužebníky, první den týdnu jest jim svatý.“ A na slovo vzatý Kimchi ví, proč obzvláště Křesťané v Němcích náležejí k nejhorším pohanům, ku kananejským totiž. „Obyvatelstvo Německa (k Obdj. 1. 20.) jest kananejské, neboť když Kananejští utíkali před Josuou, odešli do země „Allemania“ řečené, kteráž slove Německem; a Němci nazývají se podnes kananejskými.“ A na jiném místě praví: „Křesťané jsou modláři, klekající před křížem (k Jes. 2, 18. 20).“

Dále nazývá talmud Krista odpadlým židem (Tr. Gittin 57. 1.). A Maimonides píše (Jad. ch. hilch. Ab. s. cp. 10): „Přikázáno jest zabiti vlastní rukou zrádce Israěle i kacíře (Minim), jako Ježíše Nazaretského i jeho přívržence (některá vydání mají: jako Zadoka i Baithosa i jejich přívržence), a hoditi je do jámy záhuby.“ Učení Ježíše Nazaretského, praví též nový talmud (Tr. Aboda s. f. 17. 1), jest kacířstvím; Jakub, jeho učedník, jest kacířem, praví se opět (tam. f. 27. 2) a na jiném místě v novém talmudě nazývají se evangelie kacířskými knihami (Tr. Tchab. f. 116. 1.). Křesťané, učí Abarbanel, jsou kacíři, poněvadž věří, že božstvo jest masem i krví (Márk hamisch. f. 110. 3. k Dt. 32, 21). Kdo praví, že Bůh vzal

na sebe tělo, ten jest kacířem i podle Maimonida (Hagg. Maim. Meir's Hilch. Seschufa c. 3). Tak učilo i mnoho jiných rabínů. Má-li žid moc, praví jistá židovská právní kniha (Arba Tur. Jore deah 4, 158. f. 35. 4 a chosch. ham. f. 138. 1, 2) má kacíře veřejně zabíjeti, jinak pod zámínkou; násilnou rukou, dí talmud (Tr. Aboda s. f. 4. 2. Tos. srov. Ab. s. f. 25. 2; f. 26. 1; ab. s. T. Jerus, f. 40. 3 a Tos. k Abod; s. f. 2. 1 z počátku; f. 14. 2 med.; f. 21. 1 fin; f. 81. 4 med.; f. 83. 2 fin; Raschi k Abod. s. f. 15. 2 a jiní): to ovšem srovnává se s talmudským úsudkem, že křesťané jsou bezbožníky.

Přistoupíme nyní k církevnímu vyobcování. Poznali jsme talmudský zákon. Poněvadž každá obec, obzvláště náboženská, kteréž na tom záleží, aby se zachovala, má právo k vyloučení neposlušných, zpuřných a odbojných členův, kteříž nechtějí podrobiti se zákonu, používá i židovské talmudství i rabínstvo své kletby k vyobcování takových zpuřníků. Právě za našeho věku, kde svobodomyslný židovský svět nemůže se dosti vynamluviti o vyobcování a trestání křesťanské církve, stojí to za práci, abychom poznali podstatně i hlavní rysy židovského učení o vyloučení z církve.

Z příčin, pro kteréž vyobcování může se vykonati, lze následující vytknouti (Schulchan a. joreh. deah. num. 334; srov. Choschen ham. n. 28; Talm. Baba k. 113.): Vyobcován bývá, kdo pohrdá rabínem, třebas by to činil i po rabínově smrti; vyobcován bývá, kdo rabínových slov si neváží; vyobcován bývá, kdo jiné zdržuje od zachovávání zákonu; vyobcován bývá, kdo prodává své pole někomu, jenž není židem; též kdo před nežidovským soudem svědectví vydává proti svému spoluvěrci atd.

Vyobcování jest trojí; třetího však neužívá se již dávno, pročež pojednáme toliko o vyobcování prvním a druhém, kteráž slovy niddui a cherem.

Nejnižší způsob vyobcování jest niddui, kterýmž (J. deah. 1. c. choschen ham. n. 11; Jad. Chas. hilch. talm. tora c. 6. 7; Reschith chok. c. 7.) daný do klatby přinucen jest žiti v odloučení od lidí tak, že kromě ženy, dětí a domácích, každému na 4 lokte zdálí se vyhýbati musí, nesměje se ani mýti, ani holiti, ani vlasy sobě stříhati po celou dobu vyobcování. Deset mužů dělá obec, jak bylo řečeno; sejde-li se jich jen devět, nesmí vyobcovanec býti desátým; přijde-li on do shromáždění posvátné desítky, sedí, jsa odloučen od ostatních zdálí 4 loket. Umře-li v klatbě, dá soudce položití kámen na rakev na znamení, že zemřelý zasluhoval býti

ukamenován, poněvadž neučinil pokání a byl vystrčen z obce. Protož také neoželuje se a pohřeb jeho děje se bez všelikého průvodu, ani vlastní rodičové neprovázejí ho. To vyobcování, kteréž podle okolností zostřeno býti může, smí uložiti i soukromník. Ta kletba trvá 30 dní a nenásleduje-li napravení, trvati může dále po 60 ano i po 90 dní; nepolepší-li se ale vyobcovanec ani tehdáž, nastane veliká kletba, cherem nazvaná.

An niddui vyobcovanci ještě dovoluje přebývati s jinými vzdálí 4 loket, zapovídá cherem všeliké obecenství (tam. srov. Buxdorf lex. talm. n. 828). Proklatec nesmí ani s jinými se učiti ani jiné učiti; nesmí s nikým ani jísti, nikdo nesmí mu ani sloužiti ani od něho přijímati obsluhy; smí se mu jenom jídlo prodávati, aby neumřel. Cherem pronáší se od desíti aspoň osob. Takové dání do klatby vykonává se s velikou slavností; rozžehují se voskové svíce, troubí se v rohy a děje se úžasné proklínání hříšníka. Po vykonaném vyobcování shasnou se svíčky, na znamení, že nyní bezbožník jest vyloučen ze světla nebeského. Formule klatby cherem nazvané, jest následující (Buxdorf 1. c.): „Nálezem Hospodinovým buď v klatbě N., syn N.-ův, v obojím soudě, ve vyšším i v nižším, v klatbě vyšších svatých i v klatbě serafínů i ofasinů, a konečně v klatbě velkých i malých obcí. Postihnětež ho veliká soužení, veliké i hrozné nemoci. Dům jeho budiž příbytkem draků. Hvězda jeho zatemniž se v oblacích, zanevražíž, rozkatiž i rozlítiž se naň. Mrtvola jeho vydána budiž litym šelmám i hadům. Plesejtež nad ním nepřátelé jeho i protivníci. Zlato i stříbro jeho dostaniž se jiným a synové jeho padnětež v moc nepřátel jeho. Budiž proklat ústy Addirionovými i Achtarielovými, ústy Sandalphonovými a Hadranielovými, ústy Ansisielovými a Patchielovými, ústy Serafielovými a Sagansaělovými, ústy Michaělovými a Gabriielovými, ústy Rafaělovými a Mesaretielovými. Vyobcován buď ústy Zafzavisovými a ústy Hafhavis, jenž jest veliký Bůh a ústy sedmdesáti jmen trojnásobně velikého krále, konečně ústy Zortaka, nejvyššího kancléře. Pohlcen buď jako Kora i jeho zběr. S hrůzou i úžasem vyjdiž duše z něho. Lání Hospodinovo zabijiž jej. Budiž uškrcen jako Achitofel. Jako malomocnost Gieziova budiž jeho malomocnost. Padniž a nepovstaniž. Nebudiž pochován na hřbitově Israělově. Manželka jeho budiž vydána jiným a při jeho smrti kloňtež se jiní na ni. V této kletbě budiž N., syn N.-ův, a to budiž dědičným jeho podílem. Nade mnou ale i nade vším Israělem rozprostřiž Hospodin pokoj i své požehnání. Amen.“

Mimo to dověděli jsme se nedávno z novin, že židovská obec sandecká v Haliči za předsednictví svého rabína vykonává pomocí těchto vyobcovacích formulí řádné soudy nad přečiny a zločiny židů. Židovský spisovatel Emil Francos vypravoval právě před nedávným časem ve feuilletonech bursovních novin (a nejprvé v největších židovských novinách v „noué Presse“ vídeňské), k nemalému pohoršení čtenářů, jak svrchu dotčený soud potrestal vraždu velikou klatbou.

Takové věci pokládaly se posud za báchorky, náležející dávno minulému času, a však zdá se pohříchu, že doktor Aug. Rohling má velice pravdu, když za nejnovější doby potvrzeny byly takové klatby příběhy, o nichž všechny noviny hlásají.

II.

O následcích talmudského učení.

Podavše čtenářům jádro talmudské mravouky, přestáváme na tom, co posud praveno bylo o tomto učení, zůstavující směle posouzení toho jedině čtoucímu obecenstvu. To však jisto jest, že takové skutečně strašlivé mravosloví daleko převyšuje jednotlivé jesuitské zásady, pro které to celé tovaryšstvo prohlášeno byvši za nebezpečné i záhubné státu i lidské společnosti, bylo rozpuštěno i vypovězeno ze země. Rovněž neprovinili se ani proti zákonu mravnosti ti katoličtí kněží, kteří zpečovali se uposlechnouti státních zákonů o obsazování uprázdněných far, a předce vyhnání byli ze země takoví kněží. Nemělo-li by se pro všeobecné blaho též tak nakládati se židy, kteříž se neodřekli docela talmudu? Avšak běda, přeběda nám! Jak by tehdáž rozhulákal se i naříkal si na pronásledování náboženské veřejný tisk, jenž nyní jest v rukou židovských! Nazýval by to saháním do vnitřku židovské věrouky, jakož i dostatečně známo jest, že rabínové dokonce nebyli tak poslušni nových církevních zákonů, týkajících se obcí židovských a občanského manželství, ač o tom pomlčel veřejný tisk, jenž pořád ještě žádá na křesťanských obcích, aby tyto neopovažovaly se vyloučiti někoho, kdož by nedal pokřtiti své dítě. To nápadné jednání, kterýmž poshovívá se rabínům, dá se právě vysvětliti jenom tím, že všechny novější státní reformy, pokud se týkají církve křesťanské, mají toliko politický účel, kteréhož poznati není nesnadno.

Lze však namítnouti, že největší část našich novověkých židů není již talmudská, jsouc svobodomyšlná i libující si v mudrování, pročež i že stojí vůbec na půdě všeobecného mravního zákonu, a že hnusí sobě mrzkého i ohavného bludařství talmudského. Jsouť ovšem takoví svobodomyšlníci, a však neodřekli-li se docela řádně i slavně židovství, pochybujeme předce co nejrozhodněji o tom, že řídí a spravují se „všeobecným mravním zákonem,“ neboť lpějí dozajista ještě podtají na talmudském učení. I nejpokročilejší reformo-

vaní židé nazývají talmud knihou „milou i vzácnou židovstvu“ i ačkoli upírají při tom starému zákonu ráz božího zjevení, osvědčili předce výslovně ku př. francouzští reformovaní židé, v jichžto čele jest Cremieux s celou rozkřičenou jednotou „Alliance israelite“ řečenou: „Co se talmudu týká, uznáváme i vyznáváme, že on stojí bez odporu i výmínky výše než zákon Mojžíšův.“ Totě přirozeno, neboť talmud uvedl právě novověké kramářské židovství v jistý zákon i právo, pohodlné židovskému svědomí.

Dokázali jsme mnohokrát na jiných místech, že židé bez výmínky nežijí prostou, poctivou prací a nechtějí tak žítí, nébrž že se živí, strhující podtají percíntky s poctivé práce jiných, s celého národu i především s veřejných státních důchodů i zeměpanských práv. Jen tehdaž, když se dá uloviti zvláštní prospěch, jenž jest větší zisku z obyčejných obchodů, tu teprva hýbá žid rukama i nohama. I kupčení a kramaření jeho jest nepoctivé. Uvedem zde dokladem místo, vzaté z „Augšpurských novin,“ z časopisu, jenž nejméně nařčen býti může z nenávisti proti židům, a označíme tak novověkého žida:

„Ve vzdělaném světě přispůsobili se židé ve svém zevnějšku k mravopočestným, slušným poměrům, a nelišili by se ničím, ani krojem, ani výstrojem od ostatních národův, kdyby nebyla jim příroda vryla nevyhladitelnými rázy do obličeje jejich původ. I v řeči jejich, jaká by to koli byla, přivádí nám na paměť tvrdost u vyslovování hrdelních hlásek kmenovní rozdílnost toho národu, což i někdy jest znamenati na dokonale vzdělaných. Tyto znaky zachovávají se s úplnou tuhostí rozdílů, plemenem vrozených, od rodu k rodu a jeví se s výraznou ostrostí na pozdějších pokoleních, i tehdaž, když, jak se to častěji přihází za našeho věku, semititská krev byla se smísila s jinoplemennou krví. Pročež, abych pravdu řekl, nejsem s to, abych se postavil na stanoviště těch, kteří očekávají nějakého ponapravení židovstva od toho, když židé odřeknou se jenom své víry. Lze odřici se víry, nikoli ale svého plemena, na tom to jedině záleží. S nelíčeným podivením musíme vzhlédati k výši, ku které dostihlo židovské plémě v lidské společnosti za kratičkou dobu pětadvacíti let. Ba ono i vrylo z části našemu věku svůj ráz. Židovstvo má svůj způsob smýšlení, svůj způsob cítění.

Žid osvojí sobě prvopočátky vědy a vzdělanosti vesměs v čase mnohem kratším, než jiní cizoplemenníci, náležející ku kterémukoli křesťanskému vyznání. Všickni učitelé shodují se v tom, že židovské

pachole čtrnáctileté více se naučilo, že více ví, než jiný výrostek patnácti- aneb sedmnáctiletý. A však tu větším dílem najednou stane. Praktický jeho smysl dohání jej k tomu, aby co nejrychleji osvojil si všechno, čehokoli mu potřebí jest k praktickému životu; to nabyté umění, jsouc spojeno s bytostí jeho rozumu, stačí k tomu, aby předstihl člověka mnohem učenějšího. To potvrzuje i postavení, kteréž židé zaujímají v duševním oboru. Nejvýtečnější hercové, básníci, hudebníci, konečně zastupitelé časopisectví, jsou s malou výmínkou židé, tu však opomenuli jsme všechny židovské výtečníky v kupectví, obchodě i v státním hospodářství. Tím jedině opanovali židé takřka nynější čas.

Co vady povahy židovské vytknouti lze: přílišné zakládání si na vlastní přednosti a výtečnosti a neobmezené sobectví, kteréž sobě podrobiti hledí všechno bez ohledu. To sobectví jest příčinou, že židé neznají sebezapření, obětovnosti a vlastenectví. Žid cítí sebe býti všude občanem.

Žid jest cizincem v Evropě, jest bez vlasti a snaží se, aby se všude co nejpohodlněji uhostil.

Účelem židovské snahy jest nabývání všelikého prospěchu i používání všeho ku svému užitku. Židé jsou výtečníci a dokázali toho, že dostavše do svých rukou přenáramné bohatství a přivedše k úpadku historickou šlechtu na jejích vetších hradech, vystavěli na místě oněch starobylých budov akciové paláce i utvořili novou penězovládnou šlechtu, která majíc všechny vady staré šlechty, nevyniká ani jedinou předností staré šlechty. Sprostnost i podlost mají vrch. Duch času proměnil se působením židovstva ku podivu. Panuje nyní dychtění a shánění se po náhlém výdělku; zjištnost posedla lid, jenž, jsa nezkušen, často pyká své prchlivé podnikavosti a znova jí uchvácen bývá. Nesprávnost zmohla se v průmyslu i obchodu, strast hráti na burse pojala vesměs vzdělanou společnost, lidé neváží sobě pokojné, usilovné práce i namáhání, honíce, klopotíce i lopotující se neustále, což dříve neb později přivede je ku pádu, k neblahému, osudnému převratu, kterýžto i opravdu již nastal!

Není třeba podotýkati, že za takových okolností lid nevybírá si valně prostředků, hodících se k dosažení jeho účelu. K označení toho stavu naskytá se nám jedině přiměřené slovo „zkaženost a porušenost.“ Židé dobře vědouce, jak mocně působí v lid tištěné slovo, hleděli snažně toho, aby dostali do svých rukou časopisectvo, kteréž nabývá pořád většího vzniku i důležitosti. Na mnohých místech po-

vedlo se jim to dokonale; tam jsou časopisec i žid stejnojmenné výrazy. Tak ku příkladu ve Vídni jest dvojí nejdůležitější odvětví života, sdílení se myšlenkami a zjednávání peněz docela v rukou židovstva a židé mají ve své moci banky, bursu i noviny, vyjma jen některé časopisy. Pročež stal se tam nejstrašlivější „poprask,“ a panuje tam největší úplatnost i překupnost časopisectva. Ale i advokátství, jemuž nenáleží toliko hájení nébrž i vykládání práva, a od něhož nejjistější cesta vede k nejvyšším úřadům, přešlo již větším dílem v moc i ruce židů.“

Dále pak praví se ve všeobecných augspurských novinách:

„Židé s nehlubokým polovičným věděním, kteréž horší jest než úplná nevědomost, zahalivše je ale chytře rouchem pěkného i půvabného vylíčení, vystupují v písemnictví co učitelé lidu a přístupní každému působení, podporovanému hotovými penězi, jsou se svými skvělohluknými úvodními články, se svými pohoršlivě zajímavými feuilletony, se svými zaplacenými zprávami o státním hospodářství, se svými dryačnickými inseráty a místními novinkami středem porušenosti a podkupnosti tak, že nelze vymysleti nic škodlivějšího a záhubnějšího. Komu to vylíčení časopisectva, nacházejícího se v rukou semitstva, zdá se býti příliš ostré i křiklavé, ten hleď na místě samém podívati se do zákoutí, kde všecko to se děje, i vyšetřiž vše zevrubně. Jest se velice obávati, že se mu povede jako onomu jinochovi před zastřeným obrazem saiským.

Podáme nyní přehled rozsáhlosti židovského obyvatelstva, osnovaný na základě stávajících udajů statistických.

Počítá se na celém světě šest i sedm millionů židů, podle náboženství, nepočítajíc k tomu to židovstvo, kteréž k jinému náboženství přestoupilo. Z těchto šesti aneb sedmi millionů náleží podle rakouského statopisce Brachelliho 5,110.000, podle Kolba 4,500.000 Evropě, židé totiž dělají podle Brachelliho 1.69, podle Kolba 1.49 procent obyvatelstva v Evropě. Na jednotlivé státy přijde jich následovně:

	Kolb	Brachelli
Rusko (evropské)	2,277.000	2,621.179 *)
Rakousko-Uhersko .	1,375.000	1,375.861
Německá říše . .	512.000	512.160
Turecko (evropské)	100.000	100.000
Hollandsko	68.000	68.003

*) Z toho počtu přebývá jich ve vlastním Rusku 1,829.000, v Polsku 783.079.

	Kolb.	Brachelli
Francouzsko	49.400	40.439 *)
Velikobritansko	40.000	50.000
Italsko	40.000	35.000
Švýcarsko	7.000	6.996
Dánsko	4.300	4.290
Řecko	2.600	2.582
Švédsko .	1.800	1.836
Belgicko	1.500	2.000
Luxembursko	600	523
Norvéžsko .	25	25

Počtu španělských i portugalských židů neví Kolb; Brachelli počítá ve Španělsku 5000 židů a praví, že množství portugalského židovstva jest nepatrné. Na Rumunsko připadá podle Brachelliho 274.000 židů, na Srbsko 1560; Kolb uvádí v Rumunsku 247.034 židovských duší, v Srbsku udává jich tolik co Brachelli. V celostním pak přehledu vynechal Kolb Rumunsko i Srbsko, a tímto jakož i nestejným počtem Kolbovým ruského židovstva vysvětluje se již docela rozdílnost obou statopisců v celostní summě evropského židovstva. — Při tom sluší podotknouti, že za nejnovějších časů, jak dříve již bylo praveno, rozmnožilo se přenáramně židovstvo právě v Rumunsku i Srbsku.

Počet židů německé říše obnáší úplně 512.158, to jest 1.25 procent obyvatelstva; připadá podle sečtu lidnatosti od r. 1871 na jednotlivé státy a sice na:

Prusko	325.540
Bavorsko	50.662
Elsasko i Lotrinsko	40.928
Badensko	25.703
Hesko	25.373
Hamburg	13.793
Wurtembersko .	12.245
Sasko	3.357
Velehradsko-Zvěřinsko	2.945
Anhaltsko	1.896

a t. d.

*) Polovice jest jich v Paříži.

Bez židů není ani jeden stát německého spolku. Nejméně židů má:

Reusko (mladší posloupnost)	. 20
Reusko (starší posloupnost)	19
Lauenbursko .	. 14
Saso-Altenbursko	10

Po pruských zemích rozdělení jsou židé podle sečtu od 1. prosince 1871 takto:

Pozňansko	61.982
Braniborsko	47.484
Slezsko .	46.629
Prusko	41.057
Porýnsko	38.423
Heso-Nasavsko	36.390
Vestfalsko	17,245
Pomořansko	13.036
Hanoversko	12.790
Sasko .	5.917
Šlesvicko-Holštýnsko	3.729
Hohenzollernsko	711

konečně ve vojště i v námořnictvu, kteréž 1. prosince 1871 v cizině byli, 149.

Ten právě podaný rozpočet poskytuje příčinu k nejrozličnějším úvahám. Nápadno jest příliš malé číslo židů právě v těch zemích, ve kterých po některá pokolení „jsou vymaněni,“ ku př. v Belgicku i Francouzsku. Kdyby měli židé takovou touhu po svobodě, jakou sobě sami velmi rádi přičítají, kdyby nepřevládalo u nich spíše výdělkářství a kupčivost, a kdyby tedy neměli náchylnosti k oněm krajinám, kterýchž obyvatelstvo vydává se ještě nejsnáze v šanc židovskému vytěžování, byli by se židovští vystěhovalci hrnuli a řtili plným proudem právě do oněch zemí „svobody.“ Ale nic takového nedělo se dokonce! Ani do sjednocených států severoamerických, ubezpečujících každé víře neobmezenou svobodu, nevystěhovali se židé tak drahně, jako křesťanští Evropané. Kolb napočítal jen 31 synagog ve všech sjednocených státech severoamerických! Kromě Hollandska, jehož četnost židovstva dějinami se dá vysvětliti, přebývají židé celistvým množstvím toliko na východě evropském, v Rusku, v Rakousku, ve východním Prusku Rumunsku ažbali

▼ dotčených zemích buď snášejí ještě mnohé nátisky, aneb teprva ▼ posledních desítiletích došli vymanění, jakož se to stalo v Rakousku i Prusku.

V Prusku přibýlo valně židů za novějších časů. Z nedostatku novějších úředních zpráv musím se obmeziti toliko na Englův letopis, I. d., srovnávací to statistiku přibývání lidnatosti podle náboženství od r. 1816—1858. Tisíc křesťanů rozmnožilo se jen na 1710; židé z provincie pruské zrostli z tisíce na 2425, v Braniborsku na 3371, v Pomořansku konečně na 4279, v Pozňansku z 1000 na 1389.

Přitom ještě i to uvážiti sluší: Z millionů křesťanů nepřestupuje nikdo k židovství, leč by se to stalo v té řídké případnosti, že by si mohovitý žid bral chudou křesťanku. Židé ani tomu nechtějí, aby jinověrci obraceli se na jejich víru. Na opak drahné množství židů stává se křesťany, chtějíce tím nabýti výhodnějšího postavení v lidské společnosti. Židé nebývají nerádi tomu přestupování spoluvěrců ku křesťanství, dobře vědouce, že obrácenec přece ještě zůstane věren svému národu, i že jej podporovati a jemu pomáhati bude svým prostřednictvím ve všelikých nahodilých se potřebách, a to tím spíše, poněvadž svým přestoupením na víru křesťanskou nabyl nového i výhodného postavení v občanském životě.

Musím tu zmíniti se i o následující velezajímavé zprávě, vzaté z „Nových svobodných novin.“ Praví se tam: „V celém pruském státu, obsahujícím 16 millionů evangelíků, 8 millionů katolíků a 325.000 Israělitů, navštěvovalo roku 1875 vyšší učiliště i přípravné školy 123.593 žáků. Z těchto bylo 73 procent evangelíků, 14 procent katolíků a 10 procent židů, podle počtu duší pruského obyvatelstva přišlo po jednom žáku vyšších učilišť na 462 katolíků, na 133 evangelíků i na 26 židů. K tomu připojuje svrchu dotčený časopis následující výrok: „U židů jest tedy touha po vzdělání ze všech ostatních národností nejživější a nejčilejší.“

Zdali pak „touha po vzdělání“ jest jediným podnětem k tomu že počet židovských žáků, navštěvujících vyšší učiliště, jest pětaticetkrát větší než křesťanských studentů? Zajisté by na jevo dával tutéž touhu po vzdělání i křesťanský rolník, ano i křesťanský výrobník, posílaje své děti do takových ústavů, kdyby jenom měl, jako židé, tolik peněz, aby uživil děti své po tak dlouhá léta na vysokých školách.

Z týchže příčin dá se vysvětliti také nápadné rozmnožení se židovstva v Rakousku.

Podle Brachelliho bylo v Rakousku i Uhersku při sečtu lidu 31. prosince r. 1869. 1,375.861 židů, z kterýchž připadlo na Rakousko, o němž toliko podrobněji budeme jednati, 882.220 i na Uhersko 553.641. Z oněch 882.220 Israëlitů počítalo se v:

Haliči	. 575.433
Čechách . .	89.539
Dolejších Rakousích	51.880 (s Vídní)
Bukovině	47.754
Moravě .	42.644
Slezsku	6.123
Pomořsku .	4.729
Štýrsku	734
Hořejších Rakousích	690
Tyrolsku s Vorarlberkem	353
Dalmatsku	233
Salcbursku	44
Korutanech	22
Krainsku	22
ve vojště obou částí říše sloužilo	3.528 mužů.

V dolejších Rakousích počítalo se r. 1869. 51.880 židů, kdežto jich tam r. 1830 bylo jen 1.569; židovstvo v této zemi, přede vším pak v sídelním městě Vídní, rozmnožilo se v běhu 39 let třiatřicetkrát, v hořejších Rakousích, ve Štýrsku atd. nebylo r. 1830 žádných židů. Jakož do těchto zemí valně židů se přistěhovalo, tak i v Haliči a Bukovině, kde vždycky v Rakousku nejvíce Israëlitů bydlelo, vzmohlo se židovstvo od r. 1830 do 1869 z 249.208 na 623.187! Podle bezpečných udajů vzrostl počet židů od r. 1830 do 1850 každoročně o 1.70 procent, ale od r. 1850 do r. 1869 ročně o 3.80 procent, an přibylo celého ostatního obyvatelstva cislažtánského Rakouska ročně jenom o 0.81 procent, od r. 1830—1850 o 0.62 procent, a od r. 1850—1869 ročně o 0.76 procent, v celé pak době od r. 1830—1869 ročně o 0.76 procent. Židů přibylo tedy v celé této době čtyřnásobně, pravím a pší čtyřnásobně, ano i v posledních 19 letech pateronásobně více, než ostatního obyvatelstva vůbec!

Židé zjednali sobě peněžitých prostředkův, protož i mohli se tak přenáramně rozmnožiti; to jest naše mínění, kteréž vyvrátíť kdokoli, může-li toho dovésti.

Židé k zachování své nadvlády a svého vytěžování i provádění svých sobeckých záměrů mají nutně zapotřebí takové mravouky, jakou jsme věrně podali podle talmudu našemu čtenářstvu. Neboť postavení, kteréž zaujali nyní židé v lidské společnosti, chtějíce žítí bez poctivé práce na újmu millionů bližních, ukládá jim co svatou povinnost, aby neuznávali za zásadu rovnoprávnost v národním hospodářství, řízeném i hlídaném od státu. I sebe demokratičtější žid vynajde sobě slušných zámínek i chytrých vytáček k hájení svých talmudských náhledů, a nebude nikdy jinak jednati v politice, než hledě i šetře obzvláště i přede vším svého vlastního prospěchu, ač to učiní podtají a v skrytosti. Naše moderní aristokracie, záležejíc v penězovládném měšťanstvu, nachází svého duševního vůdce v židovstvu, pocházejíc z oné talmudské mravouky, kteráž nepřiznává bližnímu stejného práva.

A jak sobecký jest člověk i jak rád kloní se myslí svou k tomu, co mu jest příjemno! Proto jenom nepřísrná i velmi schytrale sestavená talmudská mravouka musí nacházeti vřelé přívržence, poskytujíc ještě i tu výhodu, že lze ji beze hříchu zapíratí! I naše dějiny psány byly od tří set let takovým duchem, že židé v nich představují se co věční mučedníci tak, že oni sami musejí věriti, že pro nátisky, kteréž podle onoho vypravování snášeli, mají se jim docela odpustiti obojetnost, lest i ošemetnost, kterouž provozovali bez ostýchání se.

Důkazem ale jejich úzké sjednocenosti a pevné spojitosti po celé Evropě jest právě to, že jakžbykoli jednotlivý žid smýšlel o židovské víře a věřil-li by všecko z jejího učení, všickni předce židé právě shodují se v zásadách této talmudské mravouky, při čemž neostýchají se dokonce zastíratí se a omlouvati pěknými řečmi. Vždyť pařížský časopis „Archives israelites“ řečený vybízí „židy, křesťany, aby upustivše od své vlastní bohoslužby, sjednotili se u vyznávání jediného Boha i všeobecné bratrské lásce.“ Cremieux nazval všeobecné „lidomilenství“ „židovskou ideou“ a jest známo, že právě židé jsou vynálezcové „moderního humanismu,“ ovšem s tou jedinou výmínkou, aby všeliká světská zákonodárství rozšířila výsady a výhradní práva movitého jmění do nesmírna, jakož i svobodu v obchodu až do falešné míry, falešné váhy, aby tato židovská idea „bratrské lásky“ mohla šáliti a šiditi všechny bratry beze trestu.

Ctihodný dějepisec W. Menzel trefně jednou podotknul, že v každém scházejícím státě jest toho nápadného úkazu, že právě v tu dobu židé se vzmáhají a mají vrch. Židé jsou Féničané nověj-

šího světa. Když se bořil Řím, to středisko vlády loupeživé, byliť židé, kteřížto co cizopáskové docela rozviklali a roztrhali svory ohromné této státní budovy. Jest povědomo, i židé vychlubují se tím podnes, že byli v šestnáctém století skutečnými pány Španělska i Portugalska skrze své movité jmění, jímžto oni tehdáž oplývali. Ačkoli od těch dob ony státy zhubly a porušily se až do kořán, vzmožil se předce španělský národ i vypudil židy; od toho času vznikla ona nenávist proti Španělům a každé židovské noviny rozpisují se podnes o tom, že kněžourové přivedli Španělsko na mizinu, neboť právě křesťanským duchem povstal i proveden byl odpor proti židovstvu, kteréž přivedlo Španělsko na kraj propasti.

I Německo utrpělo velice od židů ve středověku; z té země byli také židé vypuzeni — a podle židovských letopisů byli prý to „nejtemnější časové středověku.“ Všickni naši letopiscové představují a líčí židy co docela nevinné mučedníky, nacházejíce nanejvýš příčinu toho pronásledování v tom, že náboženské přepjatství křesťanů vymyslilo sobě všelijaké báchorky o židech. Zatím chválí titěž letopiscové magistráty říšských měst, líčíce je v jiných ohledech co moudré i rozšafné muže, a co do vypuzování židů nemohou tito kronikáři oněch vrchností dosti se vynahániti. Jakž pak by ale bylo možno bývalo provésti v Němcích toto vyhnání tak všeobecně bez důležité příčiny, to jest bez toho, že se židé prohřešili náramným lichvářstvím. Nevinnost židů jest tendenční lží, kteráž hledí zapíratí, že povstal účinek beze vší příčiny. A psáno-li někde v oněch kronikách, „že vzdělanější obyvatelstvo povoliti musilo slepému přepjatství náboženskému sprostého lidu;“ musila by to právě schváliti židovská strana, kteráž právě bez výmínky lne ku svobodomyšlnosti, neboť novověké svobodomyšlnictví zakládá se právě na hlasování a rozhodování lidu, jemuž proto dali liberálové právo voliti, učinivše jej tímto rozhodčím ve státních záležitostech. Kromě toho byliť obecní sborové říšských měst vesměs takovými vyvolenci.

To vyhánění židů vykládáme sobě tak: Německý národ byl i tehdáž postaven v bídáctví, nemaje peněz i tra nouzi — pročez jednal krátce i rázně, neutíkáje se k zákonitým prostředkům.

Z Německa stěhovali se vyhnanci do Polska, kde bezrádnost republikánského zřízení dávala jim velikou vůli — a odtamtud po rozpadnutí této říše stěhovalo se opět mnoho židů do Německa i Rakouska. Polští i ruští židé mluví vesměs kromě své židovské řeči také německy, což jest jistým důkazem, že tam přišli z Němec.

Osoblivé msnění, kteréž mají židé, že mohou šiditi po příležitosti každého, kdo není židem, bylo příčinou, že ku způsobení této šalby byly vynalezeny a uvedeny v užívání v novověkém národním hospodářství akcie, nejchytřejší to kouzelný proutek. Krade se totiž mnohem snadněji a pohodlněji, když nemůže se hlásiti nikdo, kdo byl okraden; to jest přirozené i jednoduché vyložení toho záměru i účelu, kterýž mívají akcie, ten plůdek novověké čipernosti a důmyslnosti. Vystaví se hastroš, tak nazvaný akciový kapitál, k němuž jmenovitě lze použití všelikých cenných papírů. Nelze nám tu popisovati do podrobnosti i zevrubně takové jednání; to však vždy jisto jest, že mozolovitá i poctivá práce celého národu musí zaplatiti náramnou škodu, způsobenou na jmění a výdělku.

Jakkoli to šizení a šálení v živobytí chytře se provozuje, ač i za novějších časů chytře o to bylo pečováno, aby takové skutky ušly přísnosti zákonu, dokazuje předce statistika přečinů, že židé nacházejí se dosti valným počtem v dotčených seznamech.

Žid Bail napsal již r. 1816 (*Les juifs au 19. siècle* [Paris 1816] str. 24): „Mezi 12 zloději a podvodníky, odsouzenými v Lipsku, bylo 11 židů.“ Bail přimlouvá se tímto vyznáním za vymanění židů, dodav ta slova: „Francouzsko dalo židům svobodu, a tam jest žid poctivým člověkem.“ Cerfbeer ale (1. c. p. 2. 3. 39. Paris 1847.) podotýká: „Statistika mluví pravdu. Počet židovských odsouzenců byl daleko více než dvojnásobně větší nad počet křesťanských zločinců, při čemž jest veledůležitě, že zločiny, od židů spáchané, měly do sebe ráz hlubší mravní zkaženosti, jsouce výsledkem předběžného náležitého rozvážení: podvodné prokupčení, lichvy, rušení a kažení mince a šidby a šalby všelikého způsobu mají do sebe takový ráz. Zároveň povážiti náleží, že schytralost židů, jejich tak řečené ohrážky, kteréž činí přísahajíce, jejich celá duševní povaha snadno dovede vyrvati moci spravedlnosti množství zlosynů tak, že zajisté nemenší vinníci ucházejí vazbě.“

O Elsku vypravuje týž spisovatel: „Lichvářství přivedlo židům polovici Elsku do rukou; to jest velikou trýzní našeho věku. Malý majetek pohlcen jest od toho raka, šírajícího všecko. Třeba bylo by napsati celou knihu, aby se vylíčily všecky ty hanebné i ošemetné prostředky, jimiž osvojují si židé statky a pozemky; provozují lichvářství na venkově netoliko nestoudně, nébrž i beze trestu, a obzvláště sedláci trpí náramně tímto israelským zlosynstvím. I v Německu neděje se to lépe; německý žid jest hrdý a

mstivý *) a nepozbyl ničeho z chyb a vad svých praotců“ (l. c. p. 39). Ministerstvo spravedlnosti předložilo pruskému sněmu od r. 1847 následující statistický přehled: „Podle tab. 37. byl obviněn r. 1839 v celku 133tý obyvatel a z těchto obviněnců byl 138tý křesťanem, 84tý pak židem; r. 1834 byl 166tý obyvatel obviněncem a z těchto byl 162tý křesťanem, 82tý pak židem. Největší část židovských zločinů spáchána byla na vlastnictví a sice ze sobectví a zistnosti (v témž spisu 19. června).“

O Elsasku vypravuje svrchu dotčený Cerfbeer: „Židé velmi dobře vědí, že mnohem častěji zavázejí o trestní zákon, než jiní lidé, již způsob jednání jejich nese to s sebou.“ Považmež ale čipernost i schytralost židovstva, kteroužto oni dovedli toho, že asi od půldruhého roku vynecháno bylo docela po tichu ve všech zatýkacích listech udání náboženství! Mělo-li se něco tak „nemilého“ zrušiti, co hluku i povyku nadělalo se jindy v novinách i časopisech; při tom ale, nevyšlo ani do veřejnosti nařízení ministerstva spravedlnosti, že má příště svrchu dotčené udání vynecháno býti!

Ten udaj byl praktickou rukověť pro strážnictvo a četnictvo k snadnějšímu dohledu i pátrání, neboť ve kterém zatykači udáno bylo slovo: „Žid,“ tu věděl každý dozorce veřejné bezpečnosti, čím by se spravoval. Že zrušeno udávání náboženství v zatýkacích listech, toho jest pravou příčinou to, že mnohem častěji než desetkrát týkají se ty listiny židů, a ne křesťanů. Aby tedy tím jméno židovské nebylo rozkřičeno, dovedlo židovstvo svým mohutným i rozsáhlým a všestranným působením toho, že nyní neudává se v zatykačích, k jakému někdo náboženství náleží.

Lékárník, jenž za času pruské války, vedené r. 1866 s Rakouskem, dodával k pruské armádě samé padělané, nepravé léky a tím činil náramné škody zdraví raněných i nemocných bojovníků, prováděje ten podvod co nejrozsáhleji, ten ošemetný šalič i zlotřilý škůdce byl žid. Což pak dělo se za našeho věku v Rumunsku?

*) Žid, vedený vychováváním k nenávisti jinoplemenníků, jest pln msty a však on má strpení, umí čekati, lépe než kdo jiný, až uhasí němou nenávist mstou, děláje ošemetné úklady a hanebné lži. Za příčinou sporu, vedeného v časopise, „Merkur“ řečeném, pravil žid A. ku křesťanu M. mezi čtyrma očima: „Křesťanství jest vysokomyslné, ono prikazuje, abychom milovali i nepřítelé, ale židovství jest praktičtější, ono dovoluje, abych vás kop do zad, třebaš za mnoha let, poněvadž jste mne ušláp dnes.“ (Delamarre, traité de la police 1. 27 9).

O tom vypravuje professor Desjardins ve zvláštním spisu, líče ty veliké i četné neplechý následovně: „Moje brošurka bude důkazem každému nestrannému čtenáři, že usadilo i rozhostilo se v Rumunsku v běhu nemnoha let přes 400.000 židovstva. Roku 1828 bylo v této zemi 25.000 židů, r. 1844 nacházelo se jich již 55.000, roku pak 1854 počítalo se 160.000 a r. 1868 podle Cremieuxa 400.000, ano podle úředních rumunských výkazů 500.000. Tito židé, nenáležíce ani rodem, ani náklonností, ani mravy a obyčeji, ani smýšlením a řečí k této zemi, z kteréž berou i těží všemožně největší užítky a prospěchy, hledí vytáčet se stávajícím zákonům i zprostiti se všech povinností občanských a jsou nevědomi, pověřčivi, lakomi, lháři, lichváři, šibalové i náramní špinavci, tak že i zdraví obecnstva uvádějí v nebezpečí. Náboženská nesnášlivost nezavdala docela žádného podnětu k opatřením, kterýchž rumunská vláda musila proti nim použití (archives israelites str. 197, 168). Úřední zpráva, podaná od rumunské komory a sdělená též ve svrchu dotčeném archivu, praví výslovně: „Stěhování se židovstva do Rumunska nabylo v posledních letech tak velikých rozměrů, že rumunské obyvatelstvo strnulo úžasem nad tou událostí. Rumunové vidí, že zaplavují se zvláštním stranícím se plemenem, kteréž na ně samy nevraží, odcizeno jest od národovců a jejich zájmům na odpor se staví. Toto tiché dobytí naší země způsobilo ve státním hospodářství veliké, i pořád rozmáhající se vady, a tito vetřelci obnášejí 500.000 duší. Oddělují a odlučují se od Rumunů rodem, mravoukou i urputnou osamělostí. Dovoleno jim založiti samokupectví, kteréž obchod i malý průmysl přivedlo docela na mizinu. Odňaty byly národu kapitály, plodonosné jindy v rukou rumunských. Židé neostýchají se dokonce oddati se lichvářství tak, že obravše i oloupivše tisíce bohatých rodin, uvrhli je v bídu a nouzi. Lichva i soustředění kapitálů v jistých tolika rukách způsobily nedostatek peněz, kterýžto náramně hněte zemi. Ze samé bídy lidu těží a kořistí všemožně nenasytná lakota židovská; neboť nouze jest právě výnosna těm, kteříž jsou tak ukrutni, že z ní berou užítky. Židé osvojili si výhradně peníze, zmocnili se výhradně prodeje nápojů i potravy, což mělo hrozné výsledky v čas všeobecné nouze a dělnictvo trpělo nejvíce tou lakotností, kteráž falšovala i kazila krmě i nápoje tak, že náramně škodily obecnému zdraví. Po 2000 let vyznačuje se židovstvo největší odlučivostí, potvrzenou dějepisem. Židé, dohnaní nucením, podrobili se moci nežidovského státu, nestavše se ale jeho celkovou částí.

Nelze jim vypuditi ze své mysli ideu židovského státu. Pročež nestává se žid nikdá Polákem, nikdá Francouzem, nikdá Angličanem, a zůstává věčně židem, na způsob svých předků v biblickém věku. Nemohou židé míti obecenství s křesťanskými národy, jsouce ve všem jich protivou. Oni, buď na mnoze aneb na mále, jsou všudy zárodkem záhuby a rozpadu, neboť jejich účelem jest vzniknouti a povznést se na zříceninách jiných lidí. Neznají vděčnosti k národům, u kterýchž pohostinu přebývají, považujíce je za uchvatitele moci, kterouž tito nad židovstvem provozují. Protož používají všech prostředkův, aby nabyly vlády nad celým světem, k čemuž že mají právo domnívají se.

Židé nejsou „zvláštní náboženskou konfessí,“ jakž to sami vždycky o sobě hlásají, ač naříkají „ze středověké pronásledovnosti“ každého, kdokoli opovází se veřejně psáti o nich, co vyznavačích židovské víry; oni jsou zvláštním národem, zachovávající své mravy a obyčeje, svou semitickou povahu a držíce se sebe vespolek podivnou tuhostí, jakkoli žijí mezi jinými národy co cizopáskové. To vědí dobře duševní jejich vůdcové i snaží se o to úmyslně. Neboť jak by se dala vysvětliti ta úzkostlivá napomínání, jimiž za novějších časů povzbuzují se tak často židé v Němcích od svých vlastních spisovatelů k tomu, aby se vymaněním, nedávno vykonaným, nesmísili a nesloučili docela s křesťany?

Znameníť i důležitá jest i následující udalost: Spisovatel O. Glagau uveřejnil v německém časopise „Gartenlaube“ řečeném několik článků o zakládání akciových spolků i ústavů. Při čemž nemohl se obejít toho, aby se také nezmínil o židech. Nad tím ovšem uráželi se oni, a v „Gartenlaube“ doráženo proto na pana Glagau-a i dobíráno mu do živého. Načež vydal pan Glagau v časopise „Schlesische Presse“ řečeném, následující osvědčení, kteréž jest z mnohých ohledů velmi zajímavo. Zníť takto:

„Není to pravda, nébrž jest to úmyslné skrucování a kličkování, když se praví, že jsem jaksi stotožnil židovství se žádostí po zakládání akciových spolků i ústavů, pojednávaje v několika člancích, uveřejněných od prosince minulého roku v časopise „Gartenlaube“: „O mámení a šálení, kteréž se děje na burse i při zakládání peněžitých ústavů v Berlíně.“ Není pravda, že jsem ostřeji dotíral na židovské zakladatele než na křesťanské, nébrž jednal jsem na opak, jakž to dokáže každý článek, i celá řada křesťanských jmen v každém článku. Neopominul jsem ani zakládající šlechty, ani šlechtických

i vysoce urozených společníků i zakladatelských pomocníků, nébrž vytknul jsem je i vyznačil beze všeliké šetrnosti hned v prvním článku a potom i později rozličným způsobem. Konečně nebyl jsem tak „nečiperný,“ abych si nevšíml páně Laskerových „Objevů,“ nébrž zmínil jsem se o těchto „objevích“ v prvním článku, hned potom vyslém, uváživ i oceniv náležitě jejich důležitost. Není však mou vinou, že ze zakladatelů i bursovníků jest zajisté 90 procent židů a nanejvýš 10 procent křesťanů, což ovšem uvedenými čísly dokáží. Jest to přílišná popudlivost i vypínavost židů, že nemohou snést dítky ani společně s křesťany. Jest to obmysl, kterého od starodávna používali židé, že kdykoli se doráželo i dorývalo na spoluvěrce, ač takové útoky a nájezdy netýkaly se nikterakž židovského náboženství — oni stěžovali sobě na středověkou nesnášlivost, prohlášujíce veřejně takového karatele za člověka, jenž popuzuje proti židům, chtěl by stropiti proti nim zrocení a pronásledování. V Berlíně, 11. srpna 1875. O. Glagau.

„Židé,“ praví advokát Hallez, „zachovali neporušeně mravy své, mravy nesrovnávající se docela se základy naší společnosti“ (Hallez, des Juifs, str. 262, Paris 1845). — „Židé,“ pravily „Historicko-politické listy“ 1848, „jsou hlasatelé smilnosti a převratu.“ „O smilnosti“ tak nazvaných vzdělaných židů vyslovil se J. Gross-Hoffinger velmi znamenitě. Popisuje bohaté židovské penězoměnce, bursovní spekulanty vídeňské, atd., praví, že oni činí tak říkajíc honbu na hezká děvčata. „Svých vlastních ženštin váží sobě výše,“ dí Hoffinger, „než aby je obětovali své chlípnosti. Chráníce je, nehledí jich svěsti a snížiti, nébrž vyhledávají sobě nejčistší a nejneporušenější panny mezi národy, kteréž zdají se jim býti jejich pacholky. A když se ti penězovládní panáčkové byli nasytili křesťanské nevinnosti, tu teprva zůstavují křesťanským ubožákům své oběti, kteréž potom klesají do propastí nejsprostějšího smilnictví. Šlechta spojuje ještě se svými nepravostmi zbytky ctností, zděděných od starodávna, jsouc štědrá i zachovávajíc ještě trochu lepších citů k obětím své chlípnosti; ale židé, odvrhše své oběti, šlapají po nich.“ (Osudy ženských. V Lipsku 1847., str. 40.) — „Chudší třídy židovstva,“ praví se v jiném spisu, „vynikají svůdnictvím a dohazovačstvím, tak se to děje v Hamburce. Nejoplnější knihy, rytiny atd. prodávají se tam od židů; jeden z takových nejrozkřičenějších prodavačů nabyt prý dovolení od policie k tomu čistému šantročení

tím, že nabídl se jí ku vyzvědačství.“ (Odkrytá tajemství hamburského nevěstkářství. V Lipsku 1847, str. 84.)

Že pak židovstvo jest podnětem i podporou převratu, prohlásil se veřejně přednosta nynějšího anglického ministerstva Disraëli, řka: „Násilná i mohutná revoluce, které se připravuje v Německu, vyvinuje se působením židovstva (Disraëli, Coningsby str. 183, London 1844).“ Rougeyron podotýká o tomtéž zevrubně i důkladně r. 1861, prohlásiv se následovně: „Jest v Německu mnoho zárodků k revoluci, ku kterýmž náleží přede vším židovstvo se svými publicisty, filosofy, básníky, řečníky, penězoměnci: ono jest naskrze revolucionářské a způsobí nejspíše to, že vzejde Německu úžasný čas, po kterémž nastane nejspíše jiná doba, kteráž bude hrůzoděsná židovstvu“ (R., Antichrétien str. 28, Paris 1816). Toussenet sepsal r. 1847 slavnou knihu, nazvanou „Les Juifs rois de l'époque.“ Praví: „Finanční feudalstvo založilo časopis „Journal des Debats“ řečený, kterýmž by vyslovalo zprávu vedoucím to, čehokoli sobě přeje, cokoli zamýšlí a oč se snaží. Ten denník jest tlumočnickem vysoké banky, pánů Israelských z ulice „bergère“ a „Laffitte“ řečené, ne však sídelního zámku. Dopuštěno se této drzosti, že vlastními ústy onoho časopisu bylo pronešeno, že každé ministerstvo má jemu dávatí náramný poplatek. Ministerstva, co hleděla se zbaviti této obtížné i šeredné daně, přišla k úpadu. Tak klesl Villéle, působením jednoty, ve kteréž „Journal de Débats“ veliký úkol vykonával; tak přinuceno bylo ministerstvo Martignacovo k vyplacení sumy, zadržené Villélem po tři léta. I Thiers pokusil se odporovati a protiviti se hanebným požadavkům dotčeného listu; ale jistý hromovládny článek, vytištěný v onom časopise, porazil slovutného státníka tak, že požádav za odpuštění, učinil mír s pokladníkem listu: a kajícny byl přijat na milost. Guizot i Duchatel plní nejmenší rozkazy časopisu „Débats“; co jest mocného, stává se, nemožnosti pak se přislibují. Montalivet byl tomu denníku podroben, mohutné „Débats“ vládly ministrem vnitra; Montalivet nastrkal do státních služeb písalků od „Débats“ a přivedl obecní mínění k tomu, že pokládalo „Débats“ za tlumočníka královského dvoru, redaktorové toho časopisu zastupovali místa vychovatelů princů královských. A tyto noviny braly pod svou ochranu královský dvůr, pokud dvůr byl povolen žádostem mnohomocných pánů z ulice „bergère“ a „Laffitte“ řečené; jinak stavěly se jim na odpor a oddanost jejich k panujícímu rodu nešla dále. Mnohé

vlády byly již pochovány od toho listu, jenž býval pokládán za úředního tlumočníka v Evropě. Ten časopis opovážil se dmýchat pod nos císaři ruskému. Nebylo korunovace v Rakousku, nebylo v Anglicku, aby při té slavnosti nebyl býval mimořádný vyslanec od denníku „des Débats.“ Jděmež do veřejné knihovny, do učiliště „collège de France“ řečeného, do „Sorbonny,“ všude potkáme některého redaktora od „Débats“; kasační soud, státní rada, vyslanectva, veřejné učení, všecko to náleží k oboru toho listu. Ministr Broglie nařídil, aby konsulství byla zachována pro vychovance ústavu řečeného „ecole de consuls.“ Ale to nařízení nemělo nikdy platnosti; skutečnou školou, jedinou školou konsulů jest „Journal des Débats.“ Ten list má své konsuly v Bagdadě, v Aleksandrii, v Jerusalemě, v Janově i jinde. Slovem, tyto noviny jsou nejvyšším rozsudím nad osudy národu (Dil. 2. str. 6 násl.).“ Snad porozumíme nyní slovům ministra Disraěliho. „Svět bývá řízen od zcela jiných lidí,“ praví anglický ministr Disraěli, „než od těch, kteří bývají pokládáni za vládce od oněch, co nehledí za kulisy. Kdo zřizuje i vede ruskou diplomacii, plnou tajemství, před kterouž celá Evropa bledne? Židé. Ve Španělsku, v Paříži a jinde děje se též tak.“ (1. c. str. 183). — „Nová mesiášova říše,“ praví nám k dalšímu vysvětlení Cremieux, předseda jednoty, řečené „alliance israélite,“ kteráž od r. 1860 obsahuje celý svět, „nový Jerusalems musí povstati na místě císařů a papežů“ (archives isr. str. 615, 1861); „neboť,“ praví talmud, „národové, země i všecko, cokoli ji naplňuje, náleží Israělitům.“ R. 1866 umřel v Brusselu žid Bérend, svobodomyšlník. Nejvyšší rabín belgický, jménem Astruc, vedl pohřební průvod i ohlásil světu srozumitelné i jasné slovo: „Bérend mohl býti svobodomyšlníkem a zůstat židem. Proto mohl slavný sbor svobodných zedníků bez nesnáze státi u jeho hrobu, co u hrobu svého bratra, svého přítele, svého spoluvěrce: Israělité, svobodní zedníci a svobodomyšlníci oplakávají jej stejným způsobem“ (archiv. isr. str. 937. f. 1866). Tak poučuje nás Israělita sám, a dávno již jest pověděno, že Cremieux jest i velmistrem i předsedou jednoty, řečené „alliance israélite.“ Proč jest taková svornost mezi židovstvem i sborem svobodných zedníků? Odpovídám druhou otázkou: proč uvíjeli židé za starodávna vavřínové věnce arrianismu a za novější doby, jako ku př. ve spisu archives israelites str. 463 r. 1867, Voltaire-ovi Volney-ovi, Garibaldimu. Právě křesťanství a křesťanský stát mají obě strany ve stejné nenávisti. Rovnost všech lidí, rovnoprávnost

pro všecky, tak zní to pěkné heslo; načež následuje dělení a zabavení majetku, vyvrácení překážejících vrchností státních i církevních: pak přijde rozdělení kořisti mezi lupiče. Konečně povstala by Cremieuxa, předsedy jednoty israelské, nová říše na místě posavadních králů i papežů.

Žid Mendizabal byl duší revoluce portugalské r. 1820, způsobil dobytí měst Oporta i Lissabonu a vnesl r. 1830 revoluci do Španěl, působě co svobodný zedník mocně na španělské junty; takto stal se předsedou španělského ministerstva. A židovský velmistr Cremieux uvázal se r. 1845 v ministerství spravedlnosti republiky francouzské, když sbor svobodných zedníků podle vyznání Lamartina i Garniera Pages-a byl stropil r. 1848 revoluci, jakž učinil totéž r. 1789 i r. 1830 (arch. isr.).

Ačkoli takový žid, jaký jest Cremieux, i podobní jemu židé, nevěří docela v pošetilé báchorky talmudské, předce nelze zapřít, že opanovala jej myšlénka o světovládě židovské. A židovští starověrci i novověké židostvo budou podporovati takové snažení, k dosažení kteréhož dovoleny jsou podle talmudu všeliké prostředky. Že tomu tak, potvrzuje to, že na židovské synodě, odbyvané v Lipsku 29. června r. 1860, na kteréž byli nejvyšší rabínové z Turecka, Ruska, Německa, Anglicka, Francouzsko, Nizozemska, z Belgie a jiných zemí, a stejně zastoupeno bylo pravověrné i reformované židovstvo, usnesli se na této společné i všeobecné zásadě celého židovstva na světě: „Synoda uznává rozvoj i uvedení v skutek moderních ideí za nejbezpečnější rukojemství pro přítomnost i budoucnost židovstva i jeho dětí.“ To jest docela patrné i zřejmé; křesťanské idey nejsou takové, onyť jsou pro přítomnost i budoucnost, nejsouce od včerejška; ony jsou staré bez mála 2000 let, ba i tak staré, jako svět sám; neboť Kristus nevyvrátil Mojžíšovo učení, nébrž on je vzdělal i zdokonalil. Jako pravda jest všudy jenom jedna, jako dvakrát dvě dělají jenom čtyry a nic více, a jako to pravidlo jest platno pro žáka i pro učitele, pro kupce i ministra, pro vojáka i pro obchodníka, pro papeže i pro císaře, pro minulost i přítomnost a budoucnost, tak jest i pro člověka jedna toliko mravní zásada, kteráž slouiti může pravdivá. Není dvojité spravedlivosti, není dvojité lásky k bližnímu, není dvojité ctnosti s dvojí váhou i mírou. Slyší-li tedy křesťan ze židovských úst chválu moderních ideí, ví, že slyší chválu revoluce i společenského rozpadu. což hrozí velikým nebezpečím celé společnosti. Kromě

toho vyřkli totéž výslovně židé sami, vychvalující i velebíce v nejhlavnějším časopise jednoty, řečené „Alliance israélite“ revoluci od r. 1789 s její rovností a bratrstvím co hvězdu, vycházející židovstvu, kteráž osvítila mráкотnou temnotu nad hlavami Israële a, více ještě ji osvítil (Univers isr. 5. září 1867).

Zpomeňmež si jenom na stejnou spojitost, kterouž měla revoluce roku 1789 s komunou r. 1871. Končíce své pojednání posudkem talmudistů, pronášíme ten úsudek zároveň o všech nepřátelích pravdy, o všech, kteří nejsou sice přívrženci talmudské věrouky, spravují se však a řídí ve slovích i skutcích buď docela aneb větším dílem zásadami talmudské mravouky, činíce to buď bez obalu aneb zastírájící se pěknými řeči.

Cestopis nadepsaný „itinerarium Philippi a trinitate“ vypravuje nám o cestě, konané od jednoho žida spolu s několika křesťany. Všickni byli sobě věrnými tovaryši, pomáhající i ulehčující sobě vespolek. Žid, dojatý láskou křesťanů, pravil na rozloučenou jednomu svých průvodců: „Víš, jakých důkazů laskavosti poskytl jsme sobě na této cestě. Věz ale, že předce veliká byla nenávisť, kteráž v mém srdci hořela. Za odplatu tvých služeb poradím tobě: Nedůvěřuj nikdá židovi, jakbykoli veliké bylo přátelství, kteréž ti prokázal.“

Ta slova pocházejí z „temného středověku“; poslyšme tedy „osvícené“ mudrce novověké, mudrce Fichte-a, Kanta, Herdera, kteří jsou sami slavnými výtečníky, vynášeli do nebes židovskou literaturu, jmenovitě při všech výročí, jim záhodných, an zamlčují taková místa, kteráž jsme my v tomto spisu uvedli.

Kant praví: „Ti Palaestinští, co žijí mezi námi, rozkřičeni jsou, ne bez příčiny, co podvodníci pro své lichvářství, a to se týká valné jich většiny. Zdá se to býti podivno, mysliti sobě národ podvodníků, a však zdá se neméně podivno, mysliti sobě národ samých kupců, jichžto daleko větší část, odvěkou pověrou k tomu vedená, nevyhledává občanské cti a důstojnosti, nébrž hledí nahraditi ztrátu takové poctivosti výhodami a prospěchy, kteréž zjednává mu šálení a šizení netoliko toho národu, u něhož ochranu nacházejí, nébrž i svých vlastních národovců. Nemůže to však býti u celého národu, sestávajícího ze samých kupců, nejsoucích výrobnými členy společnosti; proto nemůže státní jejich zřízení, starověkým ustanovením zasvěcené, bez nedůslednosti zrušeno býti, ačkoli mají za nejvyšší zásadu své mravouky v obchodu průpověď: „Kdo kupuješ, otevři

své oči!“ Místo abych se daremně trmácel tím, bych ten lid káral z podvodu i učil jej poctivosti, chci raději pronéstí své domnění o původu toho podivného státního zřízení národu, sestávajícího ze samých kupců. (Člověkosloví v pragmatickém ohledu. Lipsko 1837., 4. vyd. str. 127.)

Filosofa Fichta považuje německá literatura, opanovaná od židů, za nejslavnějšího zastavatele i obhájce humanismu i nověkých ideí, a což praví tento? — To, co propověděl onen učenec, jest velmi znamenité a dokazuje opět výborně, jak schytrale vede sobě židovské svobodomyšlnictví, kteréž z výroků slavných mužů jen to uvádí, co se jemu hodí a co mu k účelům jeho prospívá, opomíjejíc všecko jiné hlubokým mlčením. Fichte praví: „Téměř po všech zemích evropských rozšiřuje se mohutné nevražní i nepřátelské obecenství, kteréž s jinými obcemi jest v neustálem boji, utlačujíc strašlivou tíží spoluobčany; jest to židovstvo. Nedomnívám se, že ono stává se tak strašno tím, že tvoří zvláštní a tak pevně spojené obecenství, nébrž tím, že to obecenství zosnováno jest i stojí na základě nenávisti ku celému lidskému pokolení. Od národu, jenž ve všech národech shledává potomky těch, co jej vypudili z jeho vroucně milované vlasti; od národu, kterýž se sám odsoudil ku kramářství a lichvářství, k takovým živnostem, co oslabujíce tělo, umrtvují v duši všelikou šlechtnost; od národu, jenž odlučuje i odstrkuje nás všechny co nejdále; od takového národu nedá se ničeho jiného nadíti, než toho, cožkoli vidíme, ano se děje před našima očima: že totiž ve státu, kde nesmí mně odnítí nejneobmezenější král mou chaloupku i kde obdržím své právo proti všemocnému ministrovi, obírá mne i olupuje beze trestu každý žid, kdykoli si to zamane.“ (J. G. Fichte, Příspěvky ku ponapravení posudku o francouzské revoluci, str. 186.)“ A mluví dále Fichte: „Židé vyžadují sobě lidská práva ačkoli nám jich nedovolují; neboť oni jsou lidé a nespravedlivost jejich nedává nám práva, abychom jim rovni byli. Ale aby se jim dala občanská práva, k tomu nevidím jiného prostředku, než aby se jim uřízly hlavy a zasadily jiné hlavy, v nichž by ani židovské idey nebylo, i abychom se jich ubránili, k tomu není jiného prostředku, než aby se jim vydobyla opět zaslíbená země i aby se tam všickni poslali (v témže spisu, str. 191).“

Herder ve spise, nazvaném: „Idey k dějepisú člověčenstva“ praví: „Židé, jako Egypťané, báli se moře i přebývali od jak živa raději mezi jinými národy; to jest vlastností jejich národní povahy,

s kterouž již Mojžíš bojoval. Slovem jest to národ zkažený vychováním, poněvadž nikdá nedospěl v politické vzdělanosti na své vlastní půdě, nenabyl také pravého citu pro čest i svobodu. Tak řečený „vyvolený národ“ jest cizopasná rostlina na kmenech jiných národů, jest plémě schytralých jednatelů i prostředníků, rozptýlených skoro po celém světě, kteréž nikde netouží po nějaké vlasti.“ I opět praví Herder (v téže knize 4, 38): „Považujeme v našich zemích židovstvo za cizopasnou rostlinu, kteráž přivínuvši se téměř ke všem evropským národům, nassála se více méně jejich mízy. Po úpadu starého Říma bylo poměrně jich ještě málo v Evropě, byvše ale pronásledováni od Arabů, přistěhovali se do Evropy valnými zástupy. Není pravdě podobno, že přinesli s sebou do našeho dílu světa chorobu malomocenství; ale horší prašivina zahrázila se u nás jejich příchodem, staliť se židé po všecka století surového středověku penězoměnci, šantročivými jednately a prostředníky, jsouce hanebnými nástroji lichvy a utvrzující tím Evropany v jejich hrdopyšné nevědomosti kupecké.“ — Konečně praví Herder (tam. 4, 157): „Ministerstvo, v němž žid všemocen jest; hospodářství, ve kterémž žid chová u sebe klíč k šatnici a pokladnici; takový obor kterékoli činnosti, kde žid jest hlavním působitelem; universita, na kteréž se trpí židé co šantročníci, jenž půjčují peníze studenstvu; takové všechny odbory přirovnati sluší ku pontinským bahništím, kteréž se nutně mají vysušiti. Neboť staré přísloví praví: „Kde jest nějaké zdechliny, tam shromažďují se orlové, a kde jest shnilotiny, tam líhnou se hmyz a žížaly.“ Tak píše Herder, ten výkvět lidomilenství.

A. Klüber, slovutný právovědce, jehož výroky nikterakž nelze bráti v podezření, napsal následující slova na věčnou památku: „Židé jsou politicko-náboženská strana pod přísným bohořádným zvolnovládstvím rabínů. Oni dělají společnost, kteráž od pokolení k pokolení zapřisáhla se vésti šantročivé i kupecké živobytí, zachovati zvláštní vzdělanost národní a život rodinný, vylučivý a výhradní. Duch židovský vyznačuje se vůbec hrdopyšností církve jejich; židé zakládají sobě na tom, že jsou Boží vyvolenci a vznešenější nade všechny jinověrce, lišíce se od nich tělesně i duševně, kteřížto jinověrci měli by se vyhladiti do kořán. Rozum dokazuje a zkušenost to potvrzuje, že duch vylučivosti a výhradnosti, alespoň z politicko-náboženského ohledu, nesrovnává se s blahem obce i státu. Židovství ale chová v sobě z náboženského, politického i fysického ohledu ducha takového vylučivosti a výhradnosti, iemuž nenaidem rovného

v celé Evropě. Ten jest nutnou příčinou stálého odporu mezi státem i židovstvem. Uděliti takovému židovstvu, jaké mezi námi žije, úplné občanství, úplnou rovnoprávnost se všemi jinými občany, kteří nejsou v takovém odporu se státem, byloby tak škodlivé i záhubné, jako kdybychom vadu svrchu dotčeného odporu, trýznícího a oslabujícího stát, proměnili v nezhojitelného raka. Protož žádáme, aby dříve zapřísáhlo se židovstvo, že odřiká se dobrovolně i bez výhrady talmudství, že odmítá je od sebe na jisto i oškliví sobě to šeredné učení.“ (Přehled diplomatických vyjednávání vídeňského „kongresu.“ 3. 375 a násl.; srov. „Německé spolkové právo“ od Klübera 4. vyd. §. 516. Pozn. 4.)

Zajímavo jest to, což se přihodilo Napoleonovi třetímu. Privil v předmluvě k životu Caesarovu: „Nešťastní jsou ti národové, co nepochopují velikých ideí Caesara, Karla Velikého, Napoleona I. Dělati to tak, jako židé, kteří ukřižovali svého spasitele!“ — Za příčinou této Napoleonovy úvahy uveřejnil Cremieux 27. února 1865 otevřený list v časopise „Opinion nationale“ řečeném, ve kterémž se praví mezi jiným: „Nastojte, Napoleon III. prohlásil se, že židé ukřižovali svého spasitele! Kde pak, medle, našel spisovatel důkaz dějepisný této své průpovědi? Jak jest podivno psáti předmluvu k Caesarovi, pojatou s katolického stanoviska! Jaká jest to drzost, prohlašovati to, co sobě náboženství osobí, za zásadu stvrzenou dějepisem! Žijemeť v takovém věku, ve kterémž náboženství a bohoslužba ohražuje se toliko svědomím a drží se jenom v mezích církve. Neblahé, nešťastné jest to nadání, že mocnář tak nebezpečné slovo pronáší: že viní znova před světem židy ze zaslepenosti, že znova opakuje to ukrutné i hrozné nařknutí, jež vyhladilo v srdcích národů, proniklých osvětou filosofie, ono veliké prolití krve židovské, kteréž bylo způsobeno před časy právě tímto obviňováním.“ I rabín Kroner tvrdí, že židé nezabili Krista, poněvadž Pilát vynesl ortel smrti nad ním a římsí vojáci vykonali jej. Tážeme se: Když se odevzdá nevinný od soudce po nespravedlivé žalobě katovým rukoum, kdo jest vlastně vrahem, kdo vlastně původcem vraždy, zdali obžalobce se svými falešnými svědky aneb soudce? — Ta událost přihodila se před 1800 lety, a spor, o ni vedený, nemá již smyslu, nemá žádné důležitosti, nýbrž jest důkazem drzého i zpupného počínání si židů, kteří žádají, aby křesťané pokládali vypravování nového zákona svého za lživé aneb si jeho aspoň nevšímali.

A filosof Schoppenhauer praví ve svých člancích, jednajících o právo vědě i politice: „Věčný žid Ahasverus není nic jiného než zosobnění celého židovského národu, kterýž prohřešiv se těžce proti spasiteli a vykupiteli světa, nemá nikdy osvobozen býti života pozemského, nýbrž nemaje vlasti, potulovati se v cizině. To právě jest proviněním i osudem malého židovského národu, jenž od 2000 let vyhnán byv podivným věru způsobem ze své vlasti, předce ještě trvá i potuluje se, nemaje otčiny, an tolik velikých a slavných národů zahynulo i vymřelo, jako ku př. Assyrové, Medové i Persané. Židé jsou tedy mezi národy jediným národem bez vlasti; rozptýleni jsouce po celém světě, nejsou nikde domovem a předce nikde cizinci, zachovávají s příkladnou tvrdošíjností národnost svou a rádi by někde se zakořenili, aby nabyli opět země, bez kteréž národ jest koulí, zmítanou semo tamo. Posud židovstvo jest cizopasné u jiných národů, i na jejich půdě, jsouc však projato nejvřelejším vlastenectvím ku vlastnímu národu, kteréž rodomilství dává na jevo tím, že pevně i tuze přidržuje se svých souplemenníků, čímž se stává, že všickni do jednoho zastávají se sebe vespolek. Protož jest nanejvýš nedůkladným i lichým míněním, považovati židy toliko za náboženskou stranu. Pakli se židovstvo nazývá „židovskou konfessí,“ jest to pojmenování docela nepravé i omylné, jehož nikterakž užívati nelze. Název „židovského národu“ jest pravý a náležitý.“

Menzel praví: „Kdyby i možno bylo založiti opět království, výhradně židovské, vrátili by se sotva na skalnatou půdu někdejší své vlasti židé, co žijí nyní pohodlně i rozkošně mezi křesťany, tloustnouce i bujněji z těla jejich.“ (Literární listy 1857, 316).

Julian Schmidt (Dějepis nové německé literatury, 3. d.) praví: „V časopisectví, nejvýnosnější části literatury, dělají nyní židé náramnou většinu. Protož jsou nedůtkliví, kdykoli se mluví a jedná o židovství. Zdá se skoro, jakoby židé byli ještě pořád vyvoleným národem, jsouce chráněni nějakou výsadou od útoků i dorážek, kterýmž jiní národové bývají v šanc vydáváni. Proti Němcům utvořili Börne, Heine i mnozí jiní jejich spoluvěrci stupnici nadávek, vychrlených od nich ve spisech, a počínající od přezdívký „lokajského národu“ i sahající až do přezdívký „noční stolice,“ hanobíce i tupíce neméně křesťanství. Opovází-li se ale někdo láti tomu věčnému bolu, ježto židé stavějí na odiv, opovází-li se někdo pochybovati o tom, že Šylok byl mučedníkem, hořekuje i běduje úpěnlivě všeliké časopisectvo nad tím, že nedostává se lidu osvěty a

snášelivosti. Kárá-li kdo podivné zvláštnosti židovstva, považuje se to za útok, učiněný na svobodu náboženství a svědomí; posuzuje-li někdo a rozbírá náležitě židovské obřady náboženské, praví i rozhláší se bez ostýchavosti, že jest to rouhání se mučednickému národu.

Ta židovská nadvláda hrozí rozkvětu literatury německé nej-svrchovanějším nebezpečím. Židé, opanovavše veškeré časopisectví, vychvalují a odporučují toliko takové spisy a knihy, kteréž tak jsou zřízeny a nastrojeny, že dopomáhají jejich účelům i záměrům. Ale duševní výtvoři kteréhokoli výtečníka musejí aspoň dojítí této hmotné odplaty, že poskytují svému utvořiteli skrovnou výživu. Na tu nelze ani pomyslet. Židovští dryáčníci a mamičové, jichžto díla i práce zaujímají nižší jen místa v písemnictví, opanovali pole básnictví, hudby a malířství — a rozhodně jisto jest, že mnohý výtvor vele-důmyslné hlavy nemůže ani vyjítí na světlo boží, nenašed tolik odbíratelů, aby se tím zapravily útraty tisku.

Proto i jediné prcto pominula doba německé klasičnosti — neboť židé, pracující právě v literatuře, jsou to plémě, co hemží se v mrtvole německé velikosti a slávy.“

A však nedošli ještě židé v Německu žádaného cíle své snažnosti. Obchod, finance, veliký průmysl, železné dráhy, ano i prostředech mají správu ve svých rukou a hledí odolati odporu, činěnému jim od obyvatelstva, „svrchovanou mocí státu i velebností zákonu,“ kterouž vždy a všude zastírají své zámysly. Všelijaké opatření a prostředky nejhoršího absolutismu uvádějí v skutek pod záštitou „humanismu“ a svou libovůli nazývají předce „svobodu,“ ač opravdu není nic jiného než nejobmezenější sahání do „svobody“ jiných.

Nade spory a rozmíškami, vznikajícími mezi vládci a národy, stojí „zlatá internationala“ s měšcem, dělajíc válku i pokoj, neboť velemocní židovští králové bursy půjčují k tomu peníze. Válka jest jim pravým šantrocnictvím, a lid zažívá řád, platě úroky, zapravované zvýšenými daněmi.

I pokoj dělají rothschildovští králové, neboť po slovích Bedřicha Velikého jest ten vítězem, komu zůstane poslední groš v kapse, pročez svoliti musí k míru ten národ, jenž nemá úvěru na burse. R. 1870 půjčovali frankobrodští Rothschildové se svými stoupenci peníze Němcům, pařížští pak Rothschildové opatrovali penězi francouzskou vládu, a když nastala miliardní kontribuce, sháněli na ni peníze i francouzští i němečtí Rothschildové. Potom rozdrobivše ji

za doby zakladatelské, obohacovali sebe i své pomahače platem z dohazování.

Tímto musí israëlské potomstvo prospívati a „národ množiti se i růsti,“ jak se praví v 2. kníže Mojžíšově 1, 7.

Poněvadž obchod, kupectví, lichvářství a jiné výsadní živnosti, jak se zdá, nestačí již k výživě židovstva, i poněvadž židé nechtějí pokusiti se o obyčejný, sprostý a poctivý výdělek, to se jim dokonce nelíbí: zamanulo se jim ucházeti se o úřady.

Proto chodí největší část židovské mládeže na učení do vyšších škol, navštěvujíc gymnasia v Berlíně tak, že žakovstvo vyšších učilišť obnáší 40 procent židů, ačkoli židovstvo dělá jenom 62 procent celého obyvatelstva!

Dříve již oddávali se židé na lékařství a soukromné právnictví, stávající se advokáty a zástupci, nyní však není již krajského soudu, kde by nebyl jeden aneb i více židovských soudců, tak jest to též při správních úřadech.

Proto obzvláště vynaložili židé všeliké snahy a použili všech prostředků, aby dosáhli úplného vymanění sebe samých. Nyní pak chtějí ještě opanovati vyšší úřady, kteréž jim až podnes nebyly přístupny. Majíť nyní prodělanou cestu a v kratičkém čase uvidíme toho následky, velmi brzo zaujmou všemožné úřady, neboť chtějí panovati, panovati, jelikož talmud slibuje jim zlaté časy, kde každý žid bude pánem 11.900 křesťanských otroků.

Na důkaz, jak by se považovati musil svět, z ohledu na společnost tak zřízený, uvedeme to, co pravil kníže Bismarck ve své řeči, držané na sjednoceném sněmě, za příčinou udělení židům spolčovacího práva (Všeobecné pruské noviny, číslo 169, 20. června 1847). Pravil takto i mezi jiným, co též velmi hodno jest uvážení:

„Přejdu od theoretické stránky věci pojednávané ku praktické její části. V těch zemích našeho království, v nichžto má platnost nařízení od r. 1812, nedostává se židům jen toho práva, aby zastávali též vrchnostenské úřady, aby stávali se též zemskými radami, generály, ministry, ba i ministry kultu (!). Přiznám se, že jsem pln předsudků, kterýchž nassál jsem se mateřským mlékem, i nedovedu toho, abych se jich zbavil mudrováním. Neboť pomyslím-li sobě, co zástupce posvátné majestátnosti královské, že stojím před židem, jehož mám poslouchati, musím se přiznati, že bych se cítil hluboce stížen a sklíčen, že by mne opustily radostivá ochotnost i podněcující ctímilovnost, s kterýmiž nyní vy-

konávati hledím své povinnosti k státu. Sdílím tyto city s lidem nižších tříd národu i nestydím se za tuto společnost . .

Vyznám, že v Berlíně i vůbec ve větších městech záleží židovstvo skoro docela v ctihodných lidech;*) připouštím, že takoví židé nejsou i na venkově jenom výminkami, ačkoli musím říci, že i opak toho se naskytuje. Slyšeli jsme včera o dobročinnosti a štědrosti židů v podporování a napomáhání svým záležitostem. Nu, následuj příklad za příkladem. Uvedu nyní jediný příklad takový, jenž podává nám celou historii poměrů mezi židy a křesťany. Znáám krajtnu, kde židovské venkovské obyvatelstvo jest četné, kde jsou sedláci, jimžto pranic nepatří na celém statku jejich; od postele do vidle patří všecken nábytek židovi, dobytek v chlívě náleží židovi a sedlák platí každodenně za každý jednotlivý kousek nájemného; obilí na poli a ve stodole patří židovi, a žid prodává sedlákovi po míře obilí na chleb, na setí a na píci. O podobné křesťanské lichvě nikdá jsem neslyšel, já aspoň ničeho takového jsem neviděl.“

Líčí dále v řeči své řádění židů ve východním Prusku a slova veleváženého říšského kanclíře pronášejí zcela totéž, což jsme i my všemi svými výklady dokázali a tážeme se nyní s podivením:

K čemu to povede?? I dá-li sobě líbiti na dlouho křesťanský lid spravování býti od úřednictva zcela židovského, kteréž by zavedlo ve všem nespravedlivé frejmarčení a šantročení, jakéž zakládá se nutně v zásadách židovských?

Myslíme, že by nezalíbilo se takové zřízení. Pročež pronesl spisovatel Cremer tu výstrahu: „Židé mějtež se na pozoru! Německý národ nechal se po celá století obírat i odírat židovské šantročivosti, a však stále i trvale nedá se řídit i spravovati od židů.“

Viděli jsme již ze všech židovských listů, jak teď židovstvo hlasu svého proti nám pozdvihuje, nařkajíc si na nás žalostně i úpěnlivě za příčinou našeho potýkání se s ním, že prý vzniká znova pronásledovnost proti židům, že opět vrací se temný a mráкотný středověk se svou náboženskou třestivostí, zhola i prostě: čiperná vytáčivost židovská dává ráz výbojně dorážky našemu nutnému odporu, činěnému k ubránění se vydíravých přehmatů židovských.

Ovšem mají podle talmudu židé pravdu, neboť po učení této knihy pokládají sebe oni za majitele práva, kteréž jim dal Hospodin,

*) Zdali též nyní po zkušenosti, nabyté za doby zakladatelské?

aby obírali a odírali beze trestu jinověrce. A kdo jim v tom překáží a brání, mudrují oni dále, ten je „pronásleduje“ i „křivdí jim,“ jak oni se toho domýšlejí.

Když žid chce býti úředníkem, zdá se býti docela přirozenou otázkou: proč nestává se křesťanem? Z křesťanství pochází svěcení neděle, co dne posvátného odpočinku. Židovským ale úředníkům vykazuje jejich náboženství sobotu, co den odpočinku. Židovský úředník prohřešuje se patrně proti své církvi, pracuje-li v sobotu v úřadě. Zdali by neměl již odřici se pro to jediné židovské víry, kteráž mu vytýká jasnými slovy, že přestupuje každého roku aspoň šedesátkrát příkázání své synagogy? Jaký jest to příklad v očích lidu, kterýž vidí, že židovský úředník nesvětí svých svátků? Zbývá ještě jiná otázka: snad vystoupil žid skutečně ze synagogy, přijav na sebe nějaký úřad křesťanský? Stal se snad žid tím způsobem něčím takovým, co by se „pohanem“ aneb „filosofem“ nazývati mohlo? V té případnosti nesměla by jej synagoga uznávati za svého příslušníka. Zdá se nám, že židovská schytralost považuje podtají takového úředníka za žida vyšší třídy, kterémuž dovoluje výslovně talmud „pro vyšší účel,“ směřující k rozšiřování moci židovské, aby nezachovával příkázání pentateuchu i talmudu; právě jako spisovatel Francoz chválí na haličském židu Šmulovi to, že stal se křesťanem, aby nabyl šlechtického statku nepřítelů svého.

Židovští úředníci chtějí a musejí zůstat židy, jest to jejich zásadou, jejich mravouka dovoluje jim to „pro vyšší účel.“

Jest ale židovská mravouka v š e o b e c n ý m mravoslovím, kterýmž se spravují němecští křesťané? Na to odpoví se nejlépe udáním počtu obyvatelstva. Křesťanů jest 98.8 procent, židů jenom 1.2 procent, a křesťané neřídí se ani mravoukou talmudu, ani mravoukou starého zákona.

Půjdeme ještě dále. Od několika let prohlašují se některé články víry církve katolické za neshodné se svrchovanou mocí německého státu, z čehož povstal tuhý a urputný boj, jenž podnes ještě není ukončen, ač mravouka katolická srovnává se docela s mravoslovím evangelických křesťanů.

„Nechme tedy židům lidská práva,“ jak Fichte praví, „a dejme za pravdu jeho dalšímu výroku, jenž poněkud jest zásadou ve svrchu dotčeném zápasu, a kteráž zásada takto zní: „Žid, jenž proraziv pevné, řekl bych nepřestupné ohrady, jemu odporující, dospěl k všeobecné spravedlnosti, k lidomilenství

a milovnosti pravdy, jest hrdina i svatý. Nevím jest-li bylo aneb jest takových. Uvěřím tomu, když je uvidím. Jenom neprodávejž mi se něco, co jest pěkné na oko, ne ale v skutku! — Kdyby židé nevěřili v Krista, kdyby i nevěřili v Boha, nic by to nevadilo, kéž by ale nevěřili v dvojí rozličnou mravouku a v Boha lidonenávidného . . . **Bojí-li se stát zlých následků z jistých mínění, může všechny ty, o kterýchž se ví, že se takových mínění přidržují, vyloučiti ze svého občanství... On smí na všech, co občanství dojíti chtějí (a jaké množství židů žádá a má občanství!), požadovati bezpečného vyjádření se, že odřekli se oněch mínění, a že zavazují se přísahou, přimouti na sebe nové povinnosti, kteréž odporují onomu učení: on smí všechny, kteří takového osvědčení se odeprou, vyloučiti ze svého občanství a zbaviti je občanství.**“ (Fichte, O francouzské revoluci.)

Tážeme se, majíce v pravé ruce tuto zásadu filosofa Fichte-a, v levici pak držíce mravouku talmudskou: „Nemělo by se právem, o mnoho větším, prohlásit talmudské mravosloví za neshodné s jednotou státní a s pokojem i mírem společenským?“

Když byli ve svrchu dotčeném sporu katoličtí kněži zatýkáni, svých důstojností zbavováni, ano i vyháněni, a to dalo se právě se zvláštním schvalováním židů, zdali nemůže tentýž stát požadovati od těchto židů, aby odpřisáhli se hanebného talmudského učení a zahrožovali jim podobnými tresty, když neučiní toho?

Fichte ponavrl, co lidomil, aby se Palestina opět dobyla, i aby židé se tam nazpět poslali. Německá říše jest nyní tak mocna, že by zajisté přivolilo se k této žádosti, opravdově i důrazně vyslovené. A národ německý zajisté by rád zapravil útraty na přesídlení, aby uvaroval se mnohých i záhubných nešvar.

Ten návrh nemohl by se nazývati nelidským a ukrutným, neboť židé modlí se podnes, „aby je Hospodin uvedl opět do své vlasti a do posvátného Jerusalema.“ Německá říše vykonala by tak z části to, čeho židé sami očekávají od svého mesiáše. Ačkoli my sami pokládáme ten návrh za výmysl podivné i blouznivé obraznosti, předce neostýcháme se pronést s opravdovou, přetrpkou tvářností:

Byli velicí, bohatí a šťastní státové na světě, v nichž nebyli Rothschildové králi peněz a náramná většina vyrábějícího i pracujícího

lidu nebyla bezmajetnými, lopotujícími se otroky, kteřížto nazývají se „občany.“ To podivně nahromaděné bohatství v rukou lidí nemnohých, kterýmž podrobeni jsou i mužové vedoucí správu, jest zvláštním úkazem i jest podivnější ještě tímto, že jsou to právě židé, kterýmž takového bohatství neustále se dostává. K tomu hlavně přispívá zřízení novověkého státního hospodářství, jehož vady záležejí v tom:

1. Že státy vypůjčují si napřed na daně, i dělají vůbec dluhy, jakýmž hospodářstvím propadají všechny státy, obce, města i pozemky a domy.

2. Že samoprodeje, náležející státu a finanční regály, dávají se k neobmezenému vytěžování do rukou jednotlivých soukromníků, kteřížto vynášeli akcie, ten kouzelný proutek, jimiž přivabují a lákají každého jiného, aby i on účasten byl takových výsad. Do oboru takových výhradních práv náležejí nadání, týkající se zakládání dráh i banků, slovem peněžité i takové záležitosti, vztahující se na cenné papíry, kteréžto potřebny jsouce státního dohledu, této kontrole nepodléhají.

3. Že zavádějí se ochranná cla i vysazené ceny ku nadržování a prospěchu jednotlivých průmyslnických tříd na újmu i škodu obecnstva.

4. Že ukládají se docela nepřiměřené i neslušné daně na jmění.

Tímto propůjčováním zvláštní přízně a shovíváním židovstvu, daří se i bujně semitství. Ano židovstvo tak již zmohutnělo, že za posledních desítiletí znamenitě rozšířilo i zvelebilo to své prospěšení tím, že domohlo se nových výhod, jsouc nenasyceno i chtivo a dychtíc neustále po nových nábytcích.

Z ohledu na tu nesprávu ve státním hospodářství musí se státi veliká proměna. Odstraněno budiž zvláštní shovívání židům zbraní občanského práva, a lepší žid obrátí se k poctivému výdělku, nenapravitelný zahyne aneb vystěhuje se dobrovolně do zemí, kde jeho saaronská růže kyne jemu novým rozkvětem.

Nestane-li se to, přijdem my sami k záhubě, stát totiž přijde na zmar, my pak s ním zahyneme, podle správného výpočtu Adama Rise-a.

Sapienti sat (moudrému napověz). Tím pak končíme.

III.

Úvaha Tacitova o židech.

Němečtí dějepisci dokládají se všickni římského spisovatele Tacita, považující jej za první a nejvážnější pramen německých pradějin, poněvadž spis jeho, „Germania“ nadepsaný, objevuje dokonalou známost Německa i má do sebe ráz bystré soudnosti. I nedá se zapírat, že byl Tacitus Říman šlechetné i vznešené mysli. Všecky německé dějepisy počínají od Tacita, a němečtí dějepiscové dopouštějí se takové vážnosti a uctivosti k němu, že bez rozvahy ve svých knihách opětuji to, co Tacitus napsal, ačkoli jeho úvahy prozrazují patrně římskou předpojatost, jakož i němečtí dějepiscové nepovšimli si vždycky toho, že Tacitus někdy ze zármutku nad mravním úpadkem svých spoluobčanů, pokládá na Němcích to za ctnost, co jest toliko účinkem prostých i pravidelných poměrů německého obecnství.

Na každý způsob jsou i zůstanou Tacitovy spisy důležitým dílem pro dějiny; pročez nebylo nám ku podivu, když bylo nám poukázáno onehdy na pátou knihu Tacitových letopisů, kde slavný ten spisovatel vypravuje o tažení Tita proti Jerusalemu, jedná též zevrubně i uměle o židech. Pročez zdělíme čtenářstvu tuto rozpravu, zlomkovitou sice, ale valedůležitou i posud málo povědomou obecnstvu.

Tacitus po svém obvyklém způsobu podává národopisný obraz lidu i země židovské, aby čtenář nabył náležitého rozhledu, pak uvádí trojí pověst o původu židů i praví:

„Nejvíce dějepisců srovnává se v tom, že za panující nákazy v Egyptě, když lidé na výražku stonali a umírali, tázal se král Bocchoris Hammonova orakulu, což by učiniti měl, načež mu nařízeno, aby vyčistil království a odklidil do jiných zemí ty nakažené lidi, co bohům nenáviděné. Ta zběř byla prý sebrána i odkliděna a na poušti zůstaveaa. Těm ubožákům, zůstaveným bez pomoci, oznámil prý Mojžíš, též jeden z vypuzených, aby nedoufali pomoci ani od

lidí ani od bohů, opuštění jsouce od obou, nébrž aby důvěřovali veň, co v nebeského vůdce, an jim první přispěl pomocí v nynější jejich bídě.“

„Svolivše a všeho nepovědomí nastoupili cestu na zdař bůh. A již leželi, blízci smrti, natažení na poli: an stádo divokých oslů běželo s pastvy na skálu, křovím porostlou. Mojžíš šel za nimi, domnívaje se, že tam bude travnatá půda, i našel hojné prameny. To je občerstvilo: a urazivše šest dní cesty, přišli sedmého dne do země, kde vypudivše obyvatelstvo, vystavěli město i chrám.“

„Mojžíš, chtěje budoucně jist býti lidem svým, zavedl u nich nová ustanovení, jakých nebylo u žádného jiného národu. Jim jest všecko neposvátné, co nám jest posvátným, jakož na opak jim všecko jest dovoleno, co nám se oškliví.“

„Obraz zvěřete, jehož návodem zbavili se žízně, učinili svátostí ve chrámu a obětovali berana, jakoby na potupu Hammonovu.“

„Obětují též vola, jemuž Egypťané jménem Apisa prokazují božskou počtu. Štítí se prasat pro neštěstí, kteréž jim způsobila šeredná vyrážka, jížto prý podrobena jest to zvíře. Na památku někdejšího, dlouho trvalého hladu drží časté posty. A důkazem, že kradli(!) obilí s polí jsou nekvašené chleby židovské.“

„Určili prý sedmý den k odpočinku od práce, poněvadž byli zproštěni toho dne všeho lopotování, oblbivše sobě v budoucnosti nečinnost, byli by i věnovali sedmý rok lenosti(!). Někteří domnívají se, že to děje se ku Saturnově počtě: buď proto, že nabyli svého náboženství od Idaeů, kteří byvše vyhnáni se Saturnem, byli prý původcové onoho národu, aneb proto, že Saturn ze sedmi oběžnic, vládnoucích zemí, má nejvyšší dráhu, i nejmocnější jest, jakž i působení a běh nejmnostších nebeských těles jest obsažen v sedmičce.“

„Tyto obyčeje, jakkoli povstalé, ospravedlněny jsou dávnověkostí: ostatní obvyklosti zavedeny byly pošetlostí(!) a zachovaly se pomocí bezbožnosti . — Neboť každý, sebe sprostší člověk, vlekl s sebou ze země, kde žil za příčinou kupčení, dary a almužnu do jerusalemského chrámu. Židovský stát se z té příčiny stal tím mocnější, že židé jsou oddáni sobě nezvratnou věrností(!) a v nouzi pomáhají sobě vespolek.

„Nejedí s nikým, sami, a zdržují se cizoplemenných ženštin, jakkoli jsou chlípny národ; jenom jim mezi sebou dovoleno jest všecko(!). Obřezávají postudky, aby se rozeznávali. Kdo přestoupí k jejich náboženství, zachovává tento obyčej, a nejprvé vště-

puje se myslí jeho, aby, opovrhnuv bohy, odřekl se též vlasti své, rodičů, dětí, bratrů a sester.“

„Hledí toho, aby lidu přibývalo. Neboť považují za hřích, zabíjeti národovce a domnívají se, že potrvají duše těch, co bojem aneb popravou zahynou. Proto touží po rozplemenění a pohrdají smrtí.“

„Své mrtvé pohřbívají raději, než aby je spalovali, jako to činí Egypťané, s kterýmiž též stejně smýšlejí o podsvětí, majíce však rozdílné od nich ponětí o Bohu. Egypťané prokazují božskou poctu mnoha zvířatům a vyobrazují je; židé uznávají toliko jednoho Boha a to jenom rozumem. Pokládají za nesvaté všechny ty, co dělají obrazy bohů, vytvářejíce je ve způsobě lidské z pomějící hmoty. Jejich Božstvo jest nejvyšší a věčné, a rovněž neproměnné jakož i nepomíjné.“

„Protož nemají obrazů v městech, tím méně ve chrámech. Žádnému králi nedostává se toho pochlebenství, žádnému panovníkovi této pocty.“

Tak vypravuje Tacitus o židech. Na důkaz jeho zevrubné znalosti země židovské uvedeme ještě, že jeho popis Judska z ohledu na pohorí (Libanonské), na řeku Jordan, na mrtvé moře s asfaltem i co do pověsti o shořelých městech, co do Jerusalema s jeho chrámem i Davidovým hradem srovnává se úplně se všemi biblickými prameny tak, že nutno předpokládati, že nepronesl svého úsudku o židovském národu jenom podle povrchního doslechu. Podotýkáje o bohatství chrámu jerusalemského, zmínjuje se prostosrdečně o tom, že již tehdaž žili židé rozptýleni a smíšení s jinými národy po celé Asii, obírajíce se obzvláště obchodem.

Ten obraz, Tacitem nastíněný, jest dosti patrný a významný, srovnávaje se každým tahem s obrazem našeho pravého talmudstva. Když Tacit upírá židům nábožnost, když nazývá Jerusalem „rozkříčeným městem“ a židy ošklivým, špinavým, pověřčivým národem, jest nutno povážiti s jeho stanovítě, že židovské mravosloví svým učením o vyvolenství židovského národu i nevražením na všechno. nežidovské, neuráželo toliko pohanskou mravouku římského občanstva, nébrž i křesťanské mravosloví, pročez i vytýká Tacitus častěji na pozdějším místě své knihy židům, že jsou bezbožníci a odvracují srdce od každého pravého náboženství. — Totéž nečiní Germanům (Staroněmcům), kterýchž náboženské náhledy lišily se také docela od římsko-řeckého ponětí o náboženství, na opak vychvaluje i velebí

právě německé mravy, stavě je výše římských mravů. To všechno dokazuje zřejmě, že pokládal židovskou mravouku za nevražnou i odpornou společnosti a neshodnou se státem, poněvadž není založena na základě stejnoprávnosti všech.

Krátké vypravování Tacitovo o vystěhování se židů vrhá podivné světlo na vypravování této věci, líčené v knihách Mojžíšových. Tacitus praví: Nakažliva vyrážka přinutila egyptského krále k vypuzení židů. — Kdo nepomyslí si na deset ran egyptských, o nichž vypravuje II. kniha Mojžíšova? Předpokládáme-li, že povaha židů, kteráž se od Tacita zachovala až po dnes bez proměny, byla též taková za časů Bocchorisových, tedy o 2000 let dříve: zdá se býti pravdě nejpodobnější to:

Vzdělané Egyptsko odporovalo i protivilo se již tehdáž židovské šantročivosti, a egyptský král soustředil židy ve zvláštních městech, kde se musili učití práci, pálení cihel a rozličným robotám, konaným při státních stavbách Faraonů (II. kniha Mojžíšova 1, 14.). K tomu, jak povědomo, šantročivý žid není způsoben, on málo pracoval, vydělal si málo a nečistota (nejspíše svrab, jehož léčení neuměli) přemohla i snuzila jej. Proto vyhnali Egypťané konečně židy.

Odtud pochází škaradá mravouka o nenávisti, kterouž zvěčnil Mojžíš ve svých knihách.

Zmínili jsme se již, co bylo příčinou tak krutého nakládání se židy se strany egyptských Faraonů. To naše domněnky vyloženo i potvrzeno rozluštěním hieroglyfů (obrazopísma), kteréž vysvětlil slavný znalec egyptských starobylostí a jazykozpytec doktor L. Reinisch, jenž z hieroglyfů následující zprávy nám podal: „Ve staré zemi Faraonů okolo devatenáctiletého věku před narozením Páně proměnil se čas rozkvětu právě egyptské vzdělanosti v dobu zkaženosti, mravního úpadu i neobmezené prostopášnosti. Prvním podnětem k tomu byli mnohočetní semitičtí, phéničtí, **židovští** a arabští kupci a obchodníci, kteří se v Egyptě usadili a poctivost i správnost egyptského národu ohromili a podvrátili svými kupeckými způsoby a svou ziskuchtivostí. Nastala mravní zkaženost, kterouž spisovatel lejdenského papíru (listiny staroegyptské hieroglyficky sepsané) podrobně i zevrubně vylíčil. Nejprve počala se znemravnělost šířiti u služebníků i otroků, pak nestydaté frejřství, an velmožové kupovali sobě syrské i aethiopské otrokyně i obsýpali je bohatstvím, zanedbávající své manželky a nechávající je nouzi tříti. Rozpásaná chtivost po bohatství a neobmezené rozkošnictví způsobily úplný převrat společenských poměrů.

Staré, vznešené rodiny přišly na zmar i schudly, jejich místo zaujali bezestoulní povýšenci. Byliť to lidé, kteří krátce před tím ničeho neměli a nabyvše velikého bohatství a stavše se pány paláců, zahrad, otroků i pokladů, vtírali se do všech oborů společenských a měli přístup k samému dvoru. Kdo cítil v sobě neodolatelný pud ku krádeži a chtěl ji prováděti slušně, ten potřeboval jenom jíti ku výběrčímu úřadu, a zaplatiti za udělení výdělního listu, na frejmarčení, na procentářství a na lichvářství, i stal se členem toho ctihodného pořádku a u starosty toho cechu ukládaly se i kradené věci, a kdo chtěl opět svého jmění nabýti, ten musil ohlásiti se u starosty, načež zaplativ jisté peníze, obdržel svůj majetek. Ano král Rampsinit sám provdal svou nejmilejší dceru za největšího šejdře svého království, kterýžto měl za blázny soudce i policii, veřejnou i tajnou, a pokládán byl za velikého chytráka.“

Vyňali jsme to všecko, o Egyptě vypravované z přednášky, držené od doktora Reinische ve Vídni ve shromáždění stavitelské jednoty, kteréž čtení nadělalo velikého hluku i povyku, an právě Offenheim k soudu byl pohnán. To vylíčení egyptských poměrů pokládalo se vůbec za satyrické narážení na vídeňsko-rakouské poměry a však my sami měli před očima list, psaný od doktora Reinische, kde opravdově i svatosvatě se osvědčuje, že nic takového nepřišlo mu na pamět, že svrchu uvedené události potvrzují se doslovně hieroglyfickými jeho výskumy, a že shodování se staroegyptských poměrů s vídeňskými poměry jest toliko náhodné.

Něco docela podobného dokazuje obchod, kterýž vedl Josef v obilí; prostředkem kupování a prodávání, stal se Pharao pánem celého Egypta; tak se čte v I. knize Mojžíšově v 14—26.

A však „peněžní moc“ nemůže zůstat v rukou jednotlivce aneb panovníka, ona přechází v penězovládu, kterouž provozovali Josefovi soukmenovci, což způsobilo onu zkaženost i znemravnělost, jakouž nám líčí doktor Reinisch. Takovému stavu věcí („an židé rostli, plodili se a tak jich přibýlo, že se země naplnila“ II. Mojžíš 1 7) protivil se Egyptský národ, a jeho panovník vmohl se i přinutit s pomocí kněžstva židy k tomu, aby podstoupili poctivou práci. (Celý ten příběh srovnává se i s letopočtem, ona znemravnělost panovala prý 1800 let před Kristem, Abraham kvetl okolo 2000 př. Kř. a Mojžíš 1500 let, Josef tedy okolo 1800 let.)

Římské panování přivedlo židovské cizopasnictví k novému rozkvětu, proti němuž učinilo nejráznější odpor křesťanství se svým

lidomilenstvím. Ale docela jest přirozeno, že cizopásek považuje za svého nepřítele toho, jehož vyžírá, neboť tento jest předmětem jeho vytěžování. Nelze však požadovati, aby strom snášel jmelí jinak než nuceně, aneb aby člověk přebýval s krysy a myši svého domu v lásce i přátelství. To nečiní všickni národové. Němci ale vychvalují větším dílem a velebí židy pro jejich náramnou příčinlivost a průmyslnost a nazývají to „náramným pokrokem vzdělanosti.“

Nejprvé jest vynasnažovati se o to, aby zacpány byly ty díry a mezery ve státním obecnství, v nichž židovské cizpásnictví se hnízdí a daří. My křesťané sami jsme tím vinni, ne že trpíme židy, nébrž takové díry, jichž by použili i naši lidé k vytěžování, kdyby i nebylo židů.

IV.

O převaze židů v hlavních městech.

(Z časopisu „Germania“.)

Portugalští židé vykonávají ve Francouzsku veliký úkol ve finančních záležitostech. Někteří z nich zaujímají místa vyšších i nižších výběrčích, s kterýmiž službami spojeny jsou i bankovní záležitosti, tak že tyto úřady jsou velmi výnosné. Vícekráte bylo i finanční ministerstvo v rukou židů (Foulda, Baroche-a), kteří se dali pokřtiti. Po jiných státních důstojnostech nehrubě touží židé; pokud vím, jest toliko jeden žid v Paříži soudcem (Anspach), ačkoli židům skoro od celého století přístupny jsou státní úřady.

Skvělá doba, skončivší se „popraskem,“ kteráž byla za šedesátých let, byla obzvláště skutkem židů Pereire-a, Miresa, Foulda, Rothschilda, Salmona, Halphena, Siebera, Bischofsheima, Goldsmidta, Königsvartera, Schnappera, Baroche-a, Sterna, Bambergera, Grieningera, Cremieuxa, Günzburga, Oppenheima, Rodriguésa, Salvadora, Erlangera, Eichthala, Thunneissena, Salamanky a j., kterýchž jména podnes ještě nacházíme v čele i ve správních radách všechných velikých akciových společností. Společnost dráhy severní spravuje se Rothschildem, a ještě tři Rothschildové jsou ve správní radě. Ve správní radě dráhy východní a ve společnosti pařížsko-lionské dráhy jest zase několik Rothschildů. Tři tedy ze šesti železničních společností, vládnoucích miliardami, jsou v moci té samé rodiny, kteréžto členové kromě toho řídí celou řadu akciových společností. Vypočítáno bylo, že v tom čase, kde takové podniky nejvíce kvetly, založili Rothschildové takových společností v ceně 1800 millionů, kteréž spolky téměř bez výmínky špatně pochodily, zakladatelům ale 700 millionů užitku přinesly. Ačkoli Rakousko i Neapolsko k nejlepším zákazníkům Rothschildova domu náležely a jemu k zisku mnoha millionů pomohly, byli též Rothschildové hlavními podporovateli savojské půjčky, směřující ku škodě Rakouska i záhubě Neapolska, kterouž špekulací získali ovšem sedm i osm set millionů tolarů.

Nejkrásnější zámek, kteréhož koli bylo ve Francouzsku, Ferrières řečený, ve kterémž císař Vilém přebýval za války francouzské, náleží židu Rothschildovi, jenž 50 aneb 60 millionů naň vynaložil. Kromě toho hledí hlavně Rothschild toho, aby nabyl nejslavnějších vinic francouzských. Může pak ovšem libovolně ustanovovati ceny vín.

Jakž to vypadá se židy v Elsasku i Lothrinsku, jest patrno z toho, že za jakýchkoli politických bourek obrací se nenávist lidu proti židům, dopouštějíc se výtržností, k jichžto potlačení potřebí bývá mimořádných ochranných prostředků. Lichvářství uvádí židy v nenávist. Jsou tam některá města i obzvláště města, větším továrnictvím vynikající, ve kterýchž židé až do nejposlednější doby nedali vzniknouti křesťanským kupcům, a podnes ještě snaží se o totéž ne bez prospěchu. Sta, ba i tisícové elsaských vystěhovali se během času vnitř do Francie proto, že židé jim doma překáželi, aby založili si vlastní obchod.

Daleko větší část všech finančních záležitostí v Paříži jest v rukou 30.421 židů, zaměstnávajících se tam výhradně peněžnictvím a kuptvím. Židovský dobročinný spolek půjčuje chudým spoluvěrcům peníze, aby co malí pouliční obchodníci a podomní prodavači živiti se mohli, aby časem stali se velkokupci, což nezřídka se jim povedlo. Knihupec Michel Levy, nedávno zemřelý, jenž započal kramářstvím, stal se takovým velkokupcem, zanechav po sobě několik millionů. — Nesčíslní palácové pařížští patří židům.

Berlín, o polovici menší než Paříž množstvím obyvatelstva, počítá nyní daleko přes 30.000 židů. Podle sečítání od r. 1843 bylo jich tam toliko 8263! — Důkazem toho, že židé vládnou a obzvláště politicky v Berlíně, městě, vychlubujícím se rozumností, jest to, že křesťanské obyvatelstvo, dvacetkrát silnější než židovské, snáší aneb spíše připustilo to, že polovice městských zastupitelů záleží v židech, a že i starosta městského zastupitelstva, doktor Strassmann, jest žid.

Nezřídka stává se i v Berlíně to, co jsme vypravovali o knihkupci Michelovi Levym. Před několika lety přišel z Poňanska do Berlína žid, pro nějž několik tolarů bylo kapitálem. Nyní jest mnohonásobný millionář i bydlí v nejvzácnější čtvrti města; několik akciových společností, při nichž on byl zakladatelem, jest docela na mizině, čímž ztraceno bylo mnoho millionů, kteréž vynaložili k onomu podniku lidé středního stavu.

Obrátíme-li se ale od takových jednotlivých případností k postavě, jež zaujímá židovstvo vůbec ve společnosti státní, poznáme

zajisté, že, co před čtrnácti lety napsal „List pro pruský lid“ o pruských židech i obzvláště o berlínském židovstvu, posud v podstatě jest pravdivé, jenom že od té doby ještě mnohem více vzmohlo se židovské bohatství, židovská nádhera i židovská baživost po užívání. Právěf onen časopis:

„Na sto (po sečtu, odbývaném r. 1871 na 76) lidí přijde v Prusku jeden žid. Počítáme-li nádenníky a selské pacholky, nacházíme mezi nimi jen Němce, ale žádného žida. Práce jest jim přetěžka. Počítáme-li řemeslníky, nacházíme sice mnoho židů, co provozují řemeslo po továrnicku tak, že jiní pro ně pracují; ale mezi pracovníky samými najdeme s těží jednoho žida na sto dělníků. Počítáme-li ale krámy s velikými, zrcadelními tabulemi, penězoměnce, majitele domů pod lípami a v oborní třídě, lékaře, advokáty, nacházíme mezi nimi mnoho židů . . Ve velikém i malém dvoře berlínském přebývají nyní jenom Němci; židé však bydlí v zámcích i palácích.“

Jest to rovnoprávnost aneb jest to upřednostnění židů?

Počítejme vystrojené i vyfintěné panáčky, co zahálejíce, provádějí jenom na burse své rejdy, počítáme-li ty šviháky, kteří na veřejných procházkách se prohánějí, ty čtenáře novin, ty řečníky ve spolcích a jednotách, ty navštěvovatele divadel, zábavných míst a lázní, najdeme často sotva jednoho křesťana mezi stem židů, ačkoli měl by poměr býti obrácený podle lidnatosti. Kamkoli pohlédneš, najdeš žida . . an zatím křesťané doma sedí a pro ně pracují v potu tváři své, aby páni židé mohli se baviti.

Jest to rovnoprávnost aneb upřednostnění židů?

V.

Baron Anselm z Rothschildů.

(Z německých zemských novin, v srpnu r. 1874.)

Ve Vídni umřel 26. července r. 1874 vídeňský náčelník kupcovského Rothschildova domu. Všecky německé noviny naplňovaly celé své sloupce pochvalnými zprávami o zesnulém, neboť kdo zůstavil po sobě 300 millionů zlatých, není „feudálním“, ač jest baronem a šlechticem, a zasluhuje proto vším právem takovou památku. — Veliký liberální svět klaní se zlatému teleti, a kdo má 300 takových zlatých telat, jakkoli nabytých, jest milý a drahý srdci jejich.

Sdělíme na pokus některé takové chvalořeči, neboť právě to vychvalování jest velevýznamné svou prostomluvností pro naše společenské poměry. Tak ku příkladu praví se:

„Ve Vídni, 28. července. Dnes po sedmé hodině položen byl do rakve baron Anselm z Rothschildů v hořejším Döblingu. Urakvení vykonáno bylo vedením druhého přednosty zdejší pohřební jednoty (chevra kadiša). Rubáš (tachrichin), kromě oblékacího prádla, vzat byl ze skladu dotčené jednoty, jsa látkou, barvou i krojem docela stejný s rubášem, jenž se dává „nejchudšímu židovi.“ I „modlitební plášť“ (talith), do něhož se mrtvola konečně obléká, zbaven byl zlatého prýmu, aby odstraněna byla všeliká nádhernost. Po skončeném urakvení přišel baron Nathaniel, nejstarší syn, zastavil se u prahu a pozoroval odtud, pláče, po delší chvíli mrtvolu svého zesnulého otce. Dříve než odešel, vzdal díky své těm, co vykonali urakvení. Zítra mezi 12. a 1 hodinou, před odvezením mrtvoly na nádraží dráhy západní, promluví nejspíše u rakve několik slov doktor Gudemann, rabín zdejší židovské obce, načež zpěvák zazpívá pohřební žalm. Dále se vypravuje, že baron Rothschild nařídil, aby pochován byl ve Frankobrodě nad Mohanem podle své zemřelé manželky, a podle žádosti zesnulého nebudou vystaveny na odiv řády a jiné čestné oznaky, jak se to též i dalo po smrti Jamesa Rothschilda, bratra jeho; mrtvola nebude odevzdána zemi ve velikolepé, nýbrž v prosté

rakvi z neuhlazených prken. Tak se i stalo s otcem zemřelého i také s jeho dědem, zakladatelem Rothschildova domu.“

Jest věru srdcejemné, jak žid nejbohatší za živa, dává se po smrti položit do rakve co nejchudší Israělita. Nebyl by baron lépe posloužil své pohrobní slávě, nechav sobě jen million jmění a zacpav ostatními 299 milliony hrtán „vídeňského poprasku,“ jenž uvedl tisíce lidí do nevýslovné bídy, an právě bursa, kteréž panovníkem byl zemřelý, uvrhla ony ubožáky do toho neštěstí svým lživým mámením! — Jak se zdá, Rothschild se svými třemi sty milliony neutrpěl „popraskem;“ i považmež, jak by byly lály a zlořečily tytéž noviny a časopisy, kteréž velebily a slavily barona Rothschilda pro „rakev z neuhlazených prken“, tomu mocnáři, kterýž by byl způsobil stou jenom část všeliké oné bídy!

Jiná anekdota, vypravovaná při této příležitosti, jest ještě utěšenější.

„Za vojny, kterouž vedlo r. 1866 Rakousko s Pruskem, vyskytl se u ministra Belcrediho křtěný žid s návrhem, aby větší židovské obce zřizovaly dobrovolnické pluky. Belcredi přivolil brzo k tomu návrhu. Hrabě Rechberg, tehdejší ministr zevnitřních záležitostí, obrátil se s strany toho k vídeňské židovské obci, která onu žádost rozhodně zamítla. Baron Rothschild, člen přednostentva vídeňské obce židovské, prohlásil se rozhodně vládě písemně, že toho dne, když by se dotčený potřeštilý návrh uvedl v skutečnost, on zavře svou písárnu a přetrhne bez odkladu všeliké finanční své spojení s rakouskou vládou; touž vyhrůžkou byl zmařen učiněný návrh. Totě důkazem, jaké moci a jakého působení mají židé!“

Ale baron Anselm Rothschild byl též pravověrný žid, jsa toho výborným příkladem spoluvěrcům svým, což dokazuje následující příběh:

„Baron Anselm nemiloval výlučnosti. Toho zakusily dvě šlechtické dámy, co žádaly na něm příspěvek na stavbu nemocnice. Baron Anselm zazvonil na svého účetvedoucího, dal si přinést od něho valnou sumu peněz a chtěl je sběratelkám doručiti, an zamanul si otázkati se, pro koho nemocnice bude vystavena. Když jemu bylo odpověděno, že jenom pro katolíky, schoval Rothschild peníze a pravil suše: „Nechci se co žid vtírati,“ a odešel, chladně se ukloniv.“

Často již zmínili jsme se o tom, že židé horlivě zasazují se o to, aby nehledělo se na vyznání náboženské; sami ale nechtějí vzdáti se svého vlastního vyznání. Ano pokládají se za

tak „vyvolené,“ že ani na to nepomýšlejí, aby jinověrci stali se účastni dobrodiní jejich víry. Náboženství „vyvolených“ nežádá sobě proselitů, nepřemlouvá jiné ku přestoupení na svou víru, nechce ani, aby počet přívrženců se množil, jsouc radši tomu, když rození židé, nemohouce prospívati židovským kupčením, vystupují a ku křesťanství přestupují. Protož právě žádají sobě židé smíšených manželství bez překážky náboženské, aby křesťanská manželka podle orientální chuti níže byla pod manželem, an děti opět smějí náležitě k vyvolenému židovskému náboženství.

Přestoupení žida ku křesťanství není přestouplému nikoli na újmu, obzvláště když tím nabývá nové moci a většího působení. Vždyť tvářnost, plemenem vrozená, zůstává, jsouc oznamem, kterýmž soukmenovec poznává spoluplemenníka. Takový obrácenec jest vždy ještě milou osobou, bere se obzvláště rád ku „kšeftu“; a židé jsou mu i za to povděční.

Tak mají židé peníze, které jim šlechta půjčuje i dává, tak opanovavše evropský tisk, mají v moci své veřejné mínění, působí tím na vlády, a osvojují sobě státní regalie, lahodí lidu slibováním všelijakých svobod, aby ho tím sobě naklonili, pak z něho těžili, a ohromné bohatství, jako ku příkladu Rothschildovo, nebývá dokonce nenávisť ztrpčeno, an jejich časopisectvo kohokoli, jenž nějaké jměníčko má, rozkřikuje za feudalistu i aristokrata, a proti němu štvě i popuzuje.

A což jest jmění nejbohatších našich pánů, ano i německých knížat proti bohatství jediného vídeňského Rothschilda? Za 300 millionů zlatých mohou sobě Rothschildové koupiti ve východním Německu celých 300 čtvercových mil se statky a krásnými lesy, skoro celý pruský vládní okres aneb takové království, jako jest Württembersko.

A však i to jest jisto, kdyby byl někdo panu Anselmovi Rothschildovi za živa ponavrhl, aby své milliony vynaložil na nabytí statků, byl by se pan baron nad tím prostomyslným návrhem velmi mile usmál i odpověděl, že takové vynaložení jest velmi neprospěšné, nevýnosné. On chtěl zůstatí bohatým a především milliony nazývati své „bez nepokoje.“ Neboť pohříchu šeredný židovský tisk popuzuje lid proti všelikým majitelům statků aneb továren, an židé i bursovní knížata chytře své jmění v úpisech a jiných cenných papírech schovávají ve své pokladnici a ještě ve veřejných listech chválení a velebení bývají za almužny, které dávají k dobročinným účelům.

Když pan Mauric z Goldschmidtů, mnoholetý prokurista Rothschildova domu i přítel zemřelého, vrátiv se z Mariánských lázní, vstoupil za posledního dopoledne do komnaty, kde stonající baron ležel, pravil tajemník: „Pane barone, pan z Goldschmidtů přišel.“ — Umírající nakloniv hlavu stranou ku příteli, šeptal, že to bylo sotva slyšeti: „Ah, Goldschmidt!“ A to jméno bylo posledním slovem, co Rothschild z úst vypustil. Při tom jest i to zajímavé, že již také židovští prokuristé stávají se šlechtici.

Zdá se pohříchu, že rakouské mocnářství přijde o bohatý kolek, jenž by náležel ku závětní listině barona Anselma Rothschilda. Neboť časopisy dávají nám tu zprávu: „Máme před rukama podrobné i zevrubné návěští o tom, co millionář Rothschild byl nařídil i učinil za posledních dob svého života. Důkazem spořivé šetrnosti zemřelého budiž to, že Rothschild napsal svou závěť před šesti lety ve Frankobrodě nad Mohanem, kde nebylo potřebí přitlačiti kolku k oné listině, jakož i opravdu ten kšaft jest nekolkovaný. Jiné příčiny nedá se domysleti proto, že Rothschild učinil svou závěť právě ve Frankobrodě a ne ve Vídni, kde by byl musil spravovati se rakouskými dědičnými zákony, jsa rakouským občanem. Ustanovení, učiněné v závěti, že všeliké popírání kšaftu se docela za neplatné prohlašuje, dává na jevo, že baron Rothschild se obával, aby nebylo ohromné jmění rozundáno. On totiž dcery své vyloučiv z dědictví, odkázal jmění své toliko třem synům. Celé dědictví Rothschildovo cení se nyní na 220 millionů, podle jiného udání na 300 ano i na 500 millionů. Z toho obdržel hlavní podíl nejstarší syn Nathaniel, po něm dědil nejvíce nejmladší syn Albert, a nejméně dostal syn Ferdinand. Zdá se býti pravdě podobno, že bratři nahradí sestrám, co jim ubylo otcovou zavětí, jenž tím způsobem nechtěl rozptýliti a rozundati svého nesmírného jmění. Povinný podíl, kteréhož zákonitým právem každá Rothschildovna se domáhati může, obnáší skoro 10 millionů. Palác ve třídě „Renngasse“ řečené zdědil Nathaniel Rothschild. Každý z úředníků Rothschildových dědil roční plat, a starý komorník obdržel odkazem 10.000 zlatých. Chudí zůstavení byli velkomyslné dobročinnosti dědiců.

Tím dá se vysvětliti něžná náklonnost, kterouž měl pan Anselm ku Frankobrodu nad Mohanem, k tomu někdejšímu říšskému městu, kteréž dovoluje nekolkované závěti. „Noblesse oblige!“ Lépe jest, aby Rothschildovi dědicové podrželi ty peníze, kteréž by obnášel závětní kolek, než aby dostal stát tuto daň. Pra-

vili jsme již, že by vlastně bohatí židé neměli býti zavázáni povinností užívati kolků, poněvadž by musili náramně platiti, majíce tak ohromné jmění! Professor Gneist učí sice: „Čím větší jest jmění tím více daní bude s něho placeno;“ my ale pravíme: „Čím větší jest jmění, tím větší má moc, ano i má tu moc, aby se bez všelikého ostýchání zprostilo povinnosti platiti daně.“ Konečně jest to velmi význačné, že právě bursovní knížata tak rozhodně nevraží na římské dědičné právo, jelikož oni odkazují skoro všecko prvorození, mladším synům něco, dcerám ničeho. Tedy římské dědičné právo, kteréž židovský tisk tak horlivě hájí a zastává, hodí se jenom pro křesťany, aby se jmění jejich rozdrobilo tak, jak rtuť pádem; to dává židům příležitost, aby mnohem snáze sbírali mohli takové drobtý.

A vídeňské časopisectvo ještě horce běduje nad tím, že jest v rakouském mocnářství závětního kolku a že dědicové barona Rothschilda mají platiti s oněch zděděných tří set millionů šest millionů kolkovného. — Ubozí dědicové — tak oni musejí krváceti „barbarstvím přežilých středověkých zřízení!!..... Poněvadž Rothschild zůstavil po sobě 300 millionů, měl by proto po mudrování oněch židovských listů zrušen býti kolek — aspoň pro bohaté židy — ubozí křesťanští dědicové mohli by ovšem dále platiti kolky, též i majitelé domů i statků, kterýchž kupné obnáší 3½ procent, to by nic nedělalo; křesťané hodí se ku platům i práci, ku procentářství ale, k lichvářství a panování — „vyvolený národ.“

VI.

Tendenční soud Offenheimův.

(Z německých zemských novin, v březnu 1875.)

Povzbudilo již zajisté podiv celého světa, že zakladatel i vystavitel železná dráha, zaručená od státu, byl prohlášen za nevinného. Vždy a vždy jest zajímavá pátrati a slíditi po skrytém pásmu, kteréž stalo se útkem osnovy lží, an časopisectvo, opanované peněžní mocí, co hbitý člunek tkalo pásmo.

Dosti jest známo i povědomo, že Offenheim nesprávně nakládal s povolením, daným „akciové společnosti ku vystavění dráhy Lvovsko-černovicko-jasko-sučavské.“ Kapitál povolený ku založení obnášel dohromady 62,100.000 zlatých ve stříbře, kterýchžto peněz úroky zaručeny byly od rakouské i rumunské vlády summou ročních 3,738.700 zlatých. Z toho státního nákladu vzalo na sebe Rakousko 2,200.000 zlatých ve stříbře, kteréž ovšem stále musí platiti, poněvadž dráha se nevyplácí. Těžiti náležitě z takového vymyšleného kapitálu, 62ti millionů dovedl pan rytíř z Offenheimů, vzav z toho sobě jen 5 millionů, ostatní menší podnikatelé všelikého druhu „vydělali sobě“ víc než dvojnásobně tolik, i tak vystavěna byla dráha, kteráž osvědčila se i nepevnou i nevýnosnou. Zaručení ale úroků způsobilo, že všechny akcie za $\frac{3}{4}$ své jmenovité ceny byly prodány. Ze svrchu uvedených šedesáti millionů, zbylo po srážce procentů všelikého druhu 45 millionů, z nichž 30 millionů stačilo by dozajista na vystavění dráhy, kteráž jest 71 mil dlouhá. Místo toho vězí dráha podnes až po uši v trvajících dluzích.

Poněvadž nepořádky ve správě této dráhy příliš veliké i nápadné byly, uznala vláda za nejnutnější povinnost zavésti zástavní držení dráhy. A předce měl pan Offenheim pravdu, předpověděv: „Dříve než já padnu, padne ministr Banhans.“ Banhans byl propuštěn — a Offenheim vyhrál.

Toho výsledku nebylo snadno dojíti. Ale Offenheim není ve Vídni jediným zakladatelem, náramné množství bursovníků i prů-

myslnických mamičů pomáhalo mu, neboť kdyby Offenheim byl odsouzen býval, byli by i oni odsouzeni. Offenheim jest židovského původu, to prospívalo jemu. Všelike časopisectvo, jsouc větším dílem v rukou židovských, psalo i působilo v jeho prospěch. Ačkoli časopisy zdělovati musily mnohé nesprávnosti, které při soudě na jevo vyšly, předce nepřestávaly neustále opakovati na konci každé zprávy o pověstném onom soudu: „Obžalovaný jednal obmezuje se zákonnými předpisy; což není zapovězeno, to jest dovoleno: jsou-li tím vinny zákony, budtež ony změněny.“

Ovšem to i my víme, že zákony tím jsou vinny. A však kdo dal ty zákony, kdo je zřídil právě tak, kdo je prohlašoval za opravy, spásonosné človecenstvu, než titěž zákonodárci, co z nich neostýchali se bráti takových užiteků?

Proč neprohlásila se dávno již ta strana spolu i s časopisectvem, aby tytéž zákony byly rychle změněny, což mohla učiniti každým dnem, an viděla vlastními očima, že nastávají přehrozné státohospodářské pohromy, že ujíti musejí trestu patrná krádež i podvod, obnášející milliony, ač takou neřest odsuzoval lid? Dále ptáme se: proč za zlé pokládá se nám i mnohým jiným bezelstným i nestranným lidem, když pravíme: státohospodářským úpadkem naší vlasti jest jediné vinno novověké zákonodárství? — Když naši protivníci sami neumějí ničím jiným omluviti takové offenheimské kousky než tím, že stávající zákonové jsou tím vinni, dívíme se toliko, proč se nám právě zapovídá, abychom nečinili odpor proti těm zákonům, proč býváme obviněni za tou příčinou z přepjatosti, a proč roztrušují se o nás mnohé jiné věci, kteréž vzbuzují proti nám nenávisť?

I ovšem, tito novověcí zakladatelé prohlásili za právo: s tím zákonem i mocí jeho loupiti, krásti, podváděti, podkupovati, slovem obíráti celou státní pokladnici, a proto sami nepomýšlejí na to, aby takové zákony měnili, až konečně stát celý bude odrán a lid sám nabyv lepšího rozumu, musí počíti znova pečovati o to, aby uvedeno bylo přísnější a spravedlivější řízení do státní správy.

Prohlášením obžalovaného za nevinného, bylo i bez ostýchání prohlášeno: Státní pokladnice může bez ostychu obírána i olupována i státní důchody rozundávány i rozmrhávány býti, když jenom můžeš naloupenými penězi dobýti soudního nálezu, jenž tebe zproští viny.

Zdali slyšeli jsme za dřívějších časů něco takového?

Vídeňské časopisectvo dokázalo tehdáž věru svou zlotřilou chytrost i ošemetnou čipernost, s jakouž zastávalo se Offenheima. Přišlo to i k tomu, že představenstvo poslalo předsedovi komise, v offenheimském soudu dopis, jenž mu domlouval, aby se nedal mýliti úvahami časopisními, zároveň i osvědčena byla úplná pochvala státnímu zástupci, hraběti Lamezánovi, kterýž tak výborně ve své obžalobě hájil vážnost i důležitost státu. Řeč státního zástupce pronesla jenom náležitě zásady, na kterýchž od jak živa pravá i přísná spravedlnost se zakládala. To však právě bylo k velikému úrazu vídeňským bursovním velesvobodníkům, kteřížto s hlučným jástem hulákali ohromnou pochvalu doktorovi Neudovi, obhájci obžalovaného, jenž ve své řeči nazval „socialistickými“ ony zásady, kterýmiž prý podle hraběte Lamezána stát se spravovati musí. Tyto dopisy pana z Heinů, předsedy vrchního soudu, přišly ve známost obecnstvu; načež strhl se náramný hluk i povyk ve vídeňských časopisech nad tím, že prý pan Hein opovážil se působiti v soud i porotu, při čemž obšírnou rozvlácností rokováno i mudrováno o „samostatnosti soudců.“ Předseda soudu baron Wittmann omdlel (obdržel prý den před tím Heinův dopis); tím omdlením odročen soud na čtrnácte dní, čímž časopisectvo nabylo času, aby opět působilo ku prospěchu Offenheimovu! Vídeňský dopisovatel do „Vossovských novin“ psal dne 25. února následovně: ‘

„Ta přestávka, náhodou povstalá, bude dokonce ku prospěchu Offenheimovi. Ta událost neposkytuje toliko Offenheimovu obhájci velevítanou příčinu ku zmatečné stížnosti, ale i odsouzení jest o sto procent pravdě nepodobnější než před desíti dny. Neboť po celý ten čas podléhají porotcové mocnému působení časopisectva, kteréž vůbec i vesměs napíná všelikou sílu i moc svou, aby napomáhalo prospěchu páně Offenheima. Všeemožných prostředků bude použito, úvodních článků, psaných s vážnou strážnivostí, rozkládajících o svědomitosti a nejpevnějším přesvědčení, a důvtipných feuilletonů, aby uhájila se ohrožená prý soudcovská samostatnost, což ovšem jest toliko velevítanou zámínkou, aby napřed již oslabil i ohromil se účinek, jenž by způsobil na porotce přehledný soubor věci, pojednávané na soudu, kterážto zpráva bez toho prý byla vňuknuta předsedovi poroty.“

Výsledek těchto vytáček ukázal se hnedky tím, že rytíř z Heinů pokorně omlouvati se musil za příčinou svého listu v rozkřičených novinách. „Neue Presse“ řečených. Ve veřejném dopisu k svrchu

dotčeným novinám brániti se musil proti nařknutí, že chtěl působiti v soudce, a musil to učiniti v listu, proniknutém nejšerednější mravoukou židovskou!

Na důkaz, jak náramně všechny vídeňské časopisy dorážely a dorývaly na pana Heina i v nesčíslných dopisech rozeslaných do všelikých končin světa, jej zlovorně tupili a haněli, sdělíme následující zprávu, vyňatou z „Hartungových novin,“ vycházejících v Královci. Tomu listu bylo psáno toto z Vídně:

„Baron Wittmann i hrabě Lamezán jsou Vaším čtenářům známi, jeden co předseda i druhý co státní zástupce při soudu Offenheimově; kdož pak jest ale baron Hein, jenž nyní poprvé při této záležitosti na dějiště vystupuje? Pan Hein, abychom bez obalu i na prosto řekli, byl nováčkem v advokátství, jemuž Bach jakož Giskrovi a mnohým jiným, zapověděl provozování advokátství, poněvadž roku 1848 nebyl dosti reakcionářem. Po úpadu Bachovým stal se pan Hein, měšťanostou v Opavě, svým rodišti. Zastáváje to důstojenství, povolán byl do sesílené říšské rady, v létě r. 1860. Tam byl zuřivým centralistou, odpůrcem totiž upokojení Uherska, což shodovalo se tehdy s absolutismem. Přihlásiv se k absolutismu Hein, chtěl odkáti zpáchané hříchy. Výslovně osvědčil se, že centralistická strana hrozí se všelikého výhradního postavení „jednotlivých království a zemí,“ ani na to nepomýšlí, aby zřízen byl ústřední parlament. Odplatou za takové jednání ustanovil jej Schmerling za předsedu poslanecké sněmovny a na konci r. 1861 po smrti Pratobevery, ministra spravedlnosti, za jeho nástupce. Co ministr spravedlnosti byl Hein nejcentralističtější ztřeštěnec, jenž puzený přepjatou horlivostí, všecko činil, čím by koli zarážel hřeby do rakve ministerstva. Dobíral tisku do živého, zatýkal i zavíral redaktory, jako sprosté zlosyny, až i strana německorakouských svobodomyšlníků přestala podporovati Schmerlinga. Po Schmerlingově pádu stal se Hein, mezi tím povýšen byv na baronství, předsedou vrchního soudu vídeňského. A co president hrál v Offenheimově soudu tak, že to těžko zakusí (jaká to nestoudnost šeredného časopisu!) a že tím dokázal svou otrockou povahu (?). V tu chvíli, když rozhodnutí soudu bylo na vážkách, psal baron Hein hraběti Lamezánovi a baronovi Wittmannovi, dav oběma pánům důtku, čímž dojal jmenovitě předsedu poroty tak, že ten dopis byl původem jeho roznemožení se.“

Podali jsme to místo z Hartungových novin, na důkaz, jak ohavně i nestydatě píše tak šeredný časopis, an předc žádný ber-

línský časopis neopovážil se zastávat tak ošemetně podvodné průmyslníky a špekulanty rakouské. Zdělíme nyní průběh prohlášení Offenheima za nevinného:

Nález Lehrla, starosty poroty, zněl:

Porotcové na svou čest i svědomí odpověděli tak na otázky, jim učiněné:

(Starosta pak předčítal hřmotným hlasem rozsáhlé otázky, které jenom dle summovního obsahu položíme, připojivše ku každé otázce výsledek hlasování:)

1. otázka. (Připsání 170.000 zlatých Herzovi z Redenavy z peněz, vyplacených na účet.)

Tři klasy: Ano. Devět hlasů: Ne.

2. otázka. (Připsání nejméně 8000 sterlingů inženýrovi Mac Cleanovi a Stylemanovi z peněz, placených na účet.)

Tři hlasy: Ano. Devět hlasů: Ne.

3. otázka. (Připsání 100.000 zlatých koncessionářům, 50.000 zl. sobě samému z peněz, placených na účet.)

Tři hlasy: Ano, Devět hlasů: Ne.

4. otázka. (Připsání 100.000 zlatých sobě a 6.000 zl. jednomu ze správních rad z peněz za odkoupené pozemky.)

Dva hlasy: Ano. Deset hlasů: Ne.

5. otázka. (Přijmutí dodaných prací, při čemž uspořeno 97.000 zl. ku prospěchu Brasseye i na ujmu dobroty pražců, čímž způsobena společnosti škoda 300.000 zl.)

Jednohlasně: Ne.

6. otázka. (Odejmutí Brasseyovi rozličných prací, které on měl dokonati, předčasné vydání kaucí, schválení závěrečního účtu, shodnutí se s strany michučenské práce a dosažení toho, že bylo schváleno dohodnutí, což způsobilo společnosti škodu 2,305.328 zl. 39 kr. a více než 300.000 zl. státu.)

Jeden hlas: Ano. Jedenácte hlasů: Ne.

7. otázka: (Předstíráno, že dodavatelé všech věcí, náležejících k jízdě po dráze, dali Offenheimovi 3 procenty ze summy, zaplacené za dodávku, což způsobilo společnosti škodu 32.000 zl.)

Pět hlasů: Ano. Sedm hlasů: Ne.

8. otázka. (Připsání neoprávněné pohledovatelnosti Brasseyovi, v summě 890.752 zl. 66 kr., a přenešení toho obnosu, zmenšeného na 550.000 zl. do vydajů za čáru dráhy B.)

Jednohlasně: Ne.

9. otázka. (Udělení dovolení k založení rumunské čáry, připsání sobě i třem koncessionářům nejméně po 100.000 zl. a čtyřem správním radům nejméně po 10.000 zl.)

Dva hlasy: Ano. Deset hlasů: Ne.

V obecenstvu strhla se hlasitá i hlučná pochvala. (Záleželť ovšem v samých přátelích Offenheimových.)

Předseda (přísně): Zákon zapovídá projevování pochvaly i nelibosti.

Což pak ale říká tomu svět? — Vezměmež do rukou svobodomyšlný časopis, „Berlínský denník,“ řečený. Vímeť, že by byl tento list opatrněji a šetrněji se vyjádřil, ano snad i zpíval docela jinou notu, kdyby to, co se s Offenheimem dělo, bylo se stalo u nás, k čemuž látky neschází i u nás. Nám však zadost činí jeho úsudek. On staví nález, jenž prohlásil Offenheima za nevinného, naproti výrokům státního zástupce, jenž dojista se domníval, že Offenheim bude odsouzen. Pravíť onen časopis:

„Lze tedy čísti pohříchu černé na bílém, netoliko v Rakousku i v Německu, nébrž i v celé Evropě a kdekoli jinde ve světě — i rakouský státní zástupce sám vidí to nálezem porotců potvrzeno: „že v oboru obchodního obcování nemají platnosti zásady mravouky, a že onen obor nepodléhá trestním zákonům, nébrž že taková správa, jakouž provozoval Offenheim, neváže se docela žádnými zákony, nébrž jest neobmezena i svobodna.“ Ž „nálezu poroty“ musí státní zástupce sám souditi, že jádru lidu nedostává se náležitého citu poctivosti! Neboť státní zástupce pověděl hned zprvu porotcům, „že pokládá tento soud za tendenční, poněvadž žádá sobě, aby se rozhodlo, že v soudnici má platnost mravní zákon i že občanstvo dobře ví, co dovoleno i co zapovězeno,“ a za odpověď dostal nález, že zásady mravouky nemají platnosti a že občané mají všecko za dovolené. Zástupce prohlásil dále tento soud za politický a vyložil náležitě porotcům, že nález jejich bude míti velikou důležitost pro celé mocnářství, jelikož tímto nálezem se rozhodne: „že bohatství, nepoctivě nabyté, jest hanebné i potupné,“ a předce bylo nálezem pronešeno: že bohatství za všelikých okolností jest počestné i slavné, třeba by nabyto bylo jakýmkoli způsobem. Jsou-li tedy tito porotcové opravdu představiteli a projeviteli veřejného mínění, uvedli tímto soudem svou vlast v šeredné podezření mravního porušení.“

Dále čteme ve svrchu dotčeném svobodomyšlném časopise: „Ostatně jsou ty udalosti, vyšlé na jevo oním soudem, tím vážnější

a důležitější, poněvadž povzbuzují podezření, že spolek, v jehož rukou bylo zlopověstné podniknutí Lvovsko-černovické dráhy, měl skryté i tajné spojení s vysokými kruhy. Po celé desetiletí trvaly největší nepořádky a nesprávnosti ve správě oné dráhy, při čemž to velmi jest nápadno, že kdykoli ředitelstvo této dráhy mělo býti obesláno k odpovídání se, stávaly se vždycky takové proměny v oněch kruzích, že opět sešlo se všeho. Když pak konečně Banhans, ministr obchodu, zahrozil černovickému spolku vyšetřováním, opovážil se Offenheim jemu odpovědět, že zůstane všecko při starém, on že zůstane ředitelem dráhy i když Banhans přestane býti ministrem. Tato nestoudná drzost byla příčinou, že soud byl zaveden. A však Offenheim měl pravdu: on sám prohlášen byl za nevinného, pan ministr ale odstoupil se svého místa.“

Takové úsudky pronášely o pověstném onom soudu berlínském i německé časopisy svobodomyšlné. Jakž pak chovalo se při této záležitosti pana rytíře černomořského vídeňské časopisectvo? — To vybízelo každodenně porotu, aby prohlásila Offenheima za nevinného.

Učiníme naše čtenářstvo ještě na to pozorně, že v Anglicku porota jest osamocena po celou tu dobu, co trvá soud, nesmějíc vejíti ve spojení se světem dříve, než až skončen jest soud a nález vyřknut. Ve Vídni byl pan rytíř černomořský na svobodě, porotci chodili po každém sezení domů, soud trval osm neděl!

Představme sobě, že by doktor Strousberg byl rovněž obžalován tehdáž, když za kruté zimy rozdal mezi berlínskou chudinu 4000 sáhů dříví. Dovede-li někdo to, že umí krásti, aniž by se někdo vyskytl, jenž by osvědčil se, že byl okraden, ač snadno jest pocho-piti, že okradeným jest obecnstvo aneb státní pokladnice sama, a mimo to onen člověk i štědře a velikomyslně rozdává: tu právě vidíme zřejmě i patrně, že lehkověrný a vrtkavý lid takovým ošemetným licoměrníkům se koří a dvoří s podivením a vděčností.

V podobné případnosti byl by prohlášen za nevinného i náš velikozakladatel Strousberg, jsa tehdáž v největší své slávě. Nelze však se dosti nadiviti tomu, že ve Vídni stalo se něco takového po „poprasku.“ — Jakých kotrmelců musilo nadělati vídeňské časopisectvo, aby něco takového dovedlo! Abychom se přesvědčili o takových časopisních rejdech, vezměmež do rukou rozkřičený vídeňský list bursovní, řečený „Neue freie Presse“ a poslyšmež, jak drze píše onen vyhlášený časopis:

„Soud lidu pronesl nález tak, jak sluší na samostatné muže(!). Oni ubránili statečně pronásledovaného spoluobčana před těžkou žalobou, opatřenou i vystrojenou všemi prostředky, kteréž poskytují zákony a svrchovanost státní moci. Oni odvážného podnikatele, vysoce nadaného zakladatele závodů, odvlčeného ze skvělého postavení života do vyšetřování, do vazby a obžaloby, navrátili rodině jeho a působení jeho; oni dokázali, že soud lidu nevšímá si moci, nedá se másti důrazností obžalování, učiněného od vlády samé, že on jest bezpečným obráncem samostatnosti zastávání práva(!); oni svým nálezem uchránili Rakousko toho, aby nebylo opět svrženo s velikolepého stanovistě podivu hodných podniků, provedených s odvahou, rázností a důkladnou tvořivostí ducha i nekleslo zase do malátné malomyslnosti i hnusné tuposti a nečinnosti; oni otevřeli svědomitosti, pravdě, bezpečnosti práva širokou dráhu(!) a pomohli tímto nanejvýš mravnosti, spravedlnosti a státu, založenému na právu(!). Neboť první povinností státu jest chrániti náležitě čest, svobodu i jmění občanů před nespravedlivým nařknutím, a soud lidu vykonal dnes tuto povinnost místo státu s vlasteneckou svědomitostí (!!). Dokázala-li se kdy důležitost poroty, stalo se to v této případnosti (pěkná to pochvala porotního soudu!), ve které za příčinou skoro neodolatelného nátlaku velemocných působitelů, bylo hrozně těžko zachovati úplnou samostatnost, a pro soudce, ustanoveného od státu, bylo by to bývalo náramně nesnadným úkolem, rozhodnouti nad vinou i nevinou.“

Člověk, čta tato ošemetná slova, pozbyl by rozumu, pomysliv, s jak ďábelskou chytrostí používáno nejslechetnějších výrazů řeči k tomu, aby se nejzjevnější zločiny zastřely skvělým pláštíčkem. Ze všech Jesuitů jsou tito bursovní a časopisečtí Jesuité nejhorší.

Kdo by pak koli uvěřil ještě slovíčka jenom těm oklepaným i otřepaným řečem o svobodě onoho časopisu, jenž jest tlumočnickem bursovníků i židů celého světa, tomu musí se odepřítí všeliká soudnost, aneb musí se předpokládati, že jiné podněty dohánějí ho k věření.

Jiný vídeňský časopis, „Fremdenblatt“ řečený, praví o této případnosti: „Onen soud pokládalo za smutný i žalostný toliko cizozemské Německo, kteréž mnouc sobě každodenně ruce z farisejské

ctnostnosti, děkovalo pánu Bohu za to, že není takové jako jsou hříšníci a publikáni na dunajském pobřeží, toliko Německo, kteréž mělo onen soud za boj mravnosti s nemravností, an zatím podle uznání porotců nebyl ten boj ničím jiným, než zápasem dvojím, docela rozdílného náhledu o státohospodářských i společenských poměrech.“

„Ovšem jednalo se tu jenom o tu maličkost, má-li opět zvítěziti měšťansko-svobodomyšlná zásada, kteréžto drží se Offenheim i panující ústaváctví, nad agrárním, ale zdravým obecním právem, kteréžto puze jsouc zjevným svědomím, poprvé veřejně i slavně odporovalo i vzpíralo se proti „lupičům, držícím zákon v ruce.“

Nedávno jest tomu, co zlopověstný časopis, „Neue freie Presse“ řečený, byl pokárán trpce i šeredně od „Berlínského deníku“ i mnohých jiných časopisů pro to, že tak nestoudně držel se strany Offenheimovy, háje ho i bráně všemožně. I poslyšmež, co odpověděl svrchu dotčený vídeňský časopis?

„Cokoli berlínští listové za příčinou nálezu v Offenheimově soudu píší ze slepé, zuřivé nenávisti proti německým Rakušanům, to skoro dostupuje samé šílenosti. Kdyby Rakousko obýváno bylo od desíti millionů zlodějů i zrádníků, nemohly by ony časopisy háře psáti. Není hanby a potupy, kteréž by nebylo metáno na německorakouské obyvatelstvo. Jsmeť porušená, znemravnělá, zlotřilá, podkupná, zkažená, ničemná lůza, bezectná i nestydatá bez přirovnání. A to proto, že byl Offenheim prohlášen za nevinného . . . Hanebnost i mrzkost takového chování časopisectva severo-německého odkryjeme i ukážeme, že nesluší oné nesvědomitě i lživé rotě tak haněti a tupiti nás Rakušany. Nepokládali jsme za možnou onu nesmírně hanebnou i ohavnou podlost, kteráž vybuchla i vyrazila za těchto dnů v jisté části německého časopisectva. My pak zůstanem pamětlivi té laskavosti, s kterouž se chovali k nám „naši němečtí bratři.“ Buďtež tím jisti!“

Načež odpovídá „Berlínský denník“: „Těmi slovy končí německý časopis „N. fr. P.“ hromohlučný článek, z jehož vysoko napnuté zlosti skoro poznati jest počet tisícovek, pomocí kterýchž jest spojen „nezávislý světový list“ se zdarem i nezdarem zápasu, vedeného o černo-černo-lvovskou dráhu. Naši čtenáři již pozorovali snad, že strojený výbuch zlosti dotčeného vídeňského listu obrací se k těm německým časopisům, kteréž se opovážily rozbírat i posuzovati osvobozující nález poroty a pokládati jej za mravní porážku

Rakouska. Každá zásluha, aneb raději výsluha časopisu „N. fr. Pr.“ musí náležitě býti oceněna.“

Potvrzujeme tímto, že velesvobodomyslný berlínský list vytýká vídeňské spoludružce tu podkupnost i porušlivost, na kterouž když jsme naráželi, vidouce tak často, an účinkuje ona nešlechtnost, bývali jsme nařčeni od oněch listů ze schválné pomluvy a úmyslného utrhačství. „Přátelství špatných dlouho netrvá,“ a potom jen nešvary na jevo vycházejí. Uvidíme ještě mnoho podobných neplech.

Pročež pokojně počkáme: veliká roztržka mezi obecnou mravoukou i stávajícími zákony jest hluboká v Německu i Rakousku. Není ničeho, čím by se rozsáhlý ten rozpor vyrovnal. Ministr Banhans musil ustoupiti, poněvadž jen maličko účasten byl takových podniků. Tím nejspíše mělo se dokázati, že jenom bursovním šantročnickům i židovským zakladatelům sluší takové vytěžování a pokládá se za zvláštní obor jejich činnosti v této době vzdělanosti moderní, an křesťanští ministři aneb jiní úředníci mají býti neporušení a neúhonní, ačkoli svrchu dotčení zakladatelé všemi silami o to se zasazují, aby takových úředníků a hodnostářů používali k tomu, by pod veřejnou záštitou jejich podniky své prováděli a co správné jiným schvalovali. — To však nemůže pořád tak se díti: již proto ne, poněvadž by sžíravá chtivost peněz pořád víc a více se vzrábala v Rakousku.

Skončíme tuto úvahu těmi slovy „Berlínského denníku,“: „Takbyly by všecky pojmy o právu i slušnosti zvráceny. Což by bylo tím záhubnější Rakousku! Nález porotců prohlásil pana Offenheima za nevinného, a však odsoudil Rakousko!“ Vyslovme to ale jasněji: Rakousko nebylo odsouzeno, nébrž panující hospodaření židovstva v této zemi.

VII.

Baron Šmule.

(Z německých zemských novin, v září 1875.)

Zmínili jsme se v článku, nadepsaném „mravouka talmudská,“ o tom, že jistý žid stal se křesťanem za příčinou nabytí statku. Ta udalost jest možná; není ale lhostejno, co soudí o tom lidé, nechť by byli buďto pohany aneb židy aneb křesťany. Zdělíme zde malou novelku, kterouž jsme našli vytištěnou již ve více časopisích, v loni totiž v nedělní příloze „Berlínského denníku“ a letos ve feuilletonu „Berlínských bursovních novin.“ Ta povídka přišla z Vídně i našla zajisté své čestné místo i v tamějším časopise „Neue freie Presse,“ rovněž udává berlínský denník, že byla vytištěna v jistém pešťském listu. Pokládáme ji za pravou představitelku novějšího směru naší literatury tak, jako každý román, každý básnický útvar míti musí do sebe trochu výhradně židovského ducha.

Každá novela má svůj účel. Vypravovatel vypravuje, a způsob vyjádření jeho, to jest způsob, jak se nakládá s látkou, dává každé větě zvláštního rázu, pocházejícího z mravních náhledů spisovatelových. Nechť jest přimísena v svrchu dotčenou novelku mnohá udalost, opravdu příhodilá, jest předce tím význačnější způsob, jakýmž spisovatel líčí věc samu. Co spisovatel chválí, to pokládá za dobré, co haní, to má za nedobré; celé jeho dovozování jest také proniklé takovým duchem a nutno jest, abychom, sdělující povídku, oddělovali vypravovanou udalost od úsudku, pronášeného o ní od vypravovatele. Spisovatelem novely jest žid Francoz; k tomu, co on sám vypravuje, přidáme známku „F,“ své úvahy a přídavky vyznačíme znamením „Kr.“

Novela jest nadepsána:

„Baron Šmule, povídka pravdivá i hodná uvážení.“

F. „Jedouce z Podolí do Bukoviny aneb do Moldavy, spatřujeme u samého pomezí, kde silnice u Z. jde přes Dněstr, na pahorku nádherný zámek s vysokými, bílými zděmi a lesknoucími se okny. Překrásná

zahrada obkličuje ho, táhnouc se dolů po pahorku i rozprostírajíc se daleko na rovině. To jest snad nejskvostnější panské sídlo na Podolsku a zajisté nejbohatší. Náleží baronu Šmulovi, jak jemu vůbec říkají, mužovi, jenž dříve Šmule Runnstein sloul a nyní jest mocným baronem Sigmundem Ronnickým.

Ten muž urazil veliký kus cesty, žena se po svém cíli jako vystřelený šíp. Tak vede se málokterým lidem. Neboť nejvíce jich jsou jako brčadlo (vlk), pohybující se mnoho, hlučně i rychle, ale točí se pořádě jen okolo sebe, nepřicházejíce se svého místa. Střela nepohybuje se silněji, ne hlučněji, ani rychleji, nébrž letí ustavičně ku svému cíli. Tak činil i baron Šmule. Vzav svůj cíl pevně do oka, kráčel k němu neunavně, ačkoli měl toliko jedno oko.“

Kř. Tu jest již nápadně vyznačena nejzarytějšího handrláka činnost, rovnajíc se „šípu,“ jenž bezhlučně letí po svém cíli, po zbohatnutí. Jiným lidem, poctivě pracujícím, upírá Francoz vyšší dary ducha, ti točí se jenom do kola, nepřicházejíce s místa, totiž u vydělávání peněz.

F. „Ale i Šmule byl původně brčadlo a stal se jenom šípem jistou případností: šlehnutím totiž biče. Jest to přepodivný příběh.

Před více než čtyřiceti lety žila v Z. chudičká vdova, kteráž sebe i syna svého živila cukrářstvím, takovým obchodem, kterýmž s těžší užití se dva lidé. Ta žena slula Miriam Runnstein. Syn pomáhal matce; sotva že uměl choditi a počítati: roznášel i prodával matčino pečivo. Ustavičně běhal malý Šmule po ulici, křiče: „Kupte koláčky, cukrované mandle! Kupte! Kupte!“

Ale málo bylo mlsalů na ulicích, a svatby a obřízky, kdežto cukrovinky a lahůdky přicházejí do domů, nedějí se každým dnem. Krejcarey přicházely po řídku do hospodářství a hlad doléhá i dobírá do živého a ubohý Šmule plakával často nad svým sladkým zbožím.

Nejlepší odbíratelé byli půl hodiny od městečka, přebývající na vysokém, strmícím zámku. Tento zámek náležel tehdáž baronovi Polanskému, Alfredu Polanskému, jenž byl velmi bohatý, i ačkoli velice utrácel, předce jenom strávil důchody svých ohromných statků. Žil téměř nikdá na onom zámku, proto že mu tam bylo příliš ticho i nudno, nébrž přebýval buďto v Paříži aneb v Baden-Badenu, an manželka jeho byla živa v Paříži, a odebíral se do Paříže, an choť jeho přicházela do Baden-Badenu. Tak byli se manželé smluvili dobrým smírem, srovnávající se jinak spolu docela dobře. I jejich

jedináček, mladý baron Vladislav, nebydlel na zámku, nébrž vychovával se v jesuitském učilišti u Krakova.

Na zámku bydlelo jenom služebnictvo. Známo jest polské přísloví: „Jest líný a mlsný jako lokaj.“ To přísloví dokázalo se i tu pravdivo. Neboť malému Šmulovi dostávalo se vždycky dobrého výdělků od zámecké čeládky, kdykoli se přihekal se svým košíkem; pročež rád i ochoten drápal se příkrou cestou za vedra letního i mrazu zimního. Ovšem dostávalo se mu takměř s každým krejcarem báci, ale tomu přivyká časem židovské dítě v Podolsku.“

Kr. Vida! Židé bývají mučedníky vždycky a všudy na celém světě, ubohá nevinátka! Nikdá nečiní křivdy, kdykoli dostávají štulců; ačkoli malý Šmule byl by se po školsku choval, kdyby tak bylo se dalo.

F. „Tak poznenáhlu dospěl třináctého roku, i kdo ví, jak dlouho by byl roznášel koláče i cukrové mandle mámy své, kdy by nebylo se přihodilo to, co jej učinilo z brčadla šípem.

Bylo to v srpnu, za velmi parného dne i o polednách. Tu drápal se opět Šmul po příkré cestě vzhůru k zámku hekaje i běžel téměř, ač bylo veliké vedro. Neboť tenkrát měl obzvláště na pospěch, byl pátek i doma nebylo krejcaru, aby se děly přípravy k šábesu. A dobírá-li hlad každého dne, to dobírá dvojnásobně o šábesu.

An Šmul běžel nahoru v úzkosti a trampotách i rozvažoval, co by měl všecko nakoupiti, přeslechl dupot koně i za sebou, jenž pořád se blíže, dohonil samého hochu tak, že ten jenom rychlým skokem se mohl zachrániti. Byl to bledý jinoch, jenž s ručnicí na rameně cválal vzhůru po příkré cestě. Tím jezdcem byl mladý hrabě Polanský, vracející se domů na prázdniny. Baron rozesmál se hlasitě, spatřiv škaredé židě, kteréž leknutím se chvělo a strachem zapomělo smeknouti čepičku. Pak obrátiv koně, jel zvolna k Šmulovi, až ho dojel i před ním samým se zastavil. Hoch přitlačil se k úbočí.

„Proč nepozdravils, pse židovský?“ zkríkl naň mladý baron, napřáhnuv karabáč.

„Proto že jsem se tak le.... lekl....“ zakoktal Šmule. Jinoch spustil bič i přemýšlel. Pak rozesmál se hlasitě, „Bojíš se tedy koně?“ tázal se baron. „Nuže, poslyš! Postav se sem,“ ukazoval na prostřed cesty. „Sem,“ opakoval zlostně, a chlapec postavil se, třesa se, na vykázané místo. — „S toho místa se nehneš, pokud ti toho nedovolím — slyšíš? Běda tobě, učiníš-li jen kroku“ — sáhl na ručnici, řka: „U všech svatých, zastřelím tě, jako vzteklého psa!“

Pak hnal se opět tryskem vzhůru cestou a obrátiv koně, pádil zase střelhitě cestou dolů, žena se zrovna ku chlapci. Ten, třesa se smrtelným strachem, viděl, an kůň se k němu blíží — mžinky dělaly se mu před očima — i hnedky odskočil stranou a koňská kopyta šlapala po koši, kterýž hošík nesl i rozdrtila jej, že cukrové lahůdky se po zemi válely. A chlapec upadl, ale jenom od otřesení.

„Ty psino! — hnuls se předce!“ zkřikl baron i strhl ručnici s ramena. Pak, zpamatovav se, přestal na tom, že šlehal karabáčem chlapce, jako šílený, an hošík svíjel se u jeho nohou. Brzo mrskal jej karabáčem, brzo tloukl jej bičístěm.

Šmule úpěl přehrozným křikem i vřeskem, popadl se za oko i sklesl, jsa bez sebe.

Mladý baron uháněl pryč úprkem.

Za hodinu potom přivezl milosrdný sedlák na fůře, naložené senem, do židovského města domů k matce hochy, jenž, jsa pořád ještě bez sebe, měl tvář krví zalitou i strašlivě zohavenou. Nebudeme líčiti bolest, kterouž trpěla matka, vidouc tak ztrýzněného jedináčka. Takové srdcejemné výjevy nedají se náležitě vylíčiti!“

Kr. Posud uvedl vypravovatel čtenářům před oči pravého, vtěleného „rytíře loupeživého,“ jakých bývalo za starodávna obzvláště na hradech německých. Takový panáček vyvolil prý sobě beze vší podstatné příčiny, z pouhé svévole, pouhé bujnosti a divokosti Šmula k tomu, aby dokázal na něm své mistrovství v jízdě. Totě druhý Gessler zvláštního způsobu! Kromě toho, zmrskal ho prý konečně tak nerázně, že ubožák pozbyl oka. A však to jinak býti nemůže, Šmule má býti mučedníkem v této povídce, aby utrpení jeho povzbudilo slitování nad ním v čtenářstvu. Proto představuje se nám baron co zuřivec, poněvadž není jenom statečnickem nébrž i šlechticem, pročež feudalistou, a feudalisté jsou vždy ukrutní násilníci. Za starodávna byla ovšem šlechta milovna takových výtržností, majíc velké výhrady a práva. Za novějšího ale věku není majitel statku, buď si šlechticem aneb měšťanem, ničím jiným než statečnickem, rovnaje se každému jinému rolníkovi a nemoha se honositi zvláštními, výhradními právy. — Naopak statečnictvo podrobno jest daleko větším poplatkům i břemenům než ti, co živí se pouhými důchody a úroky, jako obchodnictvo i živnostnictvo. To potvrzují bohatí židé sami svým jednáním. Neboť prustí a němečtí židé, majíce takové bohatství, že by mohli nakoupiti převeliké množství statkův, nečiní toho, dobře vědouce, že by to nebylo dosti výnosné za příčinou poplatků i břemen,

kterými by povinni byli státu, obci a církvi. Kupuji sobě jenom některý stateček, kterýž by jim poskytoval útěchy a zábavy živobyť venkovského za času jara, léta i podzimku a rozmnožují své jmění raději peněžními špekulacemi. Z té hlavně příčiny, že orba i polní hospodářství poskytuje malých výhod i prospěchův, chudne stará šlechta, kteréžto majetek záleží obzvláště ve statcích a pozemcích; a předce najdeme v této třídě společenstva málo takových, kteříž by, ač schudli, nezakládali sobě na svém šlechtictví, a nehleděli by za tou příčinou vynikati aspoň počestností a správností života, štítíce se všeliké podlé mravní sprostoty. To jest patrným důkazem, že naše stará šlechta zachovala ještě se zděděným po předcích šlechtictvím i pravou šlechtnost, ačkoli lidé chudnouce, přicházejíce na mizinu, stávají se větším dílem nemravni a chytají se nepravostí. Židovstvo za našeho věku ponejvíce bohatne, nabývajíc tím poznenáhla veliké moci ve státní společnosti. I jakž pak vypadá to s jeho mravní zachovalostí? Již Bedřich Vilém III., král pruský, podotkl v kabinetním nařízení, od 29. dubna r. 1840, vynešeném za příčinou zprávy, podané králi od ministerstva spravedlnosti, „že nápadno jest veliké poměrně množství židovských zlosynů,“ a žádal, „aby ministerstvo spravedlnosti udalo své mínění o příčinách toho výjevu.“ Zpráva podána byla po smrti krále, dne 7. ledna 1841, nástupci jeho, králi Bedřichu IV., a v této zprávě ministra spravedlnosti nachází se následující místo:

„Nejprvé jest důležité, obrátiti zřetel k tomu, jakého jsou způsobu zločiny, z nichž židé bývají nařčeni hlavně i obzvláště. Ze seznamů úředních vychází na jevo, že bývají nařčeni hlavně z podvodu, falšování, bankrotářství, lichvářství, pronevěření daní, z celních přestupků, z krádeže, přechovávání zlodějů a z kupování kradených věcí, z křivopřísežnictví, vůbec z nedovolené zjištnosti. Počet zločinů proti osobě jest malý; také dopouštějí se zřídka zločinů, spáchaných z náruživosti (tedy z chladného rozmyslu!) a takových zločinů, ku kterýmž potřebí jest osobní srdnatosti a odvahy. (Židovská „kuráž“ vešla v pořekadlo!) Nejhlavnějším podnětem k zločinům i přečinům u nich jest zjištnost a sobectví, lakotná dychtivost po výdělku.“

Židé i šlechtičtí statkáři stojí tedy proti sobě v takovém poměru z ohledu na mravní hodnost. I předce přičítá pan Emil Francoz židovi všelikou ctnost i občanskou šlechtnost, a snižuje vesnického zemánka ku mravní šerednosti. Nepopíráme, že takových ohavníků i v tomto stavu bývá. Než vypravovatel celého toho příběhu straní

patrné ku svému spoluvěrci, vyličuje ho pěknými barvami na újmu statečníka.

F. „Posláno pro lékaře, jenž Šmula vzkřísiv, omyl jej i obvázal mu rány, dáváje dobrou naději, že brzo se uzdraví. Pravé ale oko bylo ztraceno, poněvadž vyteklo, a hrůzoděsné bylo podívání na prázdnou očníci.

Toho dne, když Šmule byl poprvé povstal z lůžka, navštívil jej mimo nadání tlustý Řehoř, životní lokaj mladého barona. Přinesl s sebou dva dukáty a ohlásil, že mladý jeho pán, slitovav se nad Šmulem, mile rád zaplatí lékaři a lékárníkovi, jestliže Šmule upustí od žaloby. Ale hoch vzchopiv se prudkým skokem s postele, zkríkl: „Klidte se!“ a jediné oko jeho jiskřilo se tak hrůzoděsně, že tlustý lokaj co nejrychleji uposlechl i odkvapil a doma oznamoval: „Račte mi to milostivě odpustiti, pane barone, já se domnívám, že nevytloukl jste tomu židěti jenom oko, nébrž i rozum — to chlapisko bylo jako lítá šelma.“

Kr. Nyní dostalo se toho sloužícímu, jestiž špatným chlapem proti Šmulovi!

F. „Když Šmule směl vyjítí, odebral se nejprvé k soudu. Obecní starosta nabídl se, že půjde s ním, ale Šmule nepřijal jeho nabídnutí, řka: „Děkuji vám, nejsemť již dítětem — výprask učinil mne staršího o deset let. Chciť jenom pohledávati sobě práva.“

Šel tedy k soudci a vznesl naň svou žalobu. Soudce vyslechl žalobu i přijal ji a soud započal i byl vykonán tak, jak se obyčejně vykonává soud, kterýž vede chudý žid s polským baronem v Podolsku. Rozsudek byl aspoň za měsíc pronešen. — Šmula, obeslaného k soudu, okřikl pan mandátár těmi slovy: „Lhals, žide! Nevyhnuls se milost panu baronovi a tlačils se k samému koni, že karabáč zasáhl tebe z nenadání. Buď rád, že milost panáček nepohnal tě k soudu z utrhačství, budiž mu povděčen! — A teď — táhni sirky!“

Kr. Teď došlo na soudce. On jest také nepřítel židů, on pronáší křivý soud proti Šmulovi.

F. „Šmule odešel domů. Když vstoupil k matce do světnice, zkríkla ona celá poděšená: „Dítě, jak vypadáš? Přihodilo se tobě zase nějaké neštěstí?“

„Přihodilo se mi ještě větší neštěstí,“ odpověděl synáček, „nedomohl jsem se práva svého.“ Pak zamumlal všelicos pro sebe i pravil konečně na hlas: „Učiním, jak mi pověděl pan soudce, budu mu povděčen z toho .“

„Synu,“ zvolala stařena ve smrtelných úzkostech, „vidím tobě na tváři — vkradeš se do zámku i zabiješ ho ve spaní.“

Kr. Matka domnívala se patrně příliš mnoho do srdnatosti svého synáčka. On byl veliký chytrák, aby dal se oběsiti. Vědělť, což lze dělati beze trestu a což všickni židé dělají: onť chtěl státi se boháčem.

F. „Ne,“ odvece Šmule, usmívaje se. „To bylo by ovšem docela dobré, pak mne ale oběsí a kdo by živil tebe?! Nikoli — musím se pokusiti o něco jiného — musím státi se boháčem.“

„Bůh zmátl ti rozum,“ hořekovala matka. I hořčeji plakala ještě, když jí Šmule objevil svůj úmysl, že vystěhuje se do Černovic. On však setrval na tom. Prodal to jediné, co měl, i co stalo se zbytečno obchodem jeho, prodal svou postel i s peřinami. Dostal za to pět zlatých, přidav k tomu ještě několik modlitebních knížek(!) — „Rozdělím se poctivě s tebou o výdělek,“ slíbil matce, louče se s ní. S pětkou odebral se do Černovic a nakoupil tam všelijakého drobného zboží, drhničky (zapalovací sirky), mýdlo, pomádu i pera, a roznášel to po hospodách i po ulicích. Jsa neunavné přičinlivosti a nemaje pro sebe skoro žádných potřeb, byl s to, aby podporoval netoliko svou matku, nébrž aby i sobě něco ukládal.

Po dvou letech tak již prospěl, že nechav toho tarmarčení, uchopil se jiného, výnosnějšího obchodu. Stal se totiž povesním kramářem, což jest náramně lopotná práce. Takový člověk chodí od vesnice k vesnici, od trhu k trhu, nose veliký tlumok na zádech, v němž nachází se všecko, cokoli by se sedlákům hodilo. Ti nekupují za peníze, nébrž dávají mu kůže a rozličné plody. Tím právě stává se obchod velmi výnosným.“

Kr. To věřím, neboť to valně napomáhá i prospívá šantročnictví.

F. „Stráviv tři léta povesním kramařením, navrátil se opět do města i otevřel malý krámeček ve výklenku na tržišti, kde prodával nesčíslné množství titěrek. I tento obchůdek se podařil; načež mohl najmouti náležitý krám i podporovati hojněji svou matku. On sám živ byl ještě pořád tak, jako dříve, stravuje se nejvíce suchým chlebem a dopřívaje sobě jen o šábesu kousek masa.

Když mu bylo třiaadvacet let, umřela mu matka, což se stalo deset let po jeho odchodu z městečka Z. Umřela v jeho náručí. Pochovav ji a vykonav týdenní smutek, navrátil se zase do Černovic. Stalo se náhodou, že u východu z městečka hnal se mimo něj baron v překrásném kočárku. Tehdáž právě uvázal se ve správu svých statků. „Dobře jest, že jsem ho právě nyní potkal,“ řekl Šmule svému

spolucestovníkovi,“ zármutek byl by mne ochabil.“ (Kr. To jest vele-významné!)

Tu stál Šmule ve světě osamělý i docela opuštěný. Pracoval ale i vynasnažoval se s takovou neunavnou horlivostí, jakoby živiti musil velikou rodinu, a stal se tak znenáhla zámožným člověkem. A poněvadž byl přitom i hodný a správný (Kr. Notně šantročiti a vydělkovati a při tom nebyti postíženu v ničem, to náleží k hodnoti a správnosti žida), podařilo se mu, přes jeho jednookost, že dostal za manželku jednu z nejbohatších dědiček města. Tu zřídil sobě veliký obchod s rozsáhlými sklady, vyvěsiv nádherný štít s nápisem: „Obchod se smíšeným zbožím Šmule Runnsteina.“ I jakoby tím nebyl sobě způsobil již dosti práce, zařídil vedle toho obchodu i ještě vinní obchod. Teď teprva dokázal Šmule, jak náramnou měl úsilovnost i odvážnost. Jezdil po Německu i Francouzsku, jako i po Rusku i Moldavsku, a vyhledal si všude kupce, kterým by prodával i od kterých by kupoval. Po desíti letech byl pokládán za jednoho z nejbohatších obchodníků černovických.

Tu umřela jeho manželka, porodivši mu dcerušku. Šmule proměniv svůj úmysl i prodav velmi prospěšně svůj obojí obchod, stal se obchodníkem v obilí.“

Kr. Spisovatel vylíčil náležitě i zevrubně posloupnost obchodních podniků, kteréž podstupoval Šmule s velikou čiperností a obratností, prospívaje pořád víc a více, až došel toho kupectví, kterýmž nejvíce se dá vytěžiti a vydříti. Sedláčka, podáváš-li mu hotové, nejsnadněji ošidíš. Tak stává se obchodník millionářem; čím to? Nesmírným lichvářstvím. Takový kupec, neposkytnuv nikdá člověčenstvu opravdového prospěchu rozmnožováním výroby, ani neprospěv tolik, co prospívá stará babička, pletouc punčochy, oddává se jediné na to, aby těžil sobě i vydělkoval z ceny práce statisíců jiných lidí, vyrábějících poctivě, i aby konečně podnikáním dodávek k vojsku obíral šizením státní pokladnice. To jest vychvalovaná „povaha šípu“, co pohledává sobě „práva“. Francouzští a angličtí románpisci a spisovatelé dramat posílají předce ještě ze šetrnosti ku svému vlastnímu národu své hrdiny do dalekých „osad“, kde onino ošidivše jenom „cizince i surové divochy“, vracejí se domů bohatí, aniž by spisovatelé byli důkladněji vylíčili, jak onino nabyli svého bohatství. Emil Francoz, německý spisovatel, jednal jinak: on vypravuje se zvláštním oblíbením, jakými skrytými a křivolakými spády byly vyšantročeny takové milliony, jak se ta šalba děla na obyvatelích své

vlasti, na spoluobčanech: to dovéstí může právě jenom žid. Ovšem umí výborně vypravovati a používá toho prospěšně, vypravuje židům příjemné věci. Něco takového dá se pochopiti . . ! Jak ale takové milliony se nabývají, to nejlépe vysvětlí a potvrdí výrokové těch, co jich sami nabyli, když by snad nám se neuvěřilo:

„Millionu nesežene nikdo, kdo nezavadí rukávem o káznici,“ to jest heslem jistého vznešeného pána židovského v jistém residencečním městě evropském. „Napište mi to na náhrobek,“ pravil jiný takový pán, povýšený na šlechtictví, usmívaje se klidně i blahostně na akcionáře, jenž vytýkal mu do očí ve všeobecném shromáždění všeliké šmejdy, kterýchž se byl ten urozenec dopustil, i dáváje mu náležitých titulů. Nade všecky ale předčí daleko jistý židovský baron, jenž při likvidaci mnohých ústavů, od něho založených, tolik vydělal, jako tehdáž, když cenné papíry na burse nejvýše stály, a kterýž neostýchal se vyřknouti při této příležitosti: „Všecko tak chytře jest zřízeno, že nikterakž není možno, aby trestní právo mohlo vkročiti,“ čímž těšil ošizené akcionáře, a jistému sprostáku, uvádějícímu jemu na paměť, aby aspoň dbal poněkud platných zásad poctivosti, odpověděl onen velmož podivuhodným způsobem řka: „Poctivost není na denním pořádku, nýbrž „kšeft.“ Jména všech těch, co svrchu uvedené výroky pronesly, udávají „Německé zemské noviny“ a ti vzácní mužové, kteřížto tak slavně před světem se osvědčili, jsou vyhlášeni v evropském obchodnictvu, pročez i nám dosti povědomi, však pokládáme sobě za povinnost, opominouti je z opatrnosti.

Pravda, že ve skutečném životě nešetří se vždycky poctivosti, a že v takové případnosti bývá nepoctivost trestána káznicí, žalářem, ano i smrtí. — Což ale máme říci o tom, když novelní básnictví Emila Francosa vychvaluje i velebí takové skutky, vystavujíc je na odiv i k následování? — Pochopíme to, pomyslíce, že jest to židovské básnictví.

F. „Nakoupiv obilí v Podolsku, v Bessarabii a Multanech (Moldavsku), prodával do západních krajín evropských. Od jednoho toliko statečníka nekupoval, od barona Vladislava Polanského, ač jemu správce jeho snažně se nabízel ku prospěšnému prodeji. Ubohý správce byl totiž ve stálé nesnázi, jak by sehnal ohromné summy, kterýchž pán jeho potřeboval. Neboť čehož nepovedlo se starému baronovi přes všecku jeho marnotratnost, provundati své jmění, toho dovedl synáček, prohrávaje každý měsíc tolik, co za celý rok ze svých statků vytěžil. Manželka jeho, pocházejíc ze vzácné rodiny

francouzské, přičinila se o to také náležitě, aby promrhala ohromné bohatství, které byl baron po otci zdědil. Pročež býval správce v úzkostech i Šmulovy koupě byly by mu bývaly velevítány. Šmule nepřijímaje nabídnutí, pravíval se zvláštním úsměvem: „Zařekl jsem se jednou, před pětadvacíti lety, že vyřídím s vaším pánem jednu věc na světě. I ta věc neuzrála ještě.“

Kr. Zdá se skoro, jakoby žid byl se toho domýšlel, že by byl baronovi prokázal veliké dobrodiní, kdyby byl koupil od něho obilí. Ovšem takové domýšlivosti nenedostává se židům, mnohý židovský boháč pokládá sebe za velikého dobrodince sedláků, třebas je obírá i odírá.

F. „Čas míjel, Šmule bohatl, pojal opět manželku, kteráž mu veliké věno přinesla, pak nastal rok 1848., a toho roku stal se z boháče millionář. Pan Sigmund Runnstein, jak jej, co byl tak zbohatl, nazývali z uctivosti, zásoboval potravou ruské vojsko v Uhřích i vydělal tím nesmírné peníze. Od toho času dal se na odpočinutí, a kdykoli býval vybízen k novému podniknutí, říkával: „Já čekám!“

Nebylo mu dlouho čekatí. Kdo jest ohromný marnotratník, promrhá i ohromné bohatství. Uplynula ještě dvě léta, a baron Vladislav i manželka jeho nemohli již žítí v Paříži, ano i v městečku Z., kam se byl uchýlil, zápasil s nesnázemi. Neboť ze všech jeho panství nepatřilo mu již ani stébla, i se všech stran dotírali naň věřitelé. Baronka vrátila se ku své rodině do Francouzska, a baron, jenž bezděky v Z. zůstatí musil, vyhledával své potěchy v šampaňském víně aneb v kořalce.

Tu najednou mohl volněji oddýchatí, dotírání věřitelů přestalo jedním rázem. Šmule pokoupil všechny směnky a dluhy baronovy, vynaloživ na to million. „To jest první špatné pořizení, které Šmule Runnstein ve svém živobytí udělal,“ říkali lidé (Kr. Židé totiž, kteří držení statků málo si váží) a divili se tomu, i divili se ještě více, když Šmule, jak se zdálo, ničeho nečinil, aby dobyl svého věřitelského práva.

Šmule však nelenil. Vznese nejponížnější prosbu na svého mocnáře, aby směl nabýti statků. Neboť tehdáž nesměli ještě židé v Polsku nabývati statků. Odejel do sídelního města, aby sám zasadil se o vyslyšení prosby své. „Kdybych byl někoho zabil,“ pravil Šmule, navrátiv se, „byl bych snad došel milosti. Ale nemohl jsem domoci se vyslyšení zadané své prosby.“

Kr. To jest věru jalové židovské tlachání. Židovstvo má tak ohromné bohatství, že by dávno již nesmírné množství statků mohlo pokoupiti, a předce neoddávají se židé na polní hospodářství! Kdyby byl Šmule koupil si chalupu za peníze, kteréž si uspořil roznášeje zboží po domích i dědinách a byl vzdělával své rolíčko; zdali pak byl by se stal millionářem? — Brčadlo i šíp, ku kterémuž Šmula přirovnává Francoz, ten obraz jest na pováženou . kdyby všechny ty milliony brčadel byly chtěly státi se šípy, což pak by dělo se tehdaž?

F. „Potom dlouho chodil po celé dny všecek zamyšlený, veda v mysli své těžký zápas. Konečně rozhodnuv se, přistoupil ke své manželce, vroucně milované, i pravil jí: „Odhodlal jsem se dáti se pokřtíti a státi se křesťanem. Nelekej se, neplač — vyslechni mne pokojně. Já musím to učiniti. Celé mé živobytí bylo by lží, bláznovstvím, pochybenou špekulací. Vímt, že tím Boha rozhněvám, že mne proto strašlivě potrestá. Ale já musím (!) nabýti statků Polanského. Natrpěl jsem se i napracoval, jako snad nikdo jiný na světě. Nechci míti za to odplaty, chci jenom dojíti svého práva (!). Není tedy pochybnosti, že to učiniti musím (!). Na tobě ale nežádám, abys to také učinila. Jak tebe miluji, nepotřebuji tobě říci. Bude to pro mne úžasno, když mne opustíš, ale nechci také uvaliti břemena na tvou duši. Uvrhnu na sebe sám toto hoře co spravedlivý trest svého jednání. Musím to učiniti. Bůh budiž mně milostiv!“

Kr. On musí to učiniti, to uvádí nám živě na mysl učení rabínského o vůli; když židé něco zlého činí, činí to z ponoukání některého čerta. Ostatně nepokládal Šmule svého vyvoleného Boha za tak nemilostivého, aby se nedomníval, že ho udobří, slíbiv mu, že mu vystaví synagogu aneb něco podobného.

F. „I manželka milovala velmi svého muže, ale nemohla se přemoci, aby proměnila víru. Manželé rozešli se. Šmule přestoupiv ke katolictví, přezval sebe Sigmundem Ronnickým. I jeho dorůstající dcera z prvního manželství dala se pokřtíti s otcem, a dáno jí na křtu jméno Marie.“

Kr. Dcera musila se ovšem státi křesťankou; onať může co křesťanka, jsouc bohata, najíti mezi křesťany vznešeného manžela; i to je „kšeft“.

F. „Nelze to popsati a náležitě vylíčiti, jak náramný hluk i povyk povzbudilo to pokřtění v lidu.

Hnedky ten den po pokřtění vytasil se Šmule se všemi svými požadavky, dobýváje jich na baronovi Polanském. Stalo se, což předvídati bylo. Statky přišly na veřejný prodej a Šmule je koupil. Baron zmizel — nevědělo se, kam odešel. Šmule přistěhoval se na zámek u městečka Z. a přebýval tam se svou dcerou Marií.

V r. 1854, když stát se chystal k vojně a mnoho peněz potřeboval, dostal baronství. „Ale,“ říkával, „nenabyl jsem ještě úplného práva — ještě něco schází.“

I toho dosáhl příčinlivý muž. Jednou ohlašovaly noviny, že nenapravitelný tulák i ochlasta baron Vladislav Polanský od velikomyslného dobrodince doživotně byl zaopatřen.

Tak se i stalo. Velikomyslným dobrodincem byl baron Sigmund Ronnický. On sebrav právě s ulice toho tuláka, poskytl mu útočiště na zámku, zaopatřiv jej náležitě všemi potřebami a nedovoliv mu jediné píti kořalku, proto, jak Šmule říkal, aby Polanský rozjímal, neboť baron, pije kořalku, nerozjímal. Chci nabýti svého práva.“

Kr. Toť jest pravý Shylok s librou masa. Což pak znamená obsáhlé slovo „právo“? Nic jiného než podlou pomstu, kteráž jest zločinem proti křesťanství, kteréž Šmule vyznával. Zůstalť duší předce židem. Jak jináč byl by vylíčil tyto poslední skutky spisovatel, stojící na půdě křesťanského mravosloví. Ale Emil Francoz jest také žid a píše židovské novely pro svůj národ i pro bursovní noviny.

F. „Ale baronský opilec nezavděčil se novému pánovi zámku dlouhým pobytem.

Následujícího roku slavily se veliké hody na zámku Ronnického. Baron provdával svou jedinou dceru za jistého maďarského šlechtice, husarského rytmistra. (Kr. Vyplnilť se slovo vznešených v Judstvu.) Na večer toho slavného dne podařilo se Polanskému dostatí kořalku. Napil se jí notně i vykradl se potáčeje se branou a šel dolů tou cestou, na kteréž jednou před padesáti lety potkal židovského hochu.

Nevrátil se již do zámku. Nazejtří pak ráno našli Polanského u paty stráně vrchu. Zdali spadl v opilosti s příkrého úbočí aneb skočil-li sám do propasti, to zůstane na vždycky nerozhodnuto.

Hle! I takové příběhy přiházejí se časem ve světě.“

Kr. Podali jsme obecenstvu na ukázkou tuto novelu co výtvar naší nejnovější židovské literatury; všecky naše zábavné spisy a feuilletony, zápujčné knihovny a salony hemží se podobnými

povídkami. Ve které knížce nenajde se jeden aspoň židovský hrdina, plný šlechetnosti, plný zejména vysokomyslnosti a dobročinnosti, tu nekoupí aspoň bohaté židovstvo. Křesťané, poněkud majetní a výdělčiví, šetří velmi bedlivě svého jměníčka krušně nabytého, nemajíce ani peněz ke kupování zábavných spisů ani kdy, aby je čítali, lopotíce se v židovských továrnách i závodech. Tuť ovšem musí pan Emil Francoz psáti „židovské novely,“ za které mu slušně platí bursovní listy.

„Jak velicí lidé jsme my Židé!“

VIII.

Židovstvo ve svém vlastním domě.

(V německých zemských novinách, v květnu, r. 1874.)

Za té pomatenosti a zmotanosti, ve kteréž se nyní nacházejí všechny hospodářské poměry našeho skutečného živobytí, přihází se nezřídka, že i německý národ, tak řečený národ myslitelů, podléhá jakémusi podivnému, nepochopitelnému působení, a to v oboru samé hluboké vědy. Ještě nedávninko pokládalo se za veliký zločin, spáchaný na státní společnosti, když někdo psal i pojednával ve svých učených rozpravách o židech, co takových. Měli se považovati pouze co lidé, všeho ostatního nemělo se ani všímati ani zřetele na to obracet, jakoby na prosto ničeho jiného na nich nebylo. A předce celé to čisté bratrstvo tiskovních výtečníků, kteréžto, pocházejíc po nejvíce ze židovstva, zahrnázilo se výhradně ve všech novinách měst velikých, nevyjma ani vládních novin, to nepleché, pravím, bratrstvo, přetřepává, tupí a zlehčuje usmívačně bez ustání křesťanské náboženství, křesťanské obřady, zvyky a obyčeje, a vytasili se s takovými ozvěnkami a povzbudili rozepře, kteréž věru shodují se nehrubě s těmi utěšenými sliby míru a pokoje, z kteréhož těšiti se po poslední německo-francouzské válce domnívali jsme se vším právem.

Proč medle neměli bychom mluvití a psátí o židech jako židech? Což pak se neobjevují naším zrakům? Jest to svoboda vědy, abychom neviděli toho, co se nám každodenně naskytuje? Kdo se nad tím uráží, když píšeme bez ostychu i bez obalu o Němcích, o Polácích, lužických Slovanech, Čechách, Francouzích — proč bychom tedy nemohli také psátí o židech?

Mluvmež tedy o židech a sice nejprvé o denních výjevích, o zprávách, podávaných o nemoci poslance Laskera. *) Obsahujet

*) Lasker, žid a člen pruské sněmovny, stonal v dubnu r. 1875 na tyfus a berlínské noviny podávaly každodenně zprávy o jeho nemoci.

časopis „Nový socialní demokrat“ ve svém čísle 23tém následující poučlivou úvahu:

„Uzdravení poslance Laskera, tuším, nebude se dlouho vyčkávatí, jsou-li modlitby spoluvěrců jeho účinným prostředkem k uzdravení. Jak se nám totiž sděluje, vznášejí se k nebesům od několika neděl modlitby za uzdravení doktora Laskera při sobotních službách božích ve zdejších synagogách. Toto modlení bude prý opakovati se až do uzdravení se nemocného. Když katolíci něčeho se domodliti chtějí, tropí si z nich posměšky celý svobodomyslný svět — malého ale Laskera i židovské pravověrce, jak se zdá, nechává na pokoji.“

I opravdu, doložíme, veškero svobodomyslné časopisectvo považovalo to modlení za důkaz nábožného citu i pěkného obyčeje. My se své strany nenamítáme ničeho proti tomu, přáli bychom si toliko, aby chovaly se tak slušně tytéž noviny, kdykoli si jinověrci hledí také svých náboženských obyčejů. A však dostal se nám do rukou následující příběh z novin, vycházejících v Kdaňsku.

„Dopisuje se nám: Špatní příkladové kazí dobré mravy. — Když učitelé i šikovatelé musejí se dáti oddávati od náležitého kněze,“ pravil konsistoriální rada N. obce svatoalžbětské, „smí-li pak konsistoriální rada, kollega N., žíti v pohanském manželství? Pan N. jest povolán co konsistoriální rada, aby hleděl zachovávaní křesťanského obyčeje. Když tedy konsistoriální radové svatoalžbětské obce shromážděni byli, učinil rada N. návrh, aby kollega X. byl vyloučen, že byl jenom oddán od civilního pastora. V nejbližším sezení vykonávati se bude věrosoud (inkvisice)!“

Jest prý to inkvisice, když křesťanská obec nad sebou nechce míti konsistoriálního radu, kterýž nečiní zadost stávajícím stanovám svého náboženství! — Což pak jest „Kdaňským novinám“ po náboženských obřadech cizí obce náboženské, jim, kteréžto vystupují co statečné a chrabré obhájkyně nezávislosti všech vyznání od státu i svobody všech náboženství?

Ale tážeme se, jsou židé sami tak čistofilosofičtí občané, jsou oni takoví lidé, co sloučili se docela s národem, mezi kterýmž žijí, jak oni sami tím se vychlubují? Popatřme na ně, pozorujmež je, jak si počínají ve svém vlastním domě, jak se chovají mezi sebou vespolek, jak si vedou v obapolném důvěrném obcování? Z toho

můžeme se naučiti něčemu. „Německé železniční noviny“ sdělují nám následující veřejnou listinu:

„V Londýně, v červenci 1874—5634.

Židovská umělecká gallerie.

Israël zaujal své místo ve sněmu národů. Síly jeho byly uznány od mužů slavných uměním a vědou za rovné silám jiných vzdělaných národů. Náboženství jeho, pro které Israělité cedili drahocennou krev svou po mnohá století, rozvinulo a vzdělalo se velikolepě a vtěleno jest co člen k jiným národům a pokládá se za nejčistší a nejdokonalejší. (!) Všeobecná bratrská láska, láska ku člověčenstvu, kteráž za dřívějších časů považovala se za výhradní příznak křesťanství, nacházela se vždycky v kruzích židovských, neméně aspoň než u křesťanů. Rodinné živobytí Israělitů, střídmost jejich a mírnost pokládají se nyní za příklad pro křesťany (!), an jsou nanejvýš hodny následování (!!), a spravedlně učiněno bylo ctnostem jejich všude, kdekoli se tyto vyskytovaly. P o v o l á n í m jest Israělitů přinášeti v z d ě l a n o s t člověčenstvu všudy,* kamkoli kroky jejich se obracejí, a každý Israělita, věrně oddaný svému povolání, jest hoden toho, aby odkázal svému potomstvu obraz svůj i své útvory. Ubezpečení takového odkazu jest úkolem sběratelů židovské umělecké gallerie. Ta gallerie věnována bude nejslavnějším osobám našeho věku i podle možnosti také výtečnickům minulosti. V ní bude i místa synagogám, od nich vystavěným, židovským školám, nemocnicím a sirotčincům a všem budovám, vystavěným ku blahu židovstva. Ta sbírka bude rukověť Israělitům i přátelům židovstva a získá si přízeň nejvznešenějších osob. (Slyšte!) Moje díla, vyvedená v Německu i Rakousku, nabyly pochvaly nejslovutnějších mužů. Mezi nejzdařilejšími budovami svými uvádím novou synagogu i jiné židovské budovy berlínské, vystavěné r. 1866, kteréžto došly největšího prospěchu. Její Veličenstvo císařovna německá a její císařská výsost korunní princezna a princ Jiří poctili mé dílo svou nejvyšší pochvalou. Tak mnohé osvědčení pochvalného uznání pohnulo mne k tomu, abych obnovil své vynasnažení se o zvelebení svého díla, obsahujícího obrazy nejvýtečnějších mužů israelských, žijících kdekoli na oboru zemském. Propůjčiž mně pán Bůh svou ochranu i milost, abych dokonat tu práci. Připojím jména několika nejznamenitějších osob,

kteřé mne svou pochvalou poctily; netoliko tím, že se předplatily na mé dílo, nébrž i tím, že mi své fotografie poskytly a zásobily mne potřebným materiálem k dokonalému vyvedení mé práce.

Předplatné listiny opatřeny buďtež nápisem:

A. B. Perlmannovi

21. Fulham place Paddington v Londýně.“

Mezi jmény osob, vytčenými na konci, nachází se deset Berlíňanů, mezi kterýmiž pan z Bleichröderů, Mendelssohn, doktor Simson (předseda říšského sněmu). Z Vratislavi jsou dvě, z nichž jeden jest nejvyšší rabín a ještě jeden rabín; z Frankobrodu nad Mohanem podepsali se dva baronové Rothšildové, baron Erlangen a ještě tři penězoměnci; z Vídně jest triadvacet jmen, mezi nimiž jest čtrnáct baronů, v čele kterýchž Rothschildové; z Paříže jest nejvyšší rabín, pařížský Rothschild a pan Cremieux, předseda rozhlášené jednoty, řečené „alliance israélite.“ Pan Oppenheim z Kolína nad Rýnem a pán z Epsteinů z Varšavy, ovšem také nechybí — slovem, jádro i výkvětek israëlitské aristokratie evropské napsali svá jména pod to dílo, nazvané „židovská umělecká gallerie,“ kteráž i ty podpisovatele bude oslavovati.

„Železniční noviny“ přidaly k svrchu dotčenému ohlášení následující úvahy:

Vůbec jest známo, že skromnost není nejvýtečnější ctností semitského pokolení; ale chvála, vyslovená v předcházejícím článku, jest přílišná!

Nedomníváme se, že židovstvo sobě samému dobrou službu prokazuje, vychvaluje-li sebe samo takovým způsobem.

Hrdopysné jest to slovo, že Israël zaujal své místo v radě národů, a to slovo bude výstrahou všem, kteří posud se domýšleli, že Israëlité nejsou pro sebe již co národ, nébrž že členové toho národu stali se bez výhrady občany těch států, kde oni právě žijí.

Ještě nápadnější jest to předpokládání, že židovské náboženství považuje se za „nejčistší a nejdokonalejší“, ku kteréž důměnce zavdali vzdělání křesťané příčinu, zlehčující sami nezřídka svou víru ve svých spisech.

Čtouce takové řeči, od židů samých pronešené, nesmíme kojiti se tou pěknou nadějí, kterouž vzbuzovali židé na oko sami, že chtěli

docela sloučiti se čistým občanstvím s národem, mezi kterýmž žijí; takové jejich osvědčování se bylo jenom zámínkou, pod kterouž ustavičně domáhali se vymanění, aby tak vkrádali se do úřadů křesťanského státu, stávající se učiteli, professory, důstojníky, soudci a ministry!

S jakým vztekem snášel německý národ francouzské úředníky, když Napoleon první provozoval svou vládu v Německu! Jsou snad židé Němci? Logika řeči tomu odporuje, onať zná jenom: německé židy, ale nikoli „židovské Němce;“ není tedy potřebí, abychom teprva nabývali důkazů o takové výlučivosti židovské ze svrchu uvedeného ohlášení „židovské umělecké gallerie.“

IX.

Židovstvo před světem.

(Z německých zemských novin; v květnu 1875.)

Židé vládnou movitým kapitálem, k jehož prospěchu celé zákonodárství jest zřízeno, vládnou časopisectvím, kterýmž uspůsobují sobě všeobecné mínění, čímž opanovali myslí lidské, pokazivše docela lidu duševní sluch i zrak, jakož i celé jejich panování jest kažením všelikého druhu i způsobu.

Dostal se opět do našich rukou čistý kousek takového díla, jest to úvodní článek národo-svobodomyslných hesských novin ode dne 20. března r. 1875. To jest jeden z mnoha takových útvorů, kteréž nacházíme ve všech svobodomyslných listech, a to netoliko nyní, nébrž ustavičně od dvacíti let. Tam čtli jsme následující:

„Vystupování ze židovských náboženských obcí. Nejpodivnějším výjevem všeobecného dějepisu jest život i osud židů od té doby, když římské násilnictvo zemi jejich předků poplenilo a rozehnilo vyznavače starého Boha do všech končin světa. Na místo římských císařů nastoupili jiní pronásledovatelé učení o všeobecné lásce k člověčenstvu, byli to křesťané! Což se navypravuje o trýzních i mukách prvních křesťanů! Tyto strasti a útrapy, které vytrpělo první křesťanstvo, pokládají se za důkaz božskosti a nepřemožitelnosti křesťanského náboženství. A všechno to trápení a soužení což pak jest proti tomu trýznění, co snášelo židovstvo od křesťanstva? Kdyby se výbornost náboženství měla oceňovati podle toho, co jeho vyznavači vytrpěli pro svou víru, bylo by zajisté židovské náboženství prvním a nejlepším na světě.“

Židovské náboženství bylo by prvním i nejlepším na světě, — praví úvodní článek novin, kteréž jsou hlavními tlumočnicemi národo-svobodomyslníků v Hessích, a to praví svým čtenářům, kteří jsou větším dílem křesťané aneb aspoň Němci! — V oné rozpravě líčí se židé co mučedlníci středověku, ve kterémž prý po celá století

snášeli jenom pronásledování a olupování od křesťanského fanatismu, a to sice bez všelikého zavinění. I tehdáž živilo se židovstvo šantročením a lichvářstvím, jako za nynějšího věku, a když během časů lid se této schytralé šantročivosti nabažil, nemoha déle snésti takového šizení, nastal odpor, lid vzpouzel i vzpíral se proti útiskům židovských lichvářů, chtěje se zbaviti vydírání jejich, slovem, bránil se z potřeby a nouze proti těm cizopásníkům státní společnosti, kteří nevydělávajíce namáhavou, poctivou prací, těžili toliko z cizích mizolů. — Neschvalujeme takové násilné pronásledování židovstva, nébrž vysvětlujeme toliko, jak takové utiskování povstalo. Byloť výsledkem přílišné lakotivosti židovstva! Zabránil-li moudré zákony takovému lichvářství a šejdířským spádům, uchráněno bude židovstvo co nejlépe všelikých křesťanských útisků. A však pohříchu působením obzvláště takových lichvářů stalo se, že právě zákonodárství samo jim nadržuje!

Jak strašlivě prohřešil se(!) křesťanský fanatismus proti tomu národu. Po celá století vznešené učení nazaretského Ježíše bylo neplechou zámínkou(? ?), kterouž kněží zastírali své lakotivé(?) i třeštivé rejdy proti židům, po celá století přestali křesťané býti lidmi k židům (!!!), stavše se divokými šelmami, neuznávajíce žádného jiného práva, než právo silnějšího(!!) Báje o nešťastném Ahasverovi, kteráž žije v ústech lidu, představuje nám v obraze osud židovstva, jehož členové bývají honěni od země k zemi, nemajíce žádného pokoje, žádného domova, žádného práva. Židé byli psanci, ztracenci(!) a každý směl beze trestu na nich žáhu sobě setřítí(!). Spravedlivým hněvem zanítí se srdce, když rozvážíme, co vytrpěl ten lid v křesťanských státech evropských, a na opak povzbuzuje tuhá houževnost i veliká síla toho pokolení v nás nutně největší podivení“(!).

Což říká laskavý čtenář, čta tyto báchorky, vymyšlené schválně i obmyslně, a podané obecenstvu v úvodním článku novin, kteréž jsou vládním časopisem v Hessích a zasazují se velice o křesťanskou i náboženskou svobodu??

„Po ohavném pronásledování,“ mluví dále hesské noviny, „nastalém ve čtrnáctém století v severním i jižním Německu, kteréhož příčinou byl černý mor, jehož původ přičítal se židům, pozbylo Německo všeho židovského obyvatelstva, a předce působí židé nyní rozhodně v osudy naší vlasti.(!!) Anglicko vyhnalo židy několikrát, a předce vede nyní správu Velkobritanska ministr židovského původu. (sic!) Ve Španělsku a Portugalsku

byli židé až do konce čtrnáctého století veledůležitými osobami, židovská krev protékala též žíly nejvznešenějších šlechtických rodů, až kněžský a mnišský fanatismus prorazil a inkvisice provozovala ku vyšší slávě Boží své rekovské kousky, kterýmiž naplnil dějepis své nejškaredější listy. A z jakých zločinů bývali nařčeni oni nešťastníci? Kromě věcí, pošetile vymyšlených, ale pobuřujících lid, že dávají jedu do studní, propichují hostie a zabíjejí křesťanské děti, vytýkáno jim obzvláště, že ukřižovali pána Krista. Jaký to nesmysl! Velikými díky jsme jim za to povinni, neboť jak by byl pán Ježíš vykonal veliké dílo našeho spasení, kdyby židé nebyli jej odpravili? (Jaká to prostosrdečnost!) To nebylo nikoli jejich vinou; pravými zločiny jejich byly pilnost(?) a bohatství(!). Žid jest šetrný a spořivý, pracovitý, i ačkoli vyloučen byv z každé větší živnosti a velkého obchodu, obmezoval se toliko na jednoduché tarmarčení a šantročení, uměl předce vydělati sobě peněz, kteréž křesťanským vrchnostem právě vhod bývaly. Neboť právo nemělo pro židy platnosti, a jestliže jmění neodjímal se židům na prosto, bývali předce těžkými poplatky a daněmi odíráni do krve.““

Ovšem „rozhodné jejich působení na osudy národů,“ mezi kterýmiž přebývají, jest každého času patrné, pomyslemež jenom na jejich zakládání peněžních ústavů, na jejich šalebné mámení, na zákon o bankách, i na obírání průmyslných jednot i států, najímáním regálií, což všecko provádějí beze trestu, s Offenheimskou vítězoslávou, držíce v rukou zákonník! Jak hrdopysně honosí se židé tím, že ministr D'Israëli jest židovského původu! Jak vychlubuje se svrchu dotčený úvodní článek tím, že za dávných již časů byli židé šlechtici ve Španělsku i Portugalsku, jakož jsou nyní rytíři a barony v Německu, Rakousku i jiných zemích evropských! Ale že právě to hospodaření, zakládající se na převaze velmožných boháčů, uvedlo Španělsko v takovou záhubu, že vidíme podnes výsledky toho v přebídném i přežalostném stavu této země, že proto jenom odpor i vzpoura proti tomu musily vzniknouti pozdvižením se lidu, vyhánějíciho ty nekřesťanské lichváře i dřiče národu, to se zamlčuje i překrucuje, a židé jednájí se svého stanovíště docela důsledně, vyličující to chování se lidu co nejšerednější barbarství a co náboženské fanaticství.

„I tážeme se nyní,“ mudrlantují dále hesské noviny, „co bylo příčinou, že židovstvo vytrpělo ta muka i trápení, což bylo mu

podporou i posilou za dnů potupy a pronásledování? Jejich víra, přísné jejich i upřímné a vroucí živobytí v rodině i obci. Protivili se fanatismu fanatismem, a čím jasněji hořely hranice pro ně ustanovené, tím vroucněji modlili se k svému Bohu, čím nenávistněji a ošemetněji chovali se k nim křesťané, tím vydatnější obětovností podporovali sebe vespolek. Že tím nevýhladná nenávist ku křesťanstvu vznikla i valně se rozmohla, kdo by tomu se podivil? I tím stalo se nesnadno i obtížno sblížení se těchto dvou náboženství a mezi křesťany zachovaly se směšné předsudky(?) déle, než by to bylo snad bývalo, kdyby židé byli se méně oddělovali a vylučovali. Naše devatenácté století, kteréž podniká veliké boje pro duševní svobodu, bylo povoláno k tomu, aby konečně zjednalo židům úplnou rovnoprávnost v státu. Nepřenáhleno se v tom, i podnes potkáváme se s náhledy s strany toho, kteréž mimovolně přivádějí nám na mysl šedý středověk. Státy ale znenáhla nahlízejí, že samy mají povinnosti k těmto svým příslušníkům, vykonávajícím s pochvalnou věrností povinnosti občanství, konečně nabytého, a že vylučování těch příslušníků ze všeobecnosti jest potvorností(??). Výtečné hlavy mezi židy, postavení, kterého si židovští kupci vydobyli obchodními svazky a bohatstvím ve všech vzdělaných zemích světa, to dovozuje důkladně nutnost toho, aby židům bylo volno, nastoupiti kteroukoli dráhu státního živobytí a že vylučování židovstva z jistých oborů společenských jest neslušno proto, že zásada rovnoprávnosti všech vzdělaných ve státní společnosti vydobyla sobě za našeho věku úplné platnosti. V takovém - ale splývání jest nemalé nebezpečí pro trvalou jsoucnost židovstva co takového (aha!). Židovství zachovalo se posud nesmíšeno přísným toliko vylučováním se od jiných cizoplemenníků, manželskými sňatky, ve kteréž vstupovali jen spolukmenovci a jednověrci; budou-li se židé slučovati s jinoplemenným obyvatelstvem, stane se to jenom na újmu národní jejich zvláštnosti. (O jaká by to byla škoda!) Též jest na bíledni, že takovým slučováním běře pohromu celé židovské náboženství a obecenství. To dokázáno nedávnou minulostí.“

Pak činí svrchu dotčený článek podrobné, určité návrhy, kterýmiž by židovstvo upevnilo se v církevní souvislosti a pevnosti, spoléhaje se na to, že ve státním rozpočtu budou vykázaný zároveň i příspěvky na potřeby židovského duchovenstva, poněvadž se tam praví vý-

slovně: pro duchovenstvo všech vyznání (a to v tu právě dobu, kde se katolickému duchovenstvu odnímá všeliká státní podpora!) atd.

Tak mluví nyní židovstvo o sobě veřejně před celým světem v úvodních člancích novin, kteréž jsouce tlumočnicemi národního svobodomyšlnictví hájí a zastávají výhradně německé vlastenectví a všecko, cokoli týká se německví. Čím vlastně liší se takové mudrování od způsobu, kterýmž rozpisuje se důvěrný oběžník, týkající se založení „židovské umělecké gallerie.“ Ve věci samé ničím, neboť v onom článku jest tatáž chvastavost, jaká se nachází i v oběžníku. V témž článku vychlubují se také výtečností židovského náboženství, židovským bohatstvím, židovskou čiperností a důmyslností. Ve formě toliko liší se článek od oběžníku, oplývá samými frásemi o svobodě i rovnosti. Proč nedoložil ještě spisovatel toho článku, že jsa křesťanem i Němcem píše takové vychválení židovstva z pouhého přesvědčení o jeho ctnostnosti! Věru velmi smutné jest, že to již na to došlo, že tak křesťané sami píší!

Od čtyřicítí let schvaloval každý poctivý a dobře smýšlející člověk tu žádostivou snahu o vymanění židů, kteréhož oni sami se domáhali, doufaje, že židé, sprostěni byvše domnělých útisků, splynou znenáhla v občanském životě s ostatními národy, mezi kterýmiž oni žijí. Ta budoucí souhlasnost měla vyrovnati nynější nesouhlasí. — Od pětadvacítí let jsou židé docela rovnoprávní. Zdali pak vyplnila se naše naděje?

Předcházející články dokazují, že židé ani na to nepomýšlejí; oni zůstali mezinárodním spolkem, jsou židé jako dříve, jsou: němečtí, rakouští, francouzští, polští, rumunští, španělští židé, ale nestali se židovskými Němci, židovskými Rakušany, židovskými Francouzi, židovskými Poláky a t. d.

Oni tvoří zvláštní národ mezi národy a úkolem jejich bylo vždycky podrývati v křesťanstvu zdravou státohospodářskou mravouku poctivého výdělků a ji vyhlazovati ze křesťanského svědomí, an vynašli zakladatelské mravosloví, kteréž obravši a odřevši dokonale každý stát, přivede jej na pokraj záhuby a podryje do kořán celou soustavu i budovu státní společnosti.

Cestou pouhé rovnoprávnosti nesplynou s námi židé nikdá; sloučení ale cestou zakladatelského mravosloví, přináší — smrt.

Tu stojíme na rozcestí, jako Herkules. Kterou cestu máme nastoupiti?

To jest nejhlavnější a nejdůležitější otázkou času.

Pokládáme za prospěšné objeviti úmysl, kterýmž tento spis vydán byl, chtějíce uvarovati se toho, aby nám snad nebylo vytýkáno, že popuzujeme proti židům. Takový záměr daleký nás. Obmýšlíme raději dáti výstrahu oběma stranám, i židovstvu i křesťanskému obecnstvu, ličením stavu věcí tak, jakýž pohříchu v skutku jest za našeho věku. Nelze popírati, že netoliko v jiných státech, nébrž i u nás lichvářství se rozmohlo tak, jak ho nikdá před tím nebývalo. Toho původem jsou žalostné okolnosti, ve kterých se nalezá obecnstvo úpadkem obchodu, způsobeným mnohými vnitřními i zevnitřními příčinami. Povstalý z toho nedostatek peněz dohání lid k vypůjčování i pod sebe těžšími výmínkami. Ač i křesťanská zřídnost převýborně umí používatí této peněžité tísně ku svému vlastnímu prospěchu, dokazuje předce bez odporu skutečnost, že nejhlavněji židé obírají se takovým lichvařením. Pročež chtěli jsme články, v tom spisu uvedenými, dáti nejprvé výstrahu židům, uvádějíce jim na paměť, jaké smutné následky měla by pro ně samé taková přílišná lichva, povzbuzujíc v lidu všeobecnou nevoli proti nim; naše pak milé krajany chtěli jsme uvarovati toho, aby neutíkali se k takovým lichvářům, nébrž brali raději útočiště své k záložnám i podobným ústavům. Proto uvedeme na konci toho spisu několik ještě pádů, kteréž dostatečně dokazují propastnou záhubu, do kteréž řítí se lidé, uchylující se bez rozmyslu k nesvědomy, nemilosrdným, úžerným lichvářům.

Noviny „Politik“ řečené, podávají pod nápisem: „Pražské události,“ v listu svém od 8. ledna r. 1876 následující článek:

Od muže, zběhlého ve věci, došel redakce následující dopis:

„Slavná redakcí!

Při rokování o záhubných následcích lichvářství v říšské radě vídeňské zasazovali se opět poslanci pravice v sněmovně s důraznou usilovností o to, aby vydán byl zákon proti lichvě, a obzvláště haličtí poslanci ukázali světu hrůzoděsný obraz, jenž představuje ukrutné následky neobmezeného lichvářství, žádajíce snažně vším právem na vládě, aby rychlou pomocí přispěla k odstranění té veliké neřesti. Naši švární čeští poslanci, co sedí v říšské radě, i při každé příležitosti dosti se natlachají na úkor vrstevníků a ku podivu

potomstvu, nepomysleli ani na to, že to stojí za práci, ba jim ani nenapadlo, aby klapli hubou při tak vážné i důtklivé státohospodářské záležitosti. Ovšem kdyby se jednalo o dovolení k založení některé železné dráhy aneb o povolení peněz na dispoziční fond, byli by naši svobodomyšlní panáčkové dosti se namluvili, ale oni nevšímají si takového malicherného rokování, kde se jedná o prostředcích, jakby se přítrž učinila lichvářství, rozmáhajícímu se každým dnem, o takové titěrnosti nedbají ti pánové, co pořáde o státohospodářském vzniku hubaří. Vše vlasti ozvaly se hněvným výkřikem nad nedbalostí a lhostejností, s kterouž chovali se čeští poslanci při tak vážné i důležité věci. Když se jednalo o ohromných škodách, které působí lýkožrout v Šumavě, tu vytasili se hnedky tito panáčkové s návrhem ku zákonu, aby se ta pohroma zamezila, ale ti pánové z kavárny, řečené „café français“, ti mohou bez závady pod vanoucím stínem zákonu celé rodiny ožírati a celou zem odírat, tu nemají naši zákonodárcové na pospěch, aby předkládali návrhy, neboť černý Kremsier, červený Meyer, slepý Porges, hrbatý Kohn, tlustý Feigl, dlouhý Basch, malý Lilienfeld, i ti ostatní, kterýchž jména jsme ještě nevytkli, ti všickni jsou ústaváci, a mnozí z těch vznešených pánů jsou čestní členové německého kasina. Aby obecenstvo poněkud aspoň se dovědělo, jak ten čistý sbůrek lichváří, podám čtenářům z nescíslných případností aspoň dva příběhy, kteréž se přihodily za posledních dnů roku 1875.

Osmnáctiletý mladík z dobrého domu, syn stavitele S., vypůjčil si před třičtvrtletím 800 zlatých, dal za těch osm set zlatých dvě směnky, každou po 1200 zlatých, po prvním prodloužení obdržel mladík opět 800 zlatých, musil ale za úroky se 1600 — směnku na 6800 podepsati, kteréž za dva měsíce se měly zaplatiti; slovem, svrchu dotčený dlužník dostal během šesti měsíců k obdržným 1600 zlatých ještě 3150 zlatých — dohromady tedy 4750 zlatých, začez musili rodičové 62.800 zlatých zaplatiti. Druhá případnost týká se mladého E. Ten mladík byl po dvě léta v lichvářských rukou a musil za kapitál 7220 zlatých, kterýž dostal po malých částkách, podepsati směnku na 108.600 zlatých, pravím: na jedenkrát sto osm tisíc a šest set zlatých.

Jak jsem již pravil, uvedl jsem ž tisícerych lichvářských případů jen dva, abych pány poslance přesvědčil, že máme i my Götzly, a však naši Götzlové nevyšlapují sobě v kaftanech i s pejsy, oni jsou ale mnohem nebezpečnější než Götzl, neboť tento počínal si

dosti skromně, potloukaje se toliko po sprostých krčmách salgrieských ve Vídni, ale naši lapáči znebezpečují pražské kavárny, počnouce od kafírny Mohrovy v kaprové ulici až do kavárny, řečené „café français,“ i běhají po hospodách, počnouce od krčmy v kaprové ulici, do Švertáskova hostince ve Ferdinandově třídě. Lichva nabyla v Praze za jeden rok strašlivých rozměrů; bursovníci, schudlí pražským popraskem, kupci, přivedení na mizinu, zkažení časopisci, všecko, všecko dere se k lichvářství; i někdejší posluha, jenž jako Cerberus, pověstný onen strážce u vchodu báječného podsvětí řeckého, stával se svým vozíčkem u vchodu Léčova hostince, i ten pověsil na hřeb svou červenou čepičku, aby obíral se raději směnkami, než aby tahal se s vozíčkem. Poněvadž nemůžeme se nadíti do našich poslanců, aby odpomohli takové lichvářské neřesti a poněvadž ti, kteříž by měli všímati si toho podle svěřené sobě úřední povinnosti, nečiní toho; prosím tedy slavnou redakci „Politiky“, aby ten dopis přijala, a uveřejněním jeho k tomu přispěla, aby takové neřesti přítrž byla učiněna. Láska k bližnímu přiměla mne k tomu, že jsem se opovážil uvéstí v známost obecenstvu ony zlopověstné dřiče, kteřížto odírají do krve ubohý, lehkovážný lid, a kterýchž lotrovské šmejdy, ač poněkud zajímavé, náležejí v područí trestního zákona, a chci tím toho dovésti, aby obecenstvo varovalo se příště oněch dřičů.“

J. F.

Brousek, prostonárodní denník, vypravuje v listu svém od 5. ledna 1876 takto:

Oběť lichvářů. Státní úředník K. v Praze vypůjčil se od lichváře poznenáhlu 300 zlatých, za něž musil vystaviti směnku na 1000 zlatých. Byv žalován, dohodl se s věřitelem, že mu bude spláceti těch 1000 zlatých. Splátky ale zaplatiti nemoha, vypůjčil si na ně peníze od jiných lichvářů. Asi před rokem sdělil po své tetě ve Vídni 1800, ty mu však hlavní věřitel zabavil. Když však i jiní lichváři naléhali na něho, prohlášen byl konkurs nad jméním jeho. Následkem toho zabaveno jemu i manželce jeho všechno a K. propuštěn ze služby, nazýváje svým jenom to, co měl na sobě. Později se dokázalo, že přišel skutečně do neštěstí beze vší viny a uděleno mu na venkově místo diurnisty. Proti lichvářům podána onehdy žaloba.

Týž list, vydaný 20. ledna 1876, píše o bídě i lichvě na venkově takto: Peněžná nouze svírá obyvatelstvo venkovské. Najdem přemnoho sedláků, kteří mají veliký nedostatek v penězích.

Bohu žel rok od roku jest s rolníky hůře a usedlosti čím dále, tím více se prodlužují.

A sedlák, poněvadž dlužen, nenajde v tomto stavu trudném i bídném, nikde téměř úvěru. Ale předce slituje se někdo nad ním v neblahém jeho postavení. A tím samaritánem ubohého rolníka jest žid. Ano, žid jest tím milosrdným samaritánem stísněného, a rád, velice rád půjčí mu nějaký zlatý, aby se sedláček vytrhl z nesnáze.

Peněz nechce — takový jest dobrák! — O ně se nehlásí, až když jest sedláček v úplné nouzi. Pak přijde, napíše směnčičku, tu dvakrát, třikrát prodlužuje a — sedlák jest v koncích. Dva domy přišly u nás vloni na prodej lichvářskými židy z Nových Et. Židé půjčili totiž majitelům oněch domů jen několik zlatých, a ty za dvě, za tři léta dělaly tisíce, pro něž krásné živnosti prodati se musily. A nedávno byla opět u nás dražba veřejná na chalupu. Židák půjčil držiteli oné chalupy jen 25 zlatých, které židovským kouzlem a šmokovskou praktikou vzrostly v krátké době na půl šesta sta. Pro ně uvalil schytralý Abrahamovec dražbu na chalupu a sám ji koupil.

A tak ti milosrdní samaritáné čili spíše krvelační upíři židovští často, velmi často řadí v naší krajině jindřichohradeckého okresu. Slavná říšská rada všeho si všímajíc, nehleděla toho, Bohu žel, aby přítrž učinila židovské lichvě, kteráž teď úžasně se vzdmáhá i rolnictvo hubí a přivádí na mizinu. Bůh pomozí!

Čteme v „Brousku“, dne 8. února 1876. O řádění židovských lichvářů v kraji žateckém píší do veřejných listů takto: „Bolestno člověku opakovati, co se již stokrát i tisíckrát opakovalo. Jestliť řádění židů, lichvářů, čím dále, tím horší, prohnanejší, důslednější a bezcitnější. Křesťan nemá groše, žeň byla skrovná, ceny obilní ještě skrovnější; ký div, že výprodej jde jeden za druhým. Loni stálo v listech, že parní mlýn — v ceně 15—20.000 zlatých v Mostecku prodán za 100 zlatých. Nemine týdnů, aby nebyly někde ve vůkolí exekuční dražby, kdež hospodářské náčiní a dobytek přichází za babku. Vůz v ceně 150 až 200 zlatých zakoupí se za 20 až 30 zlatých. Kráva, dojnice, kteráž stojí bratru za 120 zlatých, připadne židu za 30 až 35 zlatých. Pěkný, zachovalý kočár, byl prodán v Mostě dražbou za 27 zlatých. Tímto řáděním lichvy ubývá hospodářů. Tak na příklad ve vesnici Jablonci v Bilínsku, kteráž má 38 čísel, jest již sedm stavení bez hospodářů; po třech, po čtyřech

statcích jest skoro v každé zdejší vesnici. A předce jest Žatecko krajem nejúrodnějším! Při takovém řádění zdejších židů chytá se zdejší neuvědomělý lid zoufalých prostředků. Tak nedávno v jakémsi Mnichově, vesničce v Bilínsku, jistý rolník, jehož statek exekučně měl být prodán, zbořil čisté, nové, důkladné i nákladné stavení tak, že kamene na kameni nezůstalo, a to učinil ze msty, aby ho židovi nikdo neodkoupil. Podobné věci dějí se zde na mnoha místech.“

„P o k r o k“ podává v čísle 52., vydaném dne 22. února r. 1876, následující zprávu: „V obci P. u Olomouce — píše „Našinec“ — řadí lichvářství v poslední době tou měrou, že několik rolníků nepochybně přijde z míst. Přes 80.000 knihovních dluhů tam v poslední čas učiněno, ač prý sotva obdrželi 10.000 ti rolníci. Jednomu z nich vzrostl dluh za rok z 1500 zlatých na 9000 zlatých. Nejvíce prý přispěli k této katastrofě žid Hausner z Olomouce, a nežid Plocek, jenž poslední léta zřídil si také v Olomouci „hypoteční písárnu.“ Lidé, postižení tím, chodí prý jako bez rozumu, div si nezoufají.“

Mravouka talmudu čili záhubné působení židovstva za naší doby. Přeloženo z němčiny. V Praze, nakladatel Theod. Mourek 1876. Cena 50 kr.

U přirovnání se spisem Rohlingovým „Židé podle talmudu“ (viz Č. D. 1875. str. 385) můžeme svrchu psanou „mravouku“ nazvati spisem praktičtějším, an jenom hlavní obrysy talmudistické věro- a mravouky dle Rohlinga jsou předeslány, načež záhubné řádění židovstva zejména s ohledem na dobu nynější a tu hlavně v obchodu, podnikích peněžných (akciových) a v časopisectvu dle pravdy se vypisuje a četnými příklady osobností skutečných, jako Rothšilda, Offenheima, Schmule atd. dotvrzuje. Po všimnutí hodno slovo Menzlovo o židech (str. 40), jakož

Liter. Doučka, Ponpátka. Huml, Otto Reg. 239

i to (str. 45), že žid k žádnému národu láskou nepřilne, ale věčně židem zůstává. Zajímavé jsou výroky filosofů Kanta, Herdera, Šopenhaura i Fichte-ho, kterýž (str. 59) učinil návrh, aby se židé zpět do Palestiny poslali! S tím, co str. 64 65 o vyjití židů z Egypta a o Josefovi řečeno, žádný exegeta křesťanský souhlasiti nemůže; litujeme, že přednáška jistého Reinische postavena nad písmo sv. Také nenahlízíme, proč do spisu o židech musela se vměstnati zmínka o jesuitech? (str. 32 a 82.) Co na str. 108 povědíno, zasluhuje od křesťanů i židů býti uváženo.

Redakce.

mu na jisté jejich zodpovědění nedostává, doplní si zpytováním vlastním. Ale dříve nežli otázku nějakou kajicníkovi učini, *musí sobě býti sám jasně vědom, čeho se chce na něm vytázati.* (Pokr.)

Jest četba Talmudu dovolena?

Píše Dr. Ferd. Beneš.

Talmud (od lamad) tolik co učení, kniha, jež učení nějaké obsahuje, disciplina, doctrina, jest sbírkou, snůškou tradic rabinů židovských. Po knihách v kanonu židovském obsažených, jest talmud nejdůležitější knihou židovskou, jež u Židů největší požívala úcty; obsahuje nejen celou jejich věrouku a mravouku, nýbrž jest spolu zákonníkem — codex juris — židovským.

První, jenž tato podání židovských učitelů zákona sebral, byl jakýsi rabbi Juda, syn Šimonův, představený školy v Tiberias, ku konci II. a na začátku III. století. Tato první sbírka nazývala se *Mischna*, tolik co „opakování, *διδασκαλία*, repetitio. Tato sbírka však v brzkou nepostačovala, a když doplňky k ní již příliš vzrostly, sebral tyto ke konci III. neb na počátku IV. století rabbi Johanan, syn Eliezerův, představený židovských škol v Palestině; sbírka tato známa jest pod jménem *Gemara*, „dokončení“. Tyto dvě sbírky Mišna a Gemara tvoří spolu tak zvaný *talmud jerusalémský*.

Židům v Babyloně, v poměrech zcela jiných než v Palestině žijícím, Mišna docela nestačila, a proto opatřovali tuto učenci židovští svými výklady a doplňky, jež v jednotný celek sebral rabbi Ase, v první polovici stol. V., jehožto práci na počátku století VI. dokončil rabbi Jose. Tak povstal *talmud babylonský*, jenž právní platnosti nabyl pro všechny Židy.

Předeslav v krátce dějiny talmudu pojednám o otázce svrchu položené: „Jest četba talmudu dovolena?“

Odpovídám: Četba talmudu katolikům *dovolena není*, neboť nalézá se talmud mezi knihami zapovězenými. Čtemet v indexu librorum a S. Sede prohibitorum: „Thalmum Hebraeorum, ejusque Glossae, Annotationes, Interpretationes et Expositiones omnes“. (Index libror. prob. Romae 1744 p. 513).

Talmud totiž, jelikož učení, víře i mravům nebezpečné obsahuje, zření papežů k sobě obracel, kteří ku zhoubnosti učení v něm obsaženého častěji poukazovali, četbu jeho zakazovali a čtenáře jeho rozličnými a těžkými tresty stíhali. Tak když zvláště ve Francii knihy talmudu se rozšířily, tu byly tyto na rozkaz papeže Řehoře IX. (1227—1241) a za pomoci sv. Ludvíka krále sebrány a v Paříži spáleny roku 1239. — Židé však dosti exemplářů ukryli, a poněvadž také dívky a ženy křesťanské ve službách židovských co služky a kojné se nacházely, tu aby Talmud vyhubil a tomuto nešvaru zabránil, vydal papež Innocenc IV. (1243—1254) v dubnu roku 1244 ku králi Francie Ludvíku IX. bullu „Impia“, v níž žádá krále, by Talmud i s doplňky a jinými k němu příslušnými komentáry sebrati a spáliti kázal; dále, aby Židům zakázal křesťanské dívky a ženy do svých služeb přijímati. V této bulle, pokud se týče talmudu, praví: „In hujusmodi namque traditionibus (quae Thalmud hebraice nuncupantur et magnus liber est apud eos (scilicet Judaeos) excedens textum biblia in immensum, in quo sunt blasphemiae in Deum et Christum ejus, ac B. Virginem manifestae, intricabiles fabulae, abusiones erroneae ac stultitiae inauditae) filios suos docent ac nutriunt, et a legis, et prophetarum doctrina reddunt ipsos penitius alienos; verentes, ne veritate, quae in eisdem lege ac prophetis est, intellecta, aperte de Unigenito Dei filio venturo in carnem, testimonium perhibente, convertantur ad fidem, et ad Redemptorem suum humiliter revertantur“.

Však šíření talmudu tím nebylo zabráněno, neboť papežové Klement IV. (1265—1268), Honorius IV. (1285—1287) a Jan XXII. (1316—1334) zničení knéh těchto opět a opět přikazovali. A netoliko ve Francii, nýbrž i v Itálii knihy talmudu ničený a páleny byly. V roce 1559 za papeže Pavla IV. aneb snad Pia IV., jenž téhož roku papežem byl, sebráno a snešeno zvláště z obsáhlé knihovny židů v Cremoně žijících 1200 exemplářů talmudu, jež ohněm zničeny byly. Totéž dělo se i na mnohých jiných místech, jak papež Julius III. (1550—1555) v bulle „Cum sicut“ připomíná, ve které výslovně znovu nařizuje: „ut nedum thalmudici, sed etiam quicunque libri Judaeorum contra Christum Redemptorem, ejusque sanctissimum nomen et honorem ignominias et blasphemias continentes, etiam in eorum domibus et synagogis perquirerentur et eos retinentes a locorum Ordinariis post quatuor menses a die notificatae Constitutionis puniantur confiscatione bonorum, aliisque poenis, etiam ultimi supplicii“.

Za téhož papeže Julia III. nařídila Sacra Congregatio Inquisitionis r. 1553, by se po knihách talmudu v domech židovských pátralo, a učení obsažené v talmudu doktory theologie, auditis etiam rabbinis znovu vyšetřilo a prozkoumalo. Když tak nebezpečnost učení v Talmudu obsaženého opětně seznána a potvrzena byla, tu veškeré exempláře Talmudu, jež možno bylo sebrati, spáleny byly veřejně na náměstí Campi florae; všem pak biskupům, inquisitorům a knížatům křesťanským přikázáno, by totéž ve svých diecésích a zemích učinili. Totéž již zmíněný Pavel IV. dekretem téže kongregace Supremae Inquisitionis r. 1559 nařídil.

Později Klement VIII. (1592—1605) v bulle „Cum Hebraeorum“ ustanovení předchůdců svých, pokud se talmudu týkají, schválil, a užívání i chování talmudu židům i křesťanům zakázal. Tento zákaz týkal se i těch,

kteří by snad nějakým dovolením od inquisitora neb legata a latere proukázati se mohli. čímž papež odvolal též veškeré výsady v této příčině komukoliv udělené. Dále přikázal, že nesmí v budoucnosti nikomu býti dovoleno, knihy talmudu míti, čísti, kupovati, prodávati neb tisknouti, připojiv trest, že ti, kteří by proti tomuto zákazu jednali, po uplynutí dvou měsíců od doby uveřejnění této bully trestáni býti mají ztrátou jmění a jinými těžkými i tělesnými tresty; mimo to že mají knihy ty jim odebrány a spáleny býti. Křesťané pak dle této konstituce podléhají mimo jmenované tresty ještě trestu exkommunikace latae sententiae, jako příznivci haeretiků.

Poněvadž však in indice librorum prohibitorum vydaném po koncilu Tridentském při slově Thalmud knihy jména toho se trpí: „Si prodierint sine nomine Thalmud, et sine injuriis et calumniis in religionem christianam“, proto tvrdili někteří, že talmud, pakli se od urážek náboženství křesťanského očistí a s jiným titulem vydá, není knihou ku četbě zakázanou. Toho však nikterak připustiti nelze, jednak proto, poněvadž papežové již od časů Řehoře IX. knihy talmudu ku spálení odsuzovali, jednak už i proto, že talmud tolik jest přeplněn bludy, že nemožno tak jej vyčistiti, aniž by talmud sám tím za své nevzal. Vždyť i Židé sami, ačkoli častěji za to žádali, by směli to, v čem křesťané urážku náboženství svého spatřují, vypustiti a takto opravený talmud sobě pořídit, byli vždy se žádostí svou od jmenované kongregace Supremae Inquisitionis odmrštěni. A konečně i svrchu uvedená regula indicis zmíněnou bullou Klementa VIII. odvolána byla, jak patrně z indexu, jejž vydal papež Klement VIII. r. 1596, kde pod titulem „De Thalmud et aliis libris Hebraeorum“ (Observationes ad regulam quartam et nonam, jussu Clementis Papae VIII. factae) doslovně

čteme: Quamvis in tertia classe Indicis praedicti Pii Papae IV. sub littera T. Thalmud Hebraeorum, ejusque glossae, annotationes, interpretationes, et expositiones omnes prohibeantur, sed quod si absque nomine Talmud et sine injuriis et calumniis in religionem christianam aliquando prodiissent, tolerarentur: quia tamen Sanctissimus D. Noster D. Clemens Papa VIII. per suam constitutionem contra impia scripta, et libros Hebraeorum, sub dato Romae apud S. Petrum Incarnat. Dom. 1593 pridie Kal. Martii Pontificatus sui anno secundo, illos prohibuit, atque damnavit: mens ipsius non est, eos propterea ullatenus etiam sub illis conditionibus permitendi aut tolerandi; sed specialiter, et expresse statuit, et vult, ut hujusmodi impii Thalmudici, Cabalistici, aliique nefarii Hebraeorum libri omnino damnati et prohibiti maneant et censeantur: atque super eis, et aliis libris hujusmodi praedicta constitutio perpetuo et inviolabiliter observetur. (Index libror. prohib. Regnante Benedicto XIV. Romae 1744 p. XIII.)

Z toho, co jsem uvedl, vysvitá jasně, že zakázána jest četba talmudu a rovněž i výkladů, poznámek k talmudu činěných, a sice pod hřichem smrtelným, a mimo trestů tělesných a konfiskace jmění na židech, ustanoven ještě trest excommunicationis latae sententiae na křesťany. (Tato disciplína církevní platnost svou zachovala až do vydání bully „Apostolicae Sedis moderationi convenit“, jak později ukáží.) Tato exkommunikace však papeži zadržána nebyla, což vysvitá ze slov Bully papeže Pia V. k indexu librorum prohibitorum vydané „Dominici gregis custodiae“, v níž praví: „Si quis autem adversus eas regulas prohibitionemque fecerit — ipso jure in excommunicationis poenam incidat“, kde tedy o excommunicatio reservata řeči není. Rovněž i bullou „in Coena Domini“ exkommunikace tato nikomu zadržána nebyla.

Když však censury církevní příliš byly vzrostly a rozličné z toho obtíže a pochybnosti se udály, tu papež Pius IX. 12. října 1869 vydal bullu „Apostolicae Sedis“, v níž censury církevní přesně vytčeny a excommunicatio latae sententiae nemini reservata, pokud se týče knéh zakázaných, zrušena byla. Nás pak se týče hlavně inter excommunicationes latae sententiae R. P. reservatas excommunicatio sub nro 2. položená, kde se praví, že této podléhají: „Omnes et singulos scienter legentes sine auctoritate Sedis Apostolicae libros eorundem apostatarum et haeticorum haeresim propugnantes, nec non libros cujusvis auctoris per Apostolicas Litteras nominatim prohibitos, eosdemque libros retinentes, imprimentes et quomodolibet defendentes“.

Knihy Talmudu v této bulle zvláště pojmuty nejsou, a zrušen tak i trest exkommunikace na čtenáře knéh těchto dřívějšími papeži potvrzený. Však touto bullou „Apostolicae Sedis“ nejsou nikterak zrušeny regulae Indicis, jež vydány jsou koncilem tridentským, nýbrž zrušen jest trest exkommunikace latae sententiae, kterážto censura nikoliv přímo koncilem Tridentským, nýbrž papežem Piem IV. vynesena byla.

Jest tedy až dosud četba Talmudu zakázána a pod jakým trestem?

Odpovídám: Jest zakázána, avšak toliko pod hříchem smrtelným, a nikoliv pod trestem církevním. Bullou Apostolicae Sedis pozbyly platnosti všechny tresty (mimo ty, jež bullou samou obnoveny byly) a jež dříve vyneseny byly na čítající knihy zakázané, ale knihy v indexu libror. prohibitorum zakázané, zakázanými zůstávají. „Quare ceterorum hujusmodi librorum lectio“ — praví Aichner (Comp. juris eccl. ed. IV.) etsi culpa gravi non vacet, tamen censuram non attrahit.“
